



ПА ЯКІХ
ПАДРУЧНІКАХ
БУДЗЕМ
ВУЧЫЦЦА

4



Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове



ЗВЯЗДА

19 ЛІПЕНЯ 2022 г.

АЎТОРАК

№ 139 (29761)

КРОКІ
ДА ПЕРАМОГІ
ТЭЛЕКАНАЛА
«БЕЛАРУСЬ 3»

11



ЦЫТАТА ДНЯ



Аляксандр ЧАРВЯКОЎ,
міністр эканомікі:

«Сёння эканоміка як ніколі мабілізавана на вырашэнне задач, якія перад намі паставіў кіраўнік дзяржавы. Па-першае, каб нашы людзі не адчувалі санкцыйнага уплыву. Па-другое, каб прадпрыемствы працавалі. Мы рухаемся супраць цяжэння. Нашы прадпрыемствы-флагманы — МАЗ, МТЗ, «Гомсельмаш», «Атлант», прадпрыемствы, якія выпускаюць будаўнічыя матэрыялы, — працуюць, загрузаны, і ўжо сфарміраваны партфель заказаў на другое паўгоддзе. Гэта першае. Другое — сальда знешняга гандлю дадатнае. Па выніках 5 месяцаў яно перавысіла \$1,7 млрд. Гэта сведчыць аб тым, што мы больш прадаём, чым купляем на імпартце. Беларусь успрымае санкцыі як вырашэнне задач у новых умовах. Працаваць на апераджэнне, на тых правілах, якія мы будзем устанавіваць на сваёй тэрыторыі. У гэтым, я думаю, і будзе заключачца наш поспех».

Ёсць зажынкi — будуць і дажынкi



Фота Віктара ДРАЧУБА

У ААТ «Людзяневічы» Жыткавіцкага раёна пачалі жаць трыцікале. З гэтай нагоды на полі каля вёскі Беразіна зладзілі «Зажынкi» —

з выступленнем мясцовых артыстаў, з асвячэннем нівы і тэхнікі. Традыцыйны абрад падкрэсліў атмасферу ўрачыстасці і святочнасці моманту.

Услед за жнеямі па полі адразу рушылі сучасныя камбайны. Не на адзін дзень іх чакае складаная, адказная, але ж і ўдзячная работа.

«ПАБАЗАРЫМ»

ДЗВЕ ПЕРАМОГІ — У БЕЛАРУСІ!



Фота БелТА

«Я зрабіла ўсё магчымае, лічу, што гэтыя выступленні на конкурсе — найвышэйшы пункт майго артыстычнага майстэрства. Хочацца расцалаваць віцебскую сцэну, бо стаіць на ёй было майёй марай. Мяркую, што заваяваць галоўную ўзнагароду мне дапамог Елісей Касіч: ён на лёсаванні падарыў мне букет, пажадаўшы, каб кветкі сталі для мяне пераможнымі. Так і атрымалася!» — прызналася пераможца XXXI Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні «Віцебск» беларуска Ганна ТРУБЯЦКАЯ.

СТАР. 5

Камунальныя стасункі

БАЛАНС ІНТАРЭСАЎ І МАГЧЫМАСЦЯЎ

Ад чаго залежыць
цяпло ў доме
і колькі яно каштуе?

Укладваць сродкі ў новае будаўніцтва жылля ці займацца мадэрнізацыяй існуючага жылфонду, павышаючы яго энергаэфектыўнасць? Павялічыць жыхарам растэрміноўку аплаты за цепламадэрнізацыю дома да 15—20 гадоў. А тым, хто не пагаджаецца на энергаэфектыўныя мерапрыемствы, — павялічыць цану за цеплазабеспячэнне на 10 % штогод... Гэтыя і іншыя развагі і прапановы гучалі падчас семінара, арганізаванага дэпартаментам па энергаэфектыўнасці, дзе эксперты абмяркоўвалі, як выконваецца Указ Прэзідэнта № 327 «Аб павышэнні энергаэфектыўнасці шматкватэрных жылых дамоў», чаму жыхары неахвотна пагаджаюцца на цеплавую мадэрнізацыю жылля і ці трэба ўносіць у дакумент змяненні.

СТАР. 4

КОРАТКА

• Дабрачынны забег на фестывалі «Вытокі. Крок да Алімпіу» ў Горках збярэ больш за 130 удзельнікаў. Каб далучыцца да праекта, неабходна падаць заяўку на сайце Беларускай федэрацыі лёгкай атлетыкі.

• Валанцёры БРСМ дапамагаюць ліквідаваць наступствы ліўню ў Гомельскім палацава-паркавым ансамблі.

ISSN 1990 — 763X



9 771990 763008



«РАЗВІЦЦЁ МЕДЫЦЫНСКОЙ СФЕРЫ — АДЗІН З ПРЫЯРЫТЭТАЎ ДЗЯРЖАЙНАГА БУДАЎНІЦТВА»

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка правёў нараду, прысвечаную перспектывам развіцця сістэмы аховы здароўя і пытанню паслядэплойнай падрыхтоўкі спецыялістаў. У першую чаргу кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на работу галіны ва ўмовах санкцыйнага ціску.

«Як бы мы тут ні казалі, краіна падвергнутая вельмі жорсткім санкцыям. Напэўна, ні адна дзяржава ў свеце, улічваючы магчымасці і памеры, і іншае, не падвяргалася такім санкцыям. Скажаць, што няма ўплыву гэтых санкцый на сістэму аховы здароўя, мы не можам», — падкрэсліў ён.

На разгляд удзельнікам нарады быў вынесены праект указа, падрыхтаванага Міністэрствам аховы здароўя, аб пераходзе на новую форму паслядэплойнай падрыхтоўкі ўрачоў — рэзідэнтуру.

«Маё стаўленне да любога роду новаўвядзенняў вы ведаеце. Папершае, яны не павінны ламаць існуючую сістэму, калі яна нармальная. Калі сістэма ненармальная, яе трэба ламаць, шкадаваць нічога не трэба ў гэтым плане. Але калі мы гаворым аб тым, што ў нас нармальна сістэма аховы здароўя, ганарымся ёю, і апошнія нашы рухі ў галіне так званых каронавірусных і кавід-захвальнасці паказалі, што сістэма працуе, людзі працуюць і працуюць нядрэнна, значыць, сістэма нармальная. Значыць, мы яе ламаць не збіраемся», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Ён заўважыў, што гаворка ідзе аб мадэрнізацыі любой сістэмы, якая б яна ні была. Прэзідэнт падкрэсліў, што абавязкова трэба ўдасканальвацца, нельга спыняцца. Аднак, наваціць, акрамя сваёй накіраванасці на ўдасканаленне, павінны быць апраўданы актуаль-

насцю, вытворчай неабходнасцю. «Любое ўдасканаленне павінна выспець, і мы павінны убачыць, што застопарыліся, далей нельга, трэба прымаць меры. Ці на такой стадыі ахова здароўя знаходзіцца, што нам праз рэзідэнтуру трэба ўдасканальваць сістэму?» — запытаў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт нагадаў, што развіццё медыцынскай сферы — адзін з прыярытэтаў дзяржаўнага будаўніцтва. І тут не варта праўляць залішнюю сціпласць. За апошнія гады беларуская медыцына зрабіла прыкметныя крокі наперад. І для гэтага робіцца нямаля. У апошні час, як бы цяжка ні было, мадэрнізацыя і ўзводзяцца новыя паліклінікі і бальніцы. Губернатары дакладваюць, што актыўна будуюцца і іншыя сацыяльнаыя аб'екты.

«Але я іх заўсёды прытарможваю. Давайце мадэрнізаваць ахову здароўя. Давайце палаты не будзем будаваць. Мы не настолькі багатыя, каб будаваць не лячэбную ўстанову, а палац. Вы не горш за мяне разумееце, што такое лячэбная ўстанова, якую трэба будаваць», — адзначыў Прэзідэнт. Ён акцэнтаваў увагу, што ў дадзеным пытанні неабходны баланс, бо купы плоціць двойчы. Аляксандр Лукашэнка прывёў як прыклад будаўніцтва ў Мінск раёне кампактнага будынка клінічнага медыцынскага цэнтру, дзе абслугоўваюцца дзяржаўныя служачыя і могуць атрымаць кваліфікаваную дапамогу звычайныя грамадзяне, і перадачу ва ўласнасць былога будынка лечкамісіі.

«Я не кажу пра тое, што не трэба мадэрнізаваць і ўдасканальваць аб'екты аховы здароўя, тыя ж бальніцы. Трэба мадэрнізаваць, але зносіць нічога не трэба. Трэба прыстасоўваць тое, што ёсць, бо яны ў добрым стане», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ўстановы аховы здароўя забяспечваюцца дарагімі абсталяванням. І папярэдзіў, што за гэтым трэба сачыць «у тры вокі».

Сістэма створана, адукацыя працуе

Па словах Прэзідэнта, у Беларусі выбудавана сістэма аказання медыцынскай дапамогі на ўсіх узроўнях — ад мясцовых ФАПАў да рэспубліканскіх цэнтраў, укараняюцца высокатэхналагічныя метады дыягностыкі і лячэння.

«Сістэма створана, адукацыя працуе, урачоў рыхтуюць. Сюды нават з Кітая едуць людзі, каб атрымаць адукацыю. Значыць, сістэма адукацыі па падрыхтоўцы ўрачоў у нас нядрэнная. Калі недзе дрэнна, то гэта непрацоўка нашых рэктараў. Школа падрыхтоўкі медыцынскіх кадраў заснавана на навуковых дасягненнях і вяртаецца практычным вопыце», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Ён звярнуў увагу, што ў апошнія гады шмат зроблена ў сферы практыка-арыентаванага навучання. Развіваюцца сімуляцыйныя і smart-тэхналогіі. Ствараюцца ўніверсітэцкія клінікі.

«У сувязі з гэтым падрыхтоўка кваліфікаваных спецыялістаў застаецца ключавой задачай і павінна забяспечваць перспектывы і могуць атрымаць кваліфікаваную дапамогу звычайныя грамадзяне, і перадачу ва ўласнасць былога будынка лечкамісіі.

«Я не кажу пра тое, што не трэба мадэрнізаваць і ўдасканальваць аб'екты аховы здароўя, тыя ж бальніцы. Трэба мадэрнізаваць, але зносіць нічога не трэба. Трэба прыстасоўваць тое, што ёсць, бо яны ў добрым стане», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Валерыя СЦЯЦКО.

«ГАЛОЎНАЕ — ГЭТА ТЭМПЫ. ДРУГОЕ — ГЭТА ЯКАСЦЬ»

Прэзідэнт трымае ўборачную на кантролі

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка прыняў з дакладам старшыню Магілёўскага абласнога выканаўчага камітэта Анатоля Ісачанкі. На парадку дня — экспарт тавараў, прамысловасць, сельская гаспадарка. На асаблівым кантролі пытанні, якія хвалююць людзей, — узровень цэн, занятасць, заробатная плата.

Кіраўнік дзяржавы заўважыў, што Магілёўшчына — знаёмы для Анатоля Ісачанкі рэгіён, там ён працаваў на розных пасадах і таму добра ведае абстаноўку. Па словах Аляксандра Лукашэнка, улічваючы работу ў цэнтры, з веданнем патрабаванняў і падыходаў, губернатар можа падзяліцца сваім меркаваннем аб сітуацыі на Магілёўшчыне. «Падзяліцца меркаваннем — гэта добра, але паколькі вы кіраўнік вобласці, вы павінны бачыць шляхі выхаду Магілёўшчыны на больш высокі узровень развіцця. Мне далажылі, што ў вас і па экспарце дынаміка нармальная. Прыемна чуць, што па інвестыцыях вы нядрэнна выглядзеце. Але давайце шчыра казаць, мы ж усё лічым да ўзроўню мінулага года. База не вельмі высокая для гэтых разлікаў. Прамысловасць, сельская гаспадарка сёння патрабуюць больш высокіх тэмпаў развіцця, калі магіляўчане жадаюць лепш жыць. Іншага не дадзена», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

У сувязі з гэтым ён пацікавіўся думкай кіраўніка Магілёўскай вобласці адносна работы ўрада па ўмовах санкцый, санкцыйнага рэжыму. Спытаў, што неабходна дадаткова зрабіць для больш эфектыўнай работы і супрацьдзеяння санкцыям. Аляксандр Лукашэнка пацікавіўся, які дзюць справы ў задавальненні галоўных патрэб людзей: работы, занятасці, цэн.

Асобную ўвагу Прэзідэнт звярнуў на ўборачную кампанію. «Я ў Віцебскай, у Магілёўскай і Гомельскай абласцях пабываў, паглядзеў, як справы там складаваюцца. Лічу, што Магілёўшчыне ў гэтым сэнсе пашанцавала. Падчас наліву (пазней севалі) былі дажджы. Так, ветрык быў, ёсць палегласць каласавых, збожжавых, але ў нас жа не толькі збожжавыя і каласавыя. Ёсць жа кукуруза, буракі, бульба. І ўвогуле год складаецца вельмі добра для сельгаскультуры. Але, тым не менш, для рапусу, каласавых праблемы ёсць, хоць невялікія, у вас менш. Вам пашанцавала, што вы пазней пасевалі», — сказаў Прэзідэнт.

Па яго словах, і ў палегласці няма катастрофы. У краіне навуцкі і палеглыя хлябы ўборачы. Аляксандр Лукашэнка спытаў у Анатоля Ісачанкі, у чым, на яго погляд, будзе праблема сёлетняй уборкі.

«Я адназначна разумю, што галоўнае — гэта тэмпы. Другое — гэта якасць. Ты ведаеш, як механізатары ўбіраюць хлябы, калі добры ўраджай. Часам іх не спыніць. На павышанай хуткасці — наперад, і павялічваюцца страты. Так, ён у бункер намаляціць хутчэй і хутчэй сто тон у дзень можа намаляціць, але ён страціць вялікую колькасць збожжа на таках хуткасцяў. Таму якасць уборкі — найважнейшае пытанне», — заявіў Прэзідэнт. Ён падкрэсліў, што гэта трэба рэгуляваць і па зарплатах. Каб камбайнер разумюў, што як палеглы хлеб ён ўбірае, такая ў яго будзе і зарплата.

«Асабліва не разгонішся, умненні пэўныя павінны быць. Дэталі гэтыя добра на месцах ведаюць, але падвергнуць кантролю ўборку дзевяццацца вельмі сур'ёзна. І мы будзем кантраляваць, вядома, на месцах. Але ўборка ўраджаю — гэта ваш хлеб. І вы павінны гэтым займацца перш за ўсё, губернатары і мясцовыя органы ўлады. Для гэтага ўсё ёсць. Таму калі ўжо сёлета ў вас будуць нейкія сур'ёзныя праблемы з уборкай — то гэта вашы праблемы», — канстатаваў Прэзідэнт.

Ён звярнуў увагу, што на поўдні ўжо пачалі ўбіраць. І больш за 50 цэнтнераў у сярэднім даюць ячмень і іншыя азімыя. «Калі б у нас такая сярэдняя ўраджайнасць па краіне была ўсіх культур, мы б з табой былі б, як у народзе кажучы, «у шакаладзе». Нават сёлета азімыя даюць добры ўраджай. А калі б мы раней маглі пасеяць, то мы б даўно яго прыбралі і забылі», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу, што сёлета будуць складанасці з рапсам. Раней думалі, што ён мае яруснае паспяванне. Зверху ён саспеў, а знізу ён не гатовы да ўборкі. «А рапс — гэта золата, для нас цяпер вялікі грошы. На месцы трэба тэрмінова разбірацца», — сказаў ён.

Прэзідэнт падкрэсліў, што сёлета ўборачная кампанія будзе спрашчана. Пасляўна зацягнулася, тэрмін вегетацыі не скароціў. Ён папярэдзіў, што трэба рыхтавацца да вялікай шчыльнасці работ. Таксама, па словах Аляксандра Лукашэнка, трэба звярнуць увагу на другі і трэці ўкосы травы. Трэба забяспечыць запас кармоў. «Мы на адзінку-дзе па кармивых адзінках адстаём ад мінулага года. Траўністыя кармы трэба прыбіраць вельмі хутка, таму што ўцягнемся ва ўборку, і салома пойдзе, і азімыя потым. Вельмі моцна спрашчаны гэты перыяд ўборачнай кампаніі. Будзе няпроста», — дадаў ён.

Старшыня Магілёўскага аблвыканкама Анатоль Ісачанка далажыў Прэзідэнту, што, нягледзячы на ўзмацненне санкцыйнага ціску, сітуацыя ў рэгіёне стабільная, кіруеся. Забяспечваецца заплаваны рост заробатнай платы на 13 працэнтаў. «Мы за паўгоддзе спрацавалі з чыстым прыбыткам, атрымаў 250 мільёнаў. Выручка расце на 15 працэнтаў, зніжаецца колькасць стратных прадырэмстваў. Як вынік, сукупныя даходы бюджэту па выніках першага паўгоддзя склалі 118 працэнтаў да мінулагадня перыяду. Гэта дае вобласці магчымасці выконваць усё заплаванае бюджэтныя абавязальнасці», — сказаў Анатоль Ісачанка.

Валерыя СЦЯЦКО.

ЗЯМЕЛЬНЫЯ АДНОСІНЫ Ў НОВАЙ РЭДАКЦЫІ

Што мянецца?

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў закон, які выкладае ў новай рэдакцыі Кодэкс аб зямлі. Аб гэтым паведамілі ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы.

Дакументам прадугледжваецца магчымасць прадастаўлення грамадзянам зямельных участкаў для будаўніцтва жылых дамоў у сельскіх населеных пунктах да 1 га. Замацоўваецца таксама права на набывіццё на працягу пяці гадоў зямельных участкаў, якія знаходзяцца ў землекарыстальніцкай на 1 верасня 2022 года, у прыватную ўласнасць або арэнду тэрмінам на 99 гадоў з унясеннем платы на льготных умовах (з прымяненнем каэфіцыента 0,8 на тэрыторыі Мінска і абласных цэнтраў, 0,5 — на іншых тэрыторыях).

З васьмі да пяці гадоў скарачаецца тэрмін, на працягу якога грамадзяне, якія атрымалі зямельныя ўчасткі ў якасці жыллёвых чаргавікоў, абмежаваны ў праве распараджэння такімі ўчасткамі і размешчанымі на іх аб'ектамі нерухомасці.

Акрамя таго, палажэнні закона накіраваны на вырашэнне назалашаных тыпавых праблем у сферы зямельных адносін. У прыватнасці, дапускаецца раздзел зямельных участкаў, выдзеленыя для будаўніцтва і абслугоўвання аднакватэрных, блакіраваных жылых дамоў, іншых капітальных пабудов, да завяршэння будаўніцтва, змяненне мэтавага прызначэння і граніц такіх участкаў пры ўмове іх выкупу ў прыватную ўласнасць або унясення платы за права арэнды тэрмінам на 99 гадоў і захавання шэрагу іншых патрабаванняў.



Законам рэгламентуюцца пытанні, звязаныя з самавольна занятымі зямельнымі ўчасткамі і самавольным будаўніцтвам. Аблвыканкамам надзяляюцца правам з улікам мясцовых умоў і эканамічнай эфектывнасці на вызначэнне населеных пунктаў і іншых тэрыторый, дзе зямельныя ўчасткі прадастаўляюцца без правядзення аўкцыёну. Устанаўліваецца магчымасць уключэння не прыдатных для іншага выкарыстання зямель у граніцы населеных пунктаў або ўтварэння на такіх землях новых сельскіх населеных пунктаў, у тым ліку хутароў.

Таксама законам узмацнена роля мясцовых органаў ўлады па рэгуляванні зямельных адносін, наведзены парадку на зямлі і вырашэнні зямельных спрэчак.



Сітуацыя

МАРГ АБВЕРГ ЧУТКІ

АБ РЭЗКІМ ПАВЫШЭННІ ЦЭН НА ЦУКАР

Паводле слоў першага намесніка міністра антыманаполнага рэгулявання і гандлю Івана ВЕЖНАВЦА, у краіне ў летні перыяд заўсёды ўзнікае дадатковы попыт на цукар, паколькі гэта сезон нарыхтовак.

«Таму мы з канцэрнам «Белдзяржхарчпрам» штогод фарміруем графік пастаўкі цукру на ўнутраны рынак. Ён улічвае сезонны попыт. На бягучы момант гэты графік выконваецца, прычым з пэўным запасам. Цукру ў краіне дастаткова для задавальнення патрэбнасцяў», — сказаў Іван Вежнавец.

Паводле яго слоў, сітуацыя ў цэлым стабільная, разам з тым у асобных рэгіёнах узнік дадатковы попыт. «Паводле нашых ацэнак, гэта ў першую чаргу абумоўлена незразумелымі чуткамі наконт павышэння цэн. Хачу адзначыць, што гандлёвая надбавка на цукар рэгулюецца, яна ўстаноўлена ў памеры 15 працэнтаў. Акрамя таго, вытворцы не павышаюць цэны. Мы лічым, што на бягучы момант цэны на цукар з'яўляюцца рынковымі, даюць магчымасць забяспечыць рэнтабельную работу як

прадпрыемствам, так і арганізацыям гандлю. Таму для нас у прынцыпе здзіўна чуткі аб тым, што нібы плануецца рэзкае павышэнне цэн на цукар. Такія прапановы ў нас нават не абмяркоўваюцца», — заявіў першы намеснік міністра.

Ён звярнуў увагу на тое, што цэна на цукар можа вар'іравацца толькі ў абмежаваным дыяпазоне — да 15 працэнтаў гандлёвай надбавкі. «Але ніякіх рэзкіх скачкоў быць не можа. Рэкамендуем кіравацца афіцыйнай інфармацыяй, а не чуткамі», — падкрэсліў Іван Вежнавец.

Учора ў міністэрствам адбылася нарада з удзелам канцэрна «Белдзяржхарчпрам», буйных гандлёвых сетак, арганізацый сістэмы Белкаапсаюза, упраўленняў гандлю аб'яўканкамаў. «Мы абзначым неабходнасць насычэння паліц, выбудоваў логістыкі з улікам таго, што попыт нераўнамерны ў розных рэгіёнах. Абмяркавалі перакіданне цукру з адных магазінаў у іншыя, каб забяспечыць поўнасцю патрэбнасці насельніцтва ў гэтым прадукцыі», — адзначыў першы намеснік міністра.

Нацыянальны цэнтр аховы персанальных даных Беларусі і Федэральная служба па наглядазе ў сферы сувязі, інфармацыйных тэхналогій і масавых камунікацый Расіі падпісалі мемарандум аб узаемадзеянні ў сферы абароны правоў суб'ектаў персанальных даных.

Бакі-падпісанты ўпэўненыя ў неабходнасці развіцця моцных і доўгатэрміновых асноў для супрацоўніцтва ў сферы абароны правоў суб'ектаў персанальных даных. Арганізацыі дамовіліся ўзаемадзейнічаць на прынцыпах узаемнай павагі, даверу і партнёрства з мэтай развіцця сферы аховы персанальных даных у абедзвюх краінах.

Дырэктар Нацыянальнага цэнтра аховы персанальных даных Андрэй ГАЕЎ, падпісваючы дакумент, заўважыў, што асабліваю каштоўнасць у межах партнёрства і ўзаемадзеяння службаў па ахове персанальных даных Беларусі і Расіі будзе мець практычны становачы вопыт па вырашэнні актуальных праблем у сферы аховы персанальных даных грамадзян.

У планах супрацоўніцтва ведамстваў дзвюх дзяржаў — кансультацыі, рабочыя сустрэчы, семінары, круглыя сталы, навуковыя даследаванні і стажыроўкі.
Ірына СІДАРОК.

Надвор'е

І ЗНОЎ ЦЕПЛЕНЬКА...

А з чацвярга нас зноў будзе «смажыць»

Мінулыя выхадныя ў Беларусі аказаліся халоднымі. Сярэднія значэнні тэмпературы паветра былі на 3—5 градусаў ніжэй за кліматычную норму. Але з сярэдзіны тыдня нас чакае істотнае пацяпленне, якое будзе суправаджацца навалніцамі і дажджамі, паведамляюць спецыялісты Рэспубліканскага цэнтра гідраметэаралогіі, кантролю радыяактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя Мінпрыроды.

Тэмпературны фон будзе павышацца пачынаючы з паўднёва-заходніх раёнаў краіны, дзе ўжо ў аўторак і сераду (19—20 ліпеня) паветра прагрэецца да плюс 26—28 градусаў, пры гэтым па паўночным усходзе краіны месцамі яшчэ можа быць не вышэй плюс 19—20 градусаў.

У аўторак на большай частцы тэрыторыі краіны пройдуць кароткачасовыя дажджы, месцамі навалніцы. Ноччу і раніцай у асобных раёнах будзе слабы туман. Вецер заходні, паўночна-заходні ўмераны, пры навалніцах парывісты. Тэмпература паветра ўдзень прагрэецца да плюс 19—24 градусаў, а па паўднёвым захадзе — да плюс 26 градусаў.

У сераду месцамі, пераважна па ўсходзе краіны, прагназуюцца кароткачасовыя дажджы, а ўдзень магчымыя навалніцы. Вецер паўночна-заходні ўмераны, удзень па паўночна-ўсходняй частцы краіны парывісты, у асобных раёнах моцны парывісты. Уначы тэмпература паветра складзе плюс 11—16 градусаў, а днём будзе ад плюс 19 градусаў да плюс 28 градусаў.

Карэнны пералом надвор'я чакаецца ў чацвер. У гэты дзень пераважна

па ўсходзе краіны месцамі пройдуць кароткачасовыя дажджы, удзень магчымыя навалніцы. Вецер паўночна-заходні ўмераны, днём па ўсходняй частцы парывісты. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 10—15 градусаў, а ўдзень будзе вагацца ад плюс 20 градусаў па паўночным усходзе да плюс 31 градуса па паўднёвым захадзе краіны.

Паводле папярэдніх прагнозаў айчынных сіноптыкаў, у пятніцу і суботу месцамі па краіне чакаюцца кароткачасовыя дажджы з навалніцамі. Вецер заходняй чвэрці ўмераны, пры навалніцах парывісты. Ноччу тэмпература паветра будзе плюс 11—18, а днём павысіцца да плюс 22—29 градусаў. Месцамі, у асноўным па поўдні, тэмпература паветра дасягне адзнакі ад плюс 30 да 32 градусаў. Мяркуюцца, што ў нядзелю стане на пару градусаў халадней.

Сяргей КУРКАЧ.



ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У Шры-Ланцы ўвядлі надзвычайнае становішча

Указ падпісаў выканаўчы абавязкі прэзідэнта прэм'ер-міністр Шры-Ланкі Раніл Вікрамасінгха, паведамляе агенства Associated Press. Надзвычайнае становішча было аб'яўлена для захавання грамадскай бяспекі і парадку, падтрымання паставак і паслуг, неабходных для жыцця грамадства, гаворыцца ў апублікаваным указе. Паведамляецца, што эканоміка Шры-Ланкі знаходзіцца ў катастрофічным становішчы. Адсутнасць запасаў паліва, прадуктаў, медыкаменту, угнаенняў прывяла да масавых пратэстаў у краіне. 9 ліпеня пратэстоўцы захапілі рэзідэнцыі кіраўніка дзяржавы і прэм'ера. 15 ліпеня экс-прэзідэнт краіны Гатаба Раджапакса збег у Сінгапур, з якога праз пасольства Шры-Ланкі накіраваў афіцыйны ліст аб сваёй адстаўцы. Парламент Шры-Ланкі пачаў працэс, накіраваны на выбар новага лідара краіны. Чакаецца, што сёння будучы агучаны імёны прэтэндэнтаў на гэтую пасаду. Калі будзе больш за аднаго кандыдата, то ў сераду парламент правядзе галасаванне.

У Францыі асцерагаюцца спынення вытворчасцяў з-за росту цэн на энэргарэсурсы

Павышэнне кошту газу і электрычнасці можа прывесці да спынення вытворчага працэсу ў Францыі. Аб гэтым паведамляе ТАСС са спасылкай на французскае выданне Le Monde. Выданне пагугляе з бізнесменамі і прамыслоўцамі ў краіне. Многія выказвалі апазенні ў сувязі з ростам цэн на газ і электраэнергію. Некаторыя

з іх прызнаваліся, што летася цэна ў 80 еўра за мегават электраэнергіі здавалася завышанай. Аднак цяпер трыфі ў разы вышэйшыя. «3 800 еўра за мегават мы проста будзем губляць грошы», — распаўве кіраўнік аднаго з французскіх прадпрыемстваў. Пры гэтым эксперты адзначаюць, што цяперашні рост цэн яшчэ далёкі ад пікавых паказчыкаў. Так, супрацоўнік кансалтынгавай кампаніі Eпортея Ян Дольбе прагназуе, што трыфі на газ і электраэнергію налета павялічацца ў два разы. «Некаторыя не змогуць заплаціць, мы чакаем страты», — адзначыў эксперт. Le Monde адзначае, што Францыя магла б атрымаць электрычнасць са сваіх АЭС, аднак палова рэактараў прыпыніла работу з-за карозіі і засух.

Еўропу закліснула хваля лясных пажараў

У Партугаліі, Іспаніі, Грэцыі і на паўднёвым захадзе Францыі тысячы ратавальнікаў спрабуюць супрацьстаяць агню. Тысячы людзей эвакуіраваны, а некалькі сотняў памерла з-за наступстваў спякоты, паведамляе «Бі-бі-сі». Работу пажарных ускладняе той факт, што тэмпература ў многіх з ахопленых агнём раёнаў перавысіла 40 градусаў, чакаецца новы тэмпературны скачок. Такой сітуацыі ў Еўропе і суседніх краінах папярэднічала вельмі сухая зіма, якая падрыхтавала ідэальны ўмовы для распаўсюджвання агню. У выніку ў ліпені пажары хапілі лясныя ўчасткі ў Францыі, Іспаніі, Італіі, Харватыі, Грэцыі, Турцыі і Марока. Навукоўцы адзначаюць, што апошнія гады прыкметна пачасціліся прыродныя катаклізмы, звязаныя з экстрэмальным надвор'ем. Перыяды гарачыні сталі больш рэгулярнымі, інтэнсіўнымі і працяглымі з-за кліматычных змен, выкліканых дзейнасцю чалавека. Летас на поўдні Еўропы таксама бушавалі лясныя пажары — тады асабліва небяспечная сітуацыя склалася ў Турцыі і Грэцыі.

Центр Промышленной Оценки • ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ • ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 5. УНП 191021390		
Продавец	ОАО «Белдортранс», Минский р-н, п/о Озерцо, 28 км МКАД. УНП 690020891		
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 46. УНП 191224638		
Адрес ЭТП	www.ipmtorgi.by		
Предмет электронного аукциона Адрес: Минская обл., Минский р-н, Шомыльский с/с, 95-5, район аг. Озерцо			
Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер
Изолированное помещение № 5	Производственное помещение	194,9 кв. м	600/D-123140
Начальная цена лота с НДС 20 % — 157 405,25 бел. руб. (снижена на 30 %)			
Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с BYN BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк БелБЭБ» (г. Минск), БИК BELBBY2X, УНП 191021390, получатель платежа — ЗАО «Центр промышленной оценки»			
Срок подписания договора купли-продажи: 5 (пять) рабочих дней после проведения аукциона			
Условия оплаты предмета электронных торгов: если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по нач. цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 20 (двадцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи			
Порядок проведения и оформления участия в электронных торгах: торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги» (www.ipmtorgi.by). Ответственность участника аукциона, его права и обязанности, штрафные санкции прописаны в соглашении о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, которое размещается на странице лота во вкладке «Документы». Страница лота содержит также информацию о типе торгов и общих правилах их проведения. Победителем аукциона признается участник, предложивший максимальную цену			
Победителем электронных торгов, либо единственным участником электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5 %, обязан возместить организатору торгов и продавцу затраты на их проведение и оплатить вознаграждение 3 % от цены продажи лота в течение 3 (трех) рабочих дней после проведения торгов			
Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звязда» 25.06.2022			
Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за один день до наступления даты проведения аукциона			
Дата и время начала и окончания электронных торгов	Начало торгов: 11.00 01.08.2022. Окончание торгов: 12.00 01.08.2022. Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов		
Дата и время окончания заявок	Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 29.07.2022 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by		
Контактные телефоны: +375 17-373-21-33; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by			

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА (ПОНИЖЕНИЕ ЦЕНЫ НА 20 %) ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «УПРАВЛЯЮЩАЯ КОМПАНИЯ ХОЛДИНГА «ГРОДНОБЛСЕЛЬХОЗТЕХНИКА»

Предмет торгов	Начальная цена с учетом НДС, руб.	Сумма задатка (1 %), руб.
Лот № 1 – свеклоуборочный комбайн Kleine SF-10-2, 2008 г. в., зав. № 2310060, рег. № СК-4 2832	54 941,87	549,00
Местонахождение имущества: Гродненская обл., Шучинский р-н, аг. Рожанка (ОАО «Шучинский ремонтный завод»)		
Сведения о продавце: ОАО «Управляющая компания холдинга «Гродноблсельхозтехника», г. Гродно, ул. Лермонтова, 2, тел. 8 (0152) 626024		
Сведения об организаторе торгов и номер счета для перечисления задатка: Гродненское областное учреждение финансовой поддержки предпринимателей, г. Гродно, ул. Мицкевича, 8, тел. 8 (0152) 621631, счет BY66BLBB30150500481906001002 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской обл., код BLBBBY2X, УНП 500481906		
Торги состоятся 01 августа 2022 года в 12.00 по адресу: г. Гродно, ул. Мицкевича, 8		
Срок подачи документов для участия в торгах	по 26 июля 2022 года включительно до 16.00 по адресу: г. Гродно ул. Мицкевича, 8	
Аукцион без условий. Шаг аукциона 5 %. Срок заключения договора купли-продажи: в течение 10 рабочих дней с момента проведения аукциона.		
Условия оплаты: 100 % предоплата. Условия участия и порядок проведения аукциона по тел.: 8 (0152) 621632, 621630 и на сайте www.fincentr.by.		
Ознакомление заинтересованных лиц с предметом торгов осуществляется в рабочие дни с 9.00 до 17.00, ответственное лицо: Болдовский Алексей Геннадьевич тел. в г. Гродно 8 (0152) 626020, 626024. Предыдущие публикации: газета «Звязда» от 21.05.2022 г., 22.06.2022 г., 07.07.2022 г.		

ЗАО «БелБанкротАукцион», организатор торгов по продаже имущества Частного предприятия «КРЕОЛА ПЛЮС» (УНП 790850154), объявляет о проведении 01.08.2022 г. в 09.00 публичных торгов в электронной форме. Адрес нахождения имущества: г. Бобруйск, ул. Ново-Шоссейная, 47А. Перечень имущества и информация об условиях торгов размещены на сайте электронной торговой площадки: bankrotorg.by.

БАЛАНС ІНТАРЭСАЎ І МАГЧЫМАСЦЯЎ

І НОВАЯ КУЛЬТУРА АБСЛУГОЎВАННЯ

Пра энерганасачыны дом, збудаваны ў Гродне, на прыкладзе якога можна убачыць усё, што можна рэалізаваць у сферы энергаберажэння, расказаў **Уладзімір ПІЛІПЕНКА, галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута жылля НДПТБ ім. Атаева**. Ён падкрэсліў, што для нармальнага функцыянавання будынка павінна быць новая культура абслугоўвання.

— Такія энерганасачыныя дамы патрабуюць зусім іншага тэхнічнага абслугоўвання, чым звычайныя. Сістэма па-трабна беражлівага стаўлення з боку уладальнікаў кватэр і спецыяльных службаў для абслугоўвання, таму неабходная сістэма санцыі і эфектыўнага кантролю за тым, як эксплуатаюцца такія дамы. Са збудаваных трох такіх дамоў найбольшы эффект атрымалі менавіта ў Гродне, таму што жыхарам растлумачылі, як вырастаюць сістэмамі.

Аднак такі дом вельмі дарагі ў стварэнні і ён быў зроблены з падтрымкай праграмы ААН. Цяпер жа трэба зыходзіць з існуючых эканамічных магчымасцяў, упэўненны спецыялісты. Тэхнічныя рашэнні сёння, на жаль, апердажаюць фінансавыя магчымасці. Калі людзі не будуць адчуваць, што ад энергаберагалых мерапрыемстваў ёсць зніжэнне іх камунальных аплат, яны не пагодзяцца на іх правядзенне. Павінен быць баланс інтарэсаў і магчымасцяў.

— Неабходна захоўваць звычайны ўзровень інвестыцыйных затрат, бо на дарагое жыллё не будзе грошай

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

ні ў людзей, ні ў дзяржавы. Калі ў свой час мы пераходзілі на ўраўнароўне, то пры будаўніцтве дамоў прымяняўся больш якасны бетон, расход арматуры павялічыўся на 25 % і кошт квадратнага метра праз гэта ўзрос на 30—35 %. Кэфэціент карыснага дзеяння ў выніку стаў неканкурэнтаздольным. Каб выправіць сітуацыю, звярнуліся да сваіх нацыянальных стандартаў, — нагадаў супрацоўнік НДПТБ.

Трэба вызначыць пэўны крытэрый па энергаспажыванні дома, упэўнены **Анатоль СІВАК, намеснік прэм'ер-міністра**:

— Калі дом будзе перавышаць абазначаную лічбу, то ў абавязковым парадку трэба будзе прызнаваць яго старым і зносіць, і гэта даць больш эфекту, чым мадэрнізацыя такога жылля. Мы вырашым такім чынам і праблемы энергаспажывання, бо чалавек прыродзе жыць у нармальнае жыллё. Аднак трэба вырашыць, сканцэнтравана нам на будаўніцтве новага жылля ці на рамонтце існуючага. Трэба вызначыцца, якое новаўвядзенне можна будзе ўнесці як абавязковую ці рэкамэндаваную норму ў будаўнічыя нормы для жылых дамоў. Такім чынам мы пакажам кірунак.

ДЭЦЭНТРАЛІЗАЦЫЯ ЦЕПЛАЗАБЕСПЯЧЭННЯ

Толькі 9 % жылля ў Беларусі сёння адпавядае сучасным патрабаванням па энергазабеспячэнні (менш як 90 кВт·г/м²). У спажыванні жыллёвым сектарам паліўна-энергетычных рэсурсаў вельмі нізкі працэнт (0,37 %) займаюць іншыя віды паліва, у тым ліку аднаўляльныя

крыніцы энергіі (АКЭ), а гэта вельмі важны рэсурс у зніжэнні затрат, перакананы **Вадзім КІЦКАУ, дырэктар Інстытута жыллёва-камунальнага гаспадаркі НАН Беларусі**.

— Каля 80 % энергіі да машынні гаспадаркі спажываецца на ацяпленне і гарачае водазабеспячэнне. Калі знізіць затраты на іх на 30 %, гэта сэканоміць каля 2 млі т у. п., і гэта сур'ёзны рэзерв. Пытанні цепламадэрнізацыі будынкаў неабходна вырашаць як комплексную праблему.

Для павышэння энергаэфектыўнасці жылля прапануюцца тры важныя тэндэнцыі.

Мадэль дома «нулявой энергіі» як галоўны арыенцір павышэння энергаэфектыўнасці. Для яе дасягнення неабходныя цепламадэрнізацыя і энергаэфектыўныя рашэнні ў эксплуатацыі; інавацыйныя тэхналогіі і абсталяванне, якія забяспечваюць мінімізацыю страт энергіі; комплекснае выкарыстанне мясцовых відаў электраэнергіі і аднаўляльных крыніц энергіі; інфармацыйныя кіруючыя сістэмы. Выкарыстанне сонечнай энергіі на падагрэванне вады, напрыклад, дазваляе з мая да верасня сэканоміць да 40 % энергызатрат на дом.

Адзіны падыход у пытаннях энергаэфектыўнасці, рэалізаваць на ўсіх этапах жыццёвага цыкла будынка: праектаванне, будаўніцтва, эксплуатацыя. Пэўная і пастаянная сувязь паміж гэтымі этапамі ўжо ёсць, запэўніў дырэктар інстытута. Праблемы, якія ўзнікаюць падчас эксплуатацыі дома, выпраўляюцца на стадыі праектавання ў наступных будынках серыі. А базы даных, якія ёсць у праектаванні і будаўніцтве,

становяцца даступнымі эксплуатацыйнай арганізацыі, што істотна аблягчае капрамонты і іншыя працэсы, а часам нават трансфармуе іх.

Пазтапная дэцэнтралізацыя цеплазабеспячэння жыллёвага сектара дазволіць задзейнічаць электраэнергію на патрэбы ацяплення і гарачага водазабеспячэння, аднаўляльныя крыніцы энергіі і разнастайныя тэхналагічныя рашэнні.

ПЛАЦІЦЬ ЗА КАМФОРТ

Работу з жыхарамі па прыцягненні іх сродкаў да фінансавання капрамонту з выкананнем энергаэфектыўных мерапрыемстваў у краіне эксперты галіны бачаць па-рознаму.

Людзі выбіраюць камфорт у сваім жыллі, а не энергаэфектыўнасць ці памяншэнне платы за цяпло. Прычым гэта, як правіла, уласнікі жылля не ў вялікіх гарадах, а ў райцэнтрах, мяркуючы спецыялісты жыллёвай сферы Магілёўшчыны. Жыхары проста не заўважаюць памяншэння платы за ацяпленне за кошт цепламадэрнізацыі, бо і так плаціць толькі 20 % ад сабекошту цеплазабеспячэння дамоў. І варта было б узняць гэты тарыф, каб плаціць 100 %, як за іншыя камунальныя паслугі, закляючы на Гродзеншчыне.

Па ўсёй Беларусі на цепламадэрнізацыю пагадзіліся жыхары толькі 45 дамоў, хоць было праведзена больш за чатыры тысячы сходаў. Аднак станючыя прыклады ёсць.

У Лунінецкім раёне на ўцяпленне пагадзіліся жыхары дома, які ў плане на капрамонт значыўся толькі ў 2025-м. Каб паскорыць



працэс, умовай быў ўдзел грамадзян у ацяпленні будынка за свой кошт, і яны пагадзіліся, расказаў **намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкама Вадзім АЛЬШЭУСКІ**:

— Летась у вобласці мы адрамантавалі такім чынам пяць жылых дамоў. Сёлета робім 11, налета прадугледжана яшчэ пяць. Галоўнае, каб будынак знаходзіўся ў перспектывіўным плане капрамонту.

Цікава, што ў вобласці няма пратэрмінаванага капітальнага рамонтна, а колькасць жадаючых правесці цепламадэрнізацыю на Брэстчыне пастаянна расце, таму мясцовыя ўлады прапануюць выключыць з Указа № 327 абмежаванне выдаткоўваць на правядзенне энергаэфектыўных мерапрыемстваў не больш як 10 % ад сродкаў на капрамонт і вызначыць асобную мэтавую крыніцу фінансавання. А таксама павялічыць для жыхароў перыяд растэрміноўкі вылат да 13-15 гадоў, а для малазабеспячэных і пенсінераў — да 20 гадоў.

ПРАЗ СТЫМУЛЫ І ПАВЕЛІЧЭННЕ ТАРЫФАЎ

Адна з прычын таго, чаму праводзіцца мала сходаў з людзьмі, — існуючыя пытанні па прызначэнні ўпаўнаважаных асоб, лічыць **міністр ЖКГ Андрэй ХМЕЛЬ**. Ён заўважыў, што ў міністэрстве разглядаюць пытанне, каб частка сродкаў, якія накіроўваюцца на энергаэфек-

тыўныя мерапрыемствы з бюджэту, магла ісці на аплату арганізацыі гэтых работ упаўнаважанымі асобамі. А яшчэ трэба шукаць стымулы для людзей, каб яны пагадзіліся на цепламадэрнізацыю:

— Напрыклад, можна налажыць вета на рост тарыфаў на цеплаэнергію ў дамах, дзе правялі цепламадэрнізацыю, на тры гады. Магчыма, трэба ўвогуле разгледзець мэтазгоднасць правядзення капрамонту без арганізацыі энергаэфектыўных мерапрыемстваў. Можна прапанаваць і непапулярны варыянт: калі сумесна дамаўладанне на сходах адмаўляецца ад ўцяплення, пазтапная павялічыць ім тарыф на ацяпленне на 10 % штогод, пакуль не будзе дасягнуты ўзровень эканамічна абгрунтаваных затрат на дадзёную паслугу.

Варта было б таксама прадаць шэраг работ па рэалізацыі Указа № 327, якія не ўлашчыў арганізацыям ЖКГ, на выкананне іншым арганізацыям, лічыць у дэпартаменце па энергаэфектыўнасці. Напрыклад, правядзенне сходаў з людзьмі, інфармацыйных кампаній, аналіз энергаспажывання дома, разлік неабходных падчас капрамонту мерапрыемстваў, разлік эканоміі, якую прынясе гэты капрамонт, і магчымай пасля платы за ацяпленне. У далейшым гэтыя арганізацыі будуць кантраляваць і энергаспажыванне дамоў.

Ірына СІДАРОК, фота аўтара.

Педсавет

Да падручнікаў па-ранейшаму ёсць прэтэнзіі

Пытанні павышэння якасці навучальных дапаможнікаў для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі абмеркавалі ў Акадэміі паслядыпломнай адукацыі.

Якасць навучальных дапаможнікаў застаецца адной з найважнейшых умоў забеспячэння якасці агульнай сярэдняй адукацыі, таму дадзенае пытанне знаходзіцца на пастаянным кантролі не толькі з боку Міністэрства адукацыі, але і з боку кіраўніцтва краіны.

У перыяд з 2015 да 2021 года ў адукацыйную практыку былі пазтапная ўкаранены 217 новых навучальных дапаможнікаў для 1—11 класаў.

Па выніках праверкі, праведзенай Генеральнай пракуратурай Рэспублікі Беларусь ў лютым—сакавіку 2022 года, было паказана на шэраг недахопаў у школьных навучальных праграмах і навучальных дапаможніках: перагружанасць навуковай інфармацыяй, складанымі для разумення навучанцаў тэрмінамі, азначэннямі, неадпаведнасць аб'ёму навучальнага матэрыялу часу, адведзенаму на яго вывучэнне, неадпаведнасць зместу навучальных дапаможнікаў прынцыпам дыдактыкі, у першую чаргу, прынцыпам даступнасці, сістэматычнасці і паслядоўнасці выкладання вучэбнага матэрыялу.

У аснову такіх высокай ляглі ў тым ліку вынікі доследных праверак навучальных

дапаможнікаў, праведзеных Нацыянальным інстытутам адукацыі.

З мэтаў шырокага абмеркавання абноўленых навучальных дапаможнікаў, вызначэння мер, накіраваных на ліквідацыю выяўленых праблем і павышэнне якасці навучальных дапаможнікаў, былі арганізаваны дыялагавыя пляцоўкі на базе абласных інстытутаў развіцця адукацыі. У іх рабоце ўзялі ўдзел аўтары навучальных дапаможнікаў, рэцэнзенты, настаўнікі, у тым ліку ўдзельнікі доследнай праверкі, метадысты ўстаноў дадатковай адукацыі дарослых.

У ходзе абмеркавання былі выказаны прапановы і заўвагі, якія павінны стаць прадметам глыбокага аналізу спецыялістаў Нацыянальнага інстытута адукацыі, аўтарскіх калектываў, прадметных секцый Навукова-метадычнага савета пры Міністэрстве адукацыі, секцыі Дзяржаўнай камісіі па падрыхтоўцы падручнікаў і навучальных дапаможнікаў у гуманітарна-грамадзянскай сферы, Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, рэгіянальных інстытутаў развіцця адукацыі.

Гаворачы аб тым, што яшчэ трэба зрабіць для ўдасканалення вучэбных праграм і вучэбных дапаможнікаў, **міністр адукацыі Андрэй ІВАНЕЦ** адзначыў: «Мы павінны правесці дапрацоўку навучальных праграм і навучальных дапаможнікаў, прывесці іх у адпаведнасць з узроставымі пазнавальнымі

асаблівасцямі навучанцаў, забяспечыўшы даступнасць выкладанне вучэбнага матэрыялу. Пры гэтым павінны быць улічаны вынікі дыялагавых пляцовак, доследнай праверкі навучальных дапаможнікаў, вынікі анкетавання навучанцаў і педагогаў, заўвагі, якія паступілі на інфалінію Нацыянальнага адукацыйнага партала, вынікі праведзенага рэспубліканскага кантрольных работ па вучэбных прадметах. Да таго ж работа па ўдасканаленні навучальных дапаможнікаў павінна мець комплексны характар.

Па выніках праведзенага аналізу навучальных дапаможнікаў неабходна вылучыць тэмы, якія трэба старанна перапрацаваць. У нас ёсць план выдання і правядзення навучальных дапаможнікаў. Падыход вельмі просты: калі дапаможнік добры, то няма неабходнасці ў яго перавыданні. А калі дапаможнік не вельмі добры, а ў плане ён стаіць на перавыданне праз пяць гадоў, то яго трэба перавыдаць цяпер».

Літаральна на мінулым тыдні адбылося пасяджэнне Рэспубліканскага савета па гістарычнай палітыцы пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. У прыватнасці, там прагучала прапанова, каб навучанцы 10-11-х класаў «Гісторыі Беларусі» і «Сусветную гісторыю» вывучалі як інтэграваную дысцыпліну — гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі. З чым гэта звязана?

Па-першае, з пераемнасцю школьнай і ўніверсітэцкай гістарычнай адукацыі. З 1 верасня ва ўсіх ВНУ нашай краіны будзе ўвядзена «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці». Прыходзячы ў беларускія ВНУ, школьнікі павінны разумець універсітэцкі інтэграваны курс. Распрацоўка інтэграванага школьнага курса дазволіць аб'яднаць гадзіны, прадугледжаныя на вывучэнне «Гісторыі Беларусі» і «Сусветнай гісторыі», для вывучэння інтэграванай дысцыпліны. Гэта дазволіць адначасова павялічыць колькасць гадзін і падрыхтаваць выпускнікоў школ да курса ВНУ «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці».

Трэба мець на ўвазе, што з 1 верасня бягучага года будуць укараняцца новыя навучальныя планы, якія з'яўляюцца вывучэнне такіх прадметаў, як руская, беларуская, англійская мовы, руская і беларуская літаратура. У прыватнасці, для рускай, беларускай мовы, рускай і беларускай літаратуры на ўзроўні 10-11-х класаў павялічыцца колькасць гадзін.

Міністр таксама адзначыў, што сур'ёзную работу трэба будзе правесці ў плане павышэння якасці адукацыі настаўнікаў. Акадэмія паслядыпломнай адукацыі, Нацыянальны інстытут адукацыі і абласныя інстытуты развіцця адукацыі павінны дзейнічаць у адной звязці.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ДЗВЕ ПЕРАМОГІ — У БЕЛАРУСІ!



(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У першы дзень выступленняў наша суайчынніца прадставіла кампазіцыю «Прымусь мяне дыхаць» у суправаджэнні Прэзідэнцкага аркестра і атрымала найвышэйшы бал ад журы. Другі конкурсны дзень быў аб'яднаны з цырымоніяй закрыцця фестывалю, на ім зямлячка пакарыла журы і гледачоў гучным сусветным хітом «Highway to Hell» у суправаджэнні шоу-балета «Todes».

Гэтыя два конкурсы — дзіцячы і выканаўцаў эстраднай песні — заўсёды былі галоўнымі падзеямі фестывалю ў горадзе на Дзвіне, апошні, дарэчы, з'яўляецца раваеснікам форуму. Гран-пры дзіцячага конкурсу з рук Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь на цырымоніі ўрачыстага адкрыцця атрымаў наш зямляк Елісей Касіч. Разам з заветнай «Лірай» Елісей стаў удаальнікам і спецпрыза ад Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі і БРСМ. Кампазіцыі «Неба пажар» і «I surrender» прынеслі юнаму беларусу максімальныя 140 балаў за два конкурсныя дні.

Лёсаванне конкурсу выканаўцаў эстраднай песні прайшло ў цікавым фармаце: арганізатары падрыхтавалі для ўдзельнікаў кактэйлі, на дзе якіх былі нумары выступленняў. Кожны з артыстаў нястомна казаў аб тым, што віцебская публіка сваёй энергетыкай адразніваецца ад усіх іншых, такі цёплы прыём сустрэнеш не ўсюды, таму мара не толькі пачаткоўцаў, але і вядомых зорак эстрады — выступіць на «Славянскім базары».



Да наступнага ліпеня!

17 ліпеня валожкавыя фестываль афіцыйна развітаўся з удзельнікамі і гасцямі да наступнага лета. Урачыстая цырымонія закрыцця прайшла ярка, бліскача і незабыўна, станоўчых эпітэтаў у адрас арганізатараў форуму мастацтваў, які аб'ядноўвае пакаленні і кантыненты, было сказана шмат. Сямейны дуэт Жанэт і яе дачкі Лауры сваёй пазітыўнай песняй настроіў залу на добры лад, адзначыўшы, што добра ўсё, што добра канчаецца. Музычны падарунак Віцебску паднёс Ігар Мікалаеў: знакамітыя хіты «Нявеста» і «Млын» паднялі з месцаў моладзь і дарослых. Доўгачаканая Алена



Ваенга выканала «Тайгу», заспявала дуэтам з Аленай Пятроўскай і на развітанне выказала любоў гораду на Дзвіне знакамітай кампазіцыяй «Жадаю». Ларыса Доліна, Марк Цішман, «Отпетые мошенники», Мікаэла Роўз і «Арызон» зрабілі апошні вечар XXXI фестывалю асабліва запамінальным. Пад фінальныя акорды форуму мастацтваў неба над Летнім амфітэатрам заззяла вясёлкай салютаў.

Мелодыі душы і ночы маладосці

16 ліпеня на галоўнай пляцоўцы «Славянскага базару» з праграмай, прысвечанай творчаму і сцэнічнаму 50-гадоваму юбілею, выступіла Ларыса Доліна. Галаканцэрт майстроў мастацтваў Беларусі «Натхненне жыцця» з удзелам Анатоля Ярмоленкі і «Сяброў», Ірыны Дарафеевай, Алены Ланскоў, Гюншы, Жанэт, ансамбляў «Верасы», «Белыя росы» парадваў публіку, якая на працягу дзвюх гадзін у песнях разам з артыстамі

прызнавалася ў любові да нашай Радзімы. У межах Дзён Саюзнай дзяржавы ў абласной філармоніі адбыўся канцэрт Дзяніса Мацуева, а паўночная канцэртная зала «Віцебск» гучнымі апладысмантамі сустрэла Алену Ваенгу. На «Залаты хіт» завіталі папулярныя выканаўцы 1980—2000-х: пад «Файну» і «Гранітны каменьчык» уседзець на месцы было немагчыма. Дзве ночы гула новая пляцоўка ў фармаце open-air каля канцэртнай залы «Віцебск». Моладзь танцавала пад Verbee, Hansy, Calibri&Mavik, і халодная ноч не стала перашкодай. Прышоўся даспадобы хлопцам і дзяўчатам і канцэрт электроннай музыкі з

удзелам вядучых DJ Groove, Cloud, DimixеR і іншых. Арганізатары ўжо адзначылі поспех канцэртаў пад адкрытым небам, таму налета гасцей чакаюць новыя фестывальныя «разыначкі».

На вуліцах паўночнай сталіцы

17 ліпеня адбылося закрыццё VIII Фэсту вулічнага мастацтва «На сямі вятрах». Сёлета на сямі пляцоўках горада выступалі музыканты, паэты, танцоры, фаершчыкі, акцёры і лялечнікі. Мастацкія калектывы на працягу тыдня нястомна стваралі святочны настрой для жыхароў і гасцей Віцебска, а хадзі-



лісты ў вобразы анёлаў і пярэстых матылькоў сталі ўлюбёнымі персанажамі для памятных фота. «Да нас паступіла звыш 180 заявак на ўдзел, 80 найлепшых калектываў сёлета ўзялі ўдзел у фестывалі. Самае складанае ў вулічным мастацтве — гэта знайсці для кожнага гледача неабходны тыпаж: мастака, танцора, рок-выканаўца, паэта, але мы з гэтым справіліся», — адзначыла аўтар і арганізатар фестывалю «На сямі вятрах» Уладзіслава ЦВІКІ.

На плошчы Свабоды прайшоў IX Міжнародны турнір нацыянальных танцаў «Танчым разам», у ім узялі ўдзел 97 пар з розных куткоў Беларусі і Расіі. «Падыспань», «Кракавяк», «Сямёнаўна» — удзельнікі трох узроставаых катэгорый нястомна кружыліся ў віхуры нацыянальных бытавых танцаў. «Танцуйце! Не толькі удзельнікі сённяшняга конкурсу, але і ўсе, хто сабраўся на плошчы разам з намі!» — заклікаў

начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Пётр ПАДГУРСКІ. Любовацца можна было не толькі рухамі, але і традыцыйнымі беларускімі стромі з адметнымі для тых або іншых рэгіёнаў колерамі і вышыўкай.

Хэдлайнерам Дня моладзі ў рамках «Славянскага базару» стаў расійскі выканаўца Фогель. Старт мерапрыемства дала патрыятычная акцыя «Беларусь памятае. Памятае кожнага» каля мемарыяльнага комплексу «Вызваліцелям Віцебска — савецкім воінам, партызанам і падпольшчыкам». Падчас урачыстага адкрыцця Дня мо-

што ў будучым яны стануць у рады дзяржаўных, цэнтральных і рэгіянальных выданняў», — адзначыў міністр. Адкрыты дзяляк «100 пытанняў аб моладзі» прайшоў з удзелам міністра адукацыі Андрэя Іванца, намесніка старшыні аблвыканкама Вячаслава Дурнова, старшыні Расійскага саюза сельскай моладзі Дзмітрыя Пекуроўскага і іншымі. Падчас цырымоніі закрыцця былі названы пераможцы рэспубліканскага конкурсу «БРСМ: Сіла ў камандзе».

Не абышлося і без спартыўных мерапрыемстваў — традыцыйны лёгкаатлетычны «Славянскі



забег» сабраў каля паўтары тысячы аматараў і прафесіяналаў. Старт забегу невыпадкова даў намеснік старшыні аблвыканкама Вячаслаў Дурноў, ён — заслужаны майстар спорту, неаднаразовы чэмпіён свету і Еўропы ў вядомых лыжах. Кожны ўдзельнік атрымаў не толькі зарад бадзёрасці, але і сімвалічны медаль, а найлепшыя бегуны былі адзначаны сертыфікатамі ад спонсараў.

Учора прагучалі апошнія валожкавыя акорды на канцэрце «Шансон-ТБ. Усе зоркі», які адзначыў 15-годдзе супрацоўніцтва з Міжнародным фестывалем мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Штогод гэтыя сем дзён дораць гораду на Дзвіне новае святочнае аблічча, яго жыхарам і гасцям — узнісць эмоцыі і гонар за адзін з найбуйнейшых фестывалю, які на працягу 31 года аб'ядноўвае людзей з розных кантынентаў на форуме творчасці і сяброўства, праз мастацтва далучае кожнага да міру і ўзаемаразумення.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА. Фота БелТА.



Правила проведения РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ

«ВЫИГРАЙ ФОНД А1»

Настоящая рекламная игра «Выиграй Айфон в Мой А1» (далее – Игра) проводится в соответствии с условиями настоящих Правил проведения Рекламной игры «Выиграй Айфон в Мой А1» (далее – Правила), согласно требованиям законодательства Республики Беларусь, без взимания платы с участников Игры.

1. Сведения об организаторе.

1.1. Организатор Игры является Обществом с ограниченной ответственностью «Яскрава», УНП 191548102, зарегистрировано 16.11.2011 решением Минского городского исполнительного комитета в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 191548102 (далее – Организатор).

1.2. Юридический адрес и местонахождение Организатора: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Ольшевского, д. 22, офис 902.

2. Сведения о заинтересованном лице:

2.1. Заинтересованным лицом Игры является Унитарное предприятие «А1» (далее – А1), УНП 101528844.

2.2. Юридический адрес и местонахождение Заинтересованного лица: 220030, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Интернациональная, д. 36-2.

3. Территория проведения Игры – Республика Беларусь.

4. Период проведения Игры – с 20.07.2022 по 28.09.2022.

5. Комиссия по проведению Игры.

5.1. Для осуществления контроля за соблюдением настоящих Правил, розыгрыша призового фонда, рассмотрения возникших споров и решения иных вопросов, возникающих при проведении Игры, создана комиссия по проведению Игры (далее – Комиссия).

5.2. Состав Комиссии:

5.2.1. Председатель Комиссии – Калитник Татьяна Алексеевна – индивидуальный предприниматель.

Члены Комиссии:

5.2.1. Павлович Инна Викторовна – индивидуальный предприниматель;

5.2.2. Бельская Анна Николаевна – ведущий специалист ООО «Яскрава»;

5.2.3. Степук Павел Юрьевич – специалист группы развития самобслуживания Унитарного предприятия «А1»;

5.2.4. Янковская Ольга Михайловна – специалист отдела BTL-коммуникаций Унитарного предприятия «А1».

6. Игра проводится в целях увеличения количества абонентов А1, пользователей Приложения Мой А1 (далее – Приложение) и стимулирования их активности в Приложении Мой А1.

7. Участники Игры.

7.1. Участниками Игры могут быть физические лица, достигшие 16 лет – граждане Республики Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, имеющие вид на жительство в Республике Беларусь и постоянно проживающие на территории Республики Беларусь, являющиеся либо ставшие абонентами А1 в период проведения Игры и выполняющие все условия участия в Игре.

Абонентом, для целей настоящих Правил и проведения Игры, является пользователь услуг сотовой подвижной электросвязи, предоставляемых по договору, заключенному между А1 и его клиентом, которому выделен абонентский номер.

7.2. Участником Игры не может быть лицо, состоящее в трудовых отношениях с Организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях свойства. Члены комиссии не могут быть участниками Игры.

8. Состав и размер призового фонда.

Таблица 1

№ п/п	Наименование приза, участвующего в розыгрыше	Наименование приза, выделенного по тексту	Кол-во призов (шт.)	Сумма за 1 ед., бел. руб. с НДС	Сумма всего, бел. руб.
1	Apple iPhone 13 256GB, красный, Страна происхождения – Китай	Смартфон	32	3229,20	103 334, 40
	Денежная сумма		32	458, 47	14 671, 04
2	Apple iPhone 13 256GB, красный, Страна происхождения – Китай	Смартфон	16	3325,20	53 203, 20
	Денежная сумма		16	472, 81	7 564, 96
Сумма Призового фонда ИТОГО:					178 773, 80

8.1. Призовой фонд Игры составляет 178 773, 80 (сто семьдесят восемь тысяч семьсот семьдесят три) белорусских рубля 60 копеек и формируется за счет денежных средств и имущества Заинтересованного лица.

9. Условия участия в Игре.

9.1. Для участия в Игре в период с 20.07.2022 по 05.09.2022 включительно необходимо:

9.1.1. являться либо стать абонентом А1 в период проведения Игры;

9.1.2. войти в Приложение Мой А1, а в случае отсутствия – предварительно установить на мобильное устройство Приложение Мой А1 (версия не ниже 2.5.0 в GooglePlay и AppGallery и не ниже 2.5.0 в AppStore) и авторизоваться в Приложении;

9.1.3. в любой из дней в течение указанного периода совершить в Приложении Мой А1 переход на страницу проведения Игры (далее – Страница), используя для этого баннер, расположенный на главной странице Приложения;

9.1.4. при переходе на Страницу:

а) ознакомиться с Правилами проведения Игры и выразить свое согласие на участие в Игре, а также на обработку персональных данных путем предоставления «галочки» в соответствующих полях. Данное действие также является подтверждением того, что участник несет ответственность за достоверность предоставленной им информации;

б) ввести свои данные: фамилию, собственное имя, отчество (если такое имеется) (далее – ФИО), дату рождения, номер телефона (абонентский номер оператора А1), адрес электронной почты;

9.1.5. активировать кнопку «Участствовать».

Каждый участник может активировать кнопку «Участствовать» для каждого отдельного розыгрыша Игры один раз в течение соответствующего периода активности, указанного в Таблице 2 п. 10.2 настоящих Правил.

10. Порядок проведения розыгрышей призового фонда.

10.1. Место проведения розыгрышей – г. Минск, ул. Ольшевского, 22, офис 902.

10.2. Всего за период проведения Игры Организатором проводится 48 розыгрышей призового фонда согласно Таблице 2 в период с 21.07.2022 по 06.09.2022.

Таблица 2

Номер розыгрыша	Дата и время розыгрыша	Призы розыгрыша	Кол-во призов	Период активации кнопки «Участствовать»
1	21.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 20.07.2022 – по 23 ч 59 мин 20.07.2022
2	22.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 21.07.2022 – по 23 ч 59 мин 21.07.2022
3	25.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 22.07.2022 – по 23 ч 59 мин 22.07.2022
4	25.07.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 23.07.2022 – по 23 ч 59 мин 23.07.2022
5	25.07.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 24.07.2022 – по 23 ч 59 мин 24.07.2022
6	26.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 25.07.2022 – по 23 ч 59 мин 25.07.2022
7	27.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 26.07.2022 – по 23 ч 59 мин 26.07.2022
8	28.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 27.07.2022 – по 23 ч 59 мин 27.07.2022
9	29.07.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 28.07.2022 – по 23 ч 59 мин 28.07.2022
10	01.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 29.07.2022 – по 23 ч 59 мин 29.07.2022
11	01.08.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 30.07.2022 – по 23 ч 59 мин 30.07.2022
12	01.08.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 31.07.2022 – по 23 ч 59 мин 31.07.2022
13	02.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 01.08.2022 – по 23 ч 59 мин 01.08.2022

14	03.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 02.08.2022 – по 23 ч 59 мин 02.08.2022
15	04.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 03.08.2022 – по 23 ч 59 мин 03.08.2022
16	05.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 04.08.2022 – по 23 ч 59 мин 04.08.2022
17	06.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 05.08.2022 – по 23 ч 59 мин 05.08.2022
18	06.08.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 06.08.2022 – по 23 ч 59 мин 06.08.2022
19	06.08.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 07.08.2022 – по 23 ч 59 мин 07.08.2022
20	09.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 08.08.2022 – по 23 ч 59 мин 08.08.2022
21	10.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 09.08.2022 – по 23 ч 59 мин 09.08.2022
22	11.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 10.08.2022 – по 23 ч 59 мин 10.08.2022
23	12.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 11.08.2022 – по 23 ч 59 мин 11.08.2022
24	15.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 12.08.2022 – по 23 ч 59 мин 12.08.2022
25	15.08.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 13.08.2022 – по 23 ч 59 мин 13.08.2022
26	15.08.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 14.08.2022 – по 23 ч 59 мин 14.08.2022
27	16.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 15.08.2022 – по 23 ч 59 мин 15.08.2022
28	17.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 16.08.2022 – по 23 ч 59 мин 16.08.2022
29	18.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 17.08.2022 – по 23 ч 59 мин 17.08.2022
30	19.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 18.08.2022 – по 23 ч 59 мин 18.08.2022
31	22.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 19.08.2022 – по 23 ч 59 мин 19.08.2022
32	22.08.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 20.08.2022 – по 23 ч 59 мин 20.08.2022
33	22.08.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 21.08.2022 – по 23 ч 59 мин 21.08.2022
34	23.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 22.08.2022 – по 23 ч 59 мин 22.08.2022
35	24.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 23.08.2022 – по 23 ч 59 мин 23.08.2022
36	25.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 24.08.2022 – по 23 ч 59 мин 24.08.2022
37	26.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 25.08.2022 – по 23 ч 59 мин 25.08.2022
38	29.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 26.08.2022 – по 23 ч 59 мин 26.08.2022
39	29.08.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 27.08.2022 – по 23 ч 59 мин 27.08.2022
40	29.08.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 28.08.2022 – по 23 ч 59 мин 28.08.2022
41	30.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 29.08.2022 – по 23 ч 59 мин 29.08.2022
42	31.08.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 30.08.2022 – по 23 ч 59 мин 30.08.2022
43	01.09.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 31.08.2022 – по 23 ч 59 мин 31.08.2022
44	02.09.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 01.09.2022 – по 23 ч 59 мин 01.09.2022
45	05.09.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 02.09.2022 – по 23 ч 59 мин 02.09.2022
46	05.09.2022 в 16.15	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 03.09.2022 – по 23 ч 59 мин 03.09.2022
47	05.09.2022 в 16.30	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 04.09.2022 – по 23 ч 59 мин 04.09.2022
48	06.09.2022 в 16.00	Смартфон	1	с 0 ч 00 мин 05.09.2022 – по 23 ч 59 мин 05.09.2022

В первые тридцать два розыгрыша разыгрываются Смартфоны, указанные в п. 1 Таблицы 1 п.8 настоящих Правил.

В розыгрышах с тридцать третьего по сорок восьмой разыгрываются Смартфоны, указанные в п.2 Таблицы 1 п.8 настоящих Правил.

10.3. К моменту начала проведения каждого розыгрыша призового фонда Организатор формирует список участников (далее – Список), в котором каждому Участнику присваивается порядковый номер (далее – Номер) в хронологическом порядке согласно дате и времени подтверждения участия в Игре. В случае совпадения у Участника даты и времени активации кнопки «Участствовать», Номер присваивается по ФИО в алфавитном порядке.

Все номера имеют одинаковое количество разрядов.

10.4. Итоговый список включает в себя: порядковые номера зарегистрированных участников, ФИО, участников (полностью), номера телефонов и адреса электронной почты Участников, а также дату и время активации кнопки «Участствовать».

10.5. Для определения выигрышных номеров Организатор использует лототрон и набор шаров в количестве 10 (десяти) штук с цифрами от 0 (нуля) до 9 (девяти). Определение выигрышного номера происходит путем его формирования слева направо из цифр на шарах, поочередно извлекаемых из лототрона.

10.6. Для определения цифры первого слева разряда выигрышного номера в лототрон помещаются шары с цифрами от 0 (нуля) до 9 (девяти), соответствующей первой слева цифре последнего по порядку номера в массиве. Из барабана извлекается один шар. Цифра на извлеченном шаре вносится в протокол и записывается в первый слева разряд формируемого выигрышного номера.

10.7. Далее в лототрон загружаются все 10 (десять) шаров, шары перемешиваются и из лототрона извлекается шар, цифра на котором определяет цифру следующего разряда выигрышного номера. Производится проверка на наличие полученной комбинации цифр разрядов в соответствующих разрядах номеров массива. При наличии совпадения цифра вытянутого шара записывается в соответствующий разряд выигрышного номера и шар возвращается в лототрон; в противном случае – извлеченный шар с цифрой не возвращается в лототрон, и извлекается следующий шар до получения нужного совпадения. Шары извлекаются до тех пор, пока полученная комбинация цифр разрядов не попадет в диапазон цифр соответствующих разрядов номеров в массиве.

10.8. Участник Игры может стать победителем неоднократно в период проведения Игры при условии соблюдения п.9 настоящих Правил.

10.9. Дополнительно в каждом соответствующем розыгрыше призов определяется по одному резервному победителю. Резервный победитель розыгрыша определяется способом аналогичным определению основного победителя.

11. Срок и способ информирования победителей розыгрыша, место, порядок и сроки вручения призов.

11.1. Победители Игры извещаются о выигрыше в течение 3 рабочих дней после проведения соответствующего розыгрыша посредством телефонного звонка на номер телефона и/или письмом на адрес электронной почты, указанные при переходе на страницу проведения Игры.

11.2. Для получения выигрышного приза победитель должен явиться в офис Организатора по адресу г. Минск, ул. Ольшевского, д. 22, офис 902 в срок не позднее 16.09.2022 с 11:00 до 17:00 в рабочие дни либо с 12:00 до 15:00 в субботу 13.08.2022, 27.08.2022 и 10.09.2022, предварительно согласовавшись с Организатором по телефону +375 29 196 17 16 или направив сообщение о приезде по адресу электронной почты My_a1@yaskrava.by, и предоставить Организатору лично документ, удостоверяющий личность (паспорт гражданина Республики Беларусь, вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность) для использования данных при оформлении необходимых документов в рамках рекламного мероприятия (Ф.И.О., серия и номер паспорта (вида на жительство в Республике Беларусь, иного документа удостоверяющего личность), дата выдачи, орган, выдавший паспорт (вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность), идентификационный номер, адрес регистрации) с возможностью снятия Организатором скан/фото-копии.

11.3. Если победитель не может получить приз лично, приз может получить его представитель (доверенное лицо) не позднее 16.09.2022 с 11:00 до 17:00 в рабочие дни либо с 12:00 до 15:00 в субботу 13.08.2022, 27.08.2022 и 10.09.2022, уведомив об этом Организатора по телефону +375 29 196 17 16 или по адресу электронной почты My_a1@yaskrava.by не позднее 14.09.2022.

При передаче приза доверенное лицо обязано предоставить лично: - доверенность от победителя на получение приза, удостоверенную в соответствии с требованиями, предъявляемыми законодательством Республики Беларусь;

- документ, удостоверяющий личность доверенного лица (паспорт или вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность) для использования данных при оформлении необходимых документов в рамках Игры (Ф.И.О., серия и номер паспорта (вида на жительство в Республике Беларусь, иного документа удостоверяющего личность), дата выдачи, орган, выдавший паспорт (вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность), идентификационный номер, адрес регистрации).

11.4. Приз вручается резервному победителю в случае, если победитель (основной):

11.4.1. отказывается от получения приза, о чем письменно извещает Организатора;

11.4.2. нарушает (не выполняет) условия настоящих Правил, в том числе не предоставляет необходимые подтверждающие документы, указанные в настоящих Правилах, в сроки и в порядке, установленные настоящими Правилами;

11.4.3. не выходит на связь с Организатором в сроки, установленные настоящими Правилами;

11.4.4. отказывается от подписания документов, фиксирующих факт выдачи приза, и иных документов, вытекающих из участия в Игре.

11.5. В срок до 20.09.2022 (включительно) Организатор уведомляет резервных победителей о выигрыше посредством телефонного звонка на номер телефона, указанный при регистрации, и/или письмом на адрес электронной почты.

11.6. Для получения приза резервный победитель должен явиться в офис Организатора по адресу г. Минск, ул. Ольшевского, д. 22, офис 902 в срок не позднее 28.09.2022 с 11:00 до 17:00 в рабочие дни либо с 12:00 до 15:00 в субботу 24.09.2022, предварительно согласовавшись с Организатором по телефону +375 29 196 17 16 или направив сообщение о приезде по адресу электронной почты My_a1@yaskrava.by, и предоставить Организатору лично документ, удостоверяющий личность (паспорт гражданина Республики Беларусь, вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность) для использования данных при оформлении необходимых документов в рамках рекламного мероприятия (Ф.И.О., серия и номер паспорта (вида на жительство в Республике Беларусь, иного документа удостоверяющего личность), дата выдачи, орган, выдавший паспорт (вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность), идентификационный номер, адрес регистрации) с возможностью снятия Организатором скан/фото-копии.

11.7. Если резервный победитель не может получить приз лично, приз может получить его представитель (доверенное лицо) не позднее 28.09.2022 с 11:00 до 17:00 в рабочие дни либо с 12:00 до 15:00 в субботу 24.09.2022, уведомив об этом Организатора по телефону +375 29 196 17 16 или по адресу электронной почты My_a1@yaskrava.by не позднее 23.09.2022.

При передаче приза доверенное лицо обязано предоставить лично:

- доверенность от победителя на получение приза, удостоверенную в соответствии с требованиями, предъявляемыми законодательством Республики Беларусь;

- документ, удостоверяющий личность доверенного лица (паспорт или вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность) для использования данных при оформлении необходимых документов в рамках рекламного мероприятия (Ф.И.О., серия и номер паспорта (вида на жительство в Республике Беларусь, иного документа удостоверяющего личность), дата выдачи, орган, выдавший паспорт (вид на жительство в Республике Беларусь, иной документ удостоверяющий личность), идентификационный номер, адрес регистрации) с возможностью снятия Организатором скан/фото-копии.

11.8. Если резервный победитель не может получить приз лично, приз может получить его представитель (доверенное лицо) не позднее 28.09.2022 с 11:00 до 17:00 в рабочие дни либо с 12:00 до 15:00 в субботу 24.09.2022, уведомив об этом Организатора по телефону +375 29 196 17 16 или по адресу электронной почты My_a1@yaskrava.by не позднее 23.09.2022.

11.9. Призы не подлежат замене. Выплата денежного эквивалента призов не осуществляется. Ответственность Организатора по выдаче призов ограничена количеством и видом призов, указанных в настоящих Правилах.

11.10. При получении приза победитель/резервный победитель несет все права и обязанности по уплате подоходного налога в бюджет Республики Беларусь.

11.11. Начисление, удержание и перечисление подоходного налога проводится в порядке, установленном Особенной частью Налогового кодекса Республики Беларусь, и осуществляется Организатором в рамках проводимой Игры. Удержание с победителей/резервных победителей подоходного налога, исчисленного Организатором в соответствии с законодательством Республики Беларусь, производит Организатор (выступающим налоговым агентом) в момент выдачи приза из денежной части приза (денежная часть приза удерживается Организатором для уплаты подоходного налога в установленном размере).

Организатор не несет ответственности за возникновение необходимости уплаты дополнительного подоходного налога и иных выплат, связанных с получением призов, как в пределах, так и за пределами Республики Беларусь.

11.12. Организатор не оплачивает Участникам рекламного мероприятия расходы, связанные с проездом к месту получения призов.

«У ІНФАРМАЦЫЙНУЮ ЭПОХУ НЕДААЦЭНЬВАЦЬ ЖУРНАЛІСТЫКУ ВА ЎСІХ ЯЕ ІПАСТАСЯХ ПРОСТА ЗГУБНА»

Прафесар Віктар Іўчанкаў аб медыяцэнтрычнасці свету і лінгвістыцы падману

Мы жывём у час, калі над усім пануе не толькі хлеб, але і слова. Яно ўсюды: у прыватных паведаннях і афіцыйных дакументах, віншаваннях і спачуваннях, у стужках навін і вялікіх артыкулах. Ад слова мы нікуды не дзенемся. Таму неабходна навучыцца ім правільна карыстацца. Гэтак прывычаюць жыццё многія навукоўцы. У Беларусі адным з першых прамабільнасць слова як жыццезабеспечальнага рэсурсу і камунікатыўную бяспеку загарварыў доктар філалагічных навук прафесар Віктар Іўчанкаў. Фундаментальнай працай «Дыскусія беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту» ён даў старт новаму міждyscyплінарнаму кірунку — медыялінгвістыцы і дыскурснаму аналізу СМІ. Ужо 33 гады Віктар Іўчанкаў працуе на кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Праз яго школу прайшлі многія беларускія журналісты. «Калі чалавек кажа «патэнцыйныя магчымасці», «на сённяшні дзень», «спецыфічныя асаблівасці» ці «актуальныя праблемы», значыць, на журфаку ён не вучыўся. Той, хто ў мяне вучыўся, так не скажа», — жартуе Віктар Іванавіч. Прафесар упэўнены, што правільна абыходзіцца са словам сёння павінен не толькі журналіст (гэта яго абавязак), але і кожны чалавек. Чаму — у інтэрв'ю «Звяздзе».

— **Віктар Іванавіч, у Брэсцкім дзяржаўным інстытуце імя А. С. Пушкіна вы вучыліся на спецыяльнасці «руская мова і літаратура». Але вас ведаюць як спецыяліста па беларускай мове. У які момант вы пераклаліся з рускай на беларускую?**

— Хвілінкачу, размаўляю і па-беларуску, і па-руску. Абедзве мовы для мяне — не раскоша, а прафесійны абавязак (*смяецца*). Аднак вырас я там, дзе беларускамоўнага элемента амаль няма, у вёсцы Хадынчыны Кобрынскага раёна. І там пануе гаворка, набліжаная да ўкраінскай мовы. У маіх Хадынчынах каронныя жыхары не дзекаюць, не цэкаюць, нават не акаюць. І калі я вырашыў паступаць на філалагічны факультэт Брэсцкага педінстытута, мама мяне падтрымала. Але яна настаяла на тым, каб я ішоў менавіта на аддзяленне рускай мовы, бо сама была са Смаленшчыны, у Беларусі пераехала пасля вайны ў пошуках лепшай долі. І я вырашыў, што раз мама так хоча, то магу паспрабаваць паступіць менавіта на рускае аддзяленне, хоць у тых часы зрабіць гэта было даволі складана — быў вялікі конкурс. З юнацтва захапляўся Лермантавым, а Пушкіным проста хварэў. Пачынаў сам паціху пісаць вершы і час ад часу іх дэкламаваў маме, братам, сябрам... Дарэчы, у вёсцы ў мяне была мянушка Пушкін. Пасля інстытута мяне накіравалі ў аспірантуру. Памятаю сябе аспірантам. Не хадзіў, а лётаў над зямлёй, для мяне ўсё было так гарманічна, так цікава, што на некаторыя дробязі я ўвогуле не звяртаў увагі. У аспірантуры Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Акадэміі навук БССР на мяне паўплывала знаёмства з сапраўднай навуковай элітай: я бачыў, як працуюць Мікалай Васілевіч Бірыла, Аркадзь Іосіфавіч Жураўскі, Аляксандр Мікалаевіч Булыка, мой навуковы кіраўнік, Міхаіл Раманавіч Суднік, Генадзь Апанасавіч Цыхун, Віктар Уладзіміравіч Мартынаў, Арнольд Яфімавіч Міхневіч, Аляксандр Антонавіч Крывіцкі

і іншыя. Для мяне гэта былі пераўзыхадзячы аўтарытэты. Там адчуў беларускую мову. І мяне пранізала: а чаму я па-беларуску не гавару?.. Ніяку я не змагу вывучыць беларускую мову і гаварыць на ёй. І, шчыра кажучы, мне гэта лёгка ўдалося. Як ні парадкасна — дапамагло валоданне дыялектам. Дысертацыю пісаў па дзвюх спецыяльнасцях: беларускай і рускай мовы. І на абароне кандыдацкай Аркадзь Іосіфавіч Наркевіч запрасіў мяне працаваць на кафедру стылістыкі і літаратурнага рэдагавання факультэта журналістыкі БДУ. Я пагадзіўся, але сказаў, што хацеў бы выкладаць рускую мову. Але калі Аркадзь Іосіфавіч ставіў сабе нешта за мэту, мякка, інтэлігентна гэтага дабіваўся. Я прыходжу да студэнцка, чытаю ім сучасную рускую мову, а яны мне кажучы, што яна толькі што ў іх была. І мне на хаду трэба было перастройвацца. Пасля гэтай лекцыі падумаў: а сапраўды, чаму я адмаўляўся чытаць сучасную беларускую мову, гэта ж так цікава. І так мне давялося ўсё жыццё звязаць з мовамі — беларускай і рускай. І я абсалютна не шкадую. Усё сваё свядоме жыццё аддаў беларускаму мовазнаўству, але больш за ўсё журналістыцы.

— **Складваецца ўражанне, што вам вельмі пашчасціла з настаўнікамі...**

— Безумоўна. У інстытуце я тры гады вучыўся на завочным аддзяленні. Маё навучанне на стацыянары ніхто ўтрымліваць не змог бы, ды і маме трэба было дапамагаць. І я вырашыў працаваць. Аднак на трэцім курсе па просьбе Мацільды Пракопаўны Дзямідавай ў доканале мне прапанавалі ўсё ж такі перайсці на стацыянар. На завочным вучоба ад сесіі да сесіі, мне патрэбны былі не адзнакі, а веды. Для мяне было ўзнагародай, калі Мацільда Пракопаўна пыталася ў маіх аднагрупнікаў: «Дзе Віктар, я дзеля яго прыйшла на заняткі». Я параіўся са старэйшым братам і вырашыў перайсці на стацыянар. Шчыра сказаць, мяне вельмі падтрымліваў інстытут, была



фота: факультэт журналістыкі БДУ.

павышаная стыпендыя. І мне халала гэтых 56 рублёў. У параўнанні, мая мама атрымлівала 38 рублёў пенсіі. Я вельмі актыўна ўключыўся ў навуковае жыццё. На адной са студэнцкіх канферэнцый я ўдзельнічаў у трох секцыях і ва ўсіх заняў першае месца. За гэта мяне накіравалі ў Новасібірск на Усеаюзную студэнцкую канферэнцыю. Для мяне гэта была эпапея. Я ніколі нікуды не лятаў. А тут і Масква, і Новасібірск. Там мне ўручыў дыплом другой ступені сам прафесар Аляксандр Іванавіч Фёдарав, кнігі якога я добра ведаў.

— **Віктар Іванавіч, вы першы ў краіне вучоны, які пачаў займацца дыскурсам публіцыстычных тэкстаў. Наколькі цяжка пракладаць новы напрамак?**

— Гэта даволі складана. Калі ў канцы 80-х гадоў мінулага стагоддзя заікнуўся на журфаку, што хачу займацца тэорыяй кантэкстуальнай апрацоўкі дыскурсу, маю ідэю, мякка кажучы, прынялі без энтузіязму. Але я яе не кінуў, у тых гадах у перакладзе на рускую мову выйшла кніга ван Дэйка «Язык. Познание. Коммуникация». Ён лічыцца заснавальнікам дыскурснага аналізу сродкаў масавай інфармацыі ў Еўропе. Мяне гэтая кніга проста паглынула. Тэкст паўстаў як фрагмент жыцця, як падмурак тэорыі і практыкі журналістыкі. Спачатку, калі ўзяў кнігу ван Дэйка ў рукі, мяне ахапіў жах. Я зразумеў, што амаль нічога не ведаю з таго, што тут напісана. Але стаў паціху паглыбляцца і ўбачыў, наколькі гэта перспектыўная тэма. У ван Дэйка, зразумела, паказана еўрапейская мадэль журналістыкі. Я ўбачыў, колькі там маніпуляцый, колькі стратэгіі і тактык падману, што давала падставы для вылучэння цэлага навуковага кірунку — лінгвістыкі падману. Сёння па гэтым кірунку маімі вучнямі абаронены чатыры кандыдацкія дысертацыі, дзясяткі дыпломных і магістарскіх, напісаны тры докторскія. Першым заўсёды быць цяжка, асабліва ў навуцы. Але ёсць яшчэ большая складанасць.

— **Якая?**

— Журналістыка — даволі малядая сфера. Тры кіты, на якіх яна базіруецца, — збор, апрацоўка і распаўсюджванне інфармацыі праз камунікатыўныя каналы. Вытокі журналістыкі міждyscyплінарныя. З гэтым, відаць, звязана тая праблемная сітуацыя, пра якую трэба даволі гучна гаварыць. Каб пачулі... Сучаснае грамадства ўцягнута ў медыйны працэс, і ў гэтым адлюстроўваецца кардынальна новая яго ўласцівасць. У новым камунікацыйным асяродку: інфармацыя не столькі перадаецца і прымаецца, колькі фарміруецца непасрэднымі ўдзельнікамі зносін. Журналістыка ёсць сфера навуковага пазнання. Калі ўзяць любы медыятэкст, ён акумуляе веды пра ўсё чалавецтва ў цэлым і пра канкрэтную медыйную падзею. Трэба ўмець гэта ўбачыць і знайсці. У інфармацыйную эпоху недацэннаваць журналістыку ва ўсіх яе іпастасях проста згубна. Толькі з-за таго, што мы выпуцілі са свайго розуму інфармацыйны тэхналогі, мы перажылі 2020 год, мы перажываем цяпер інфармацыйную вайну. Як у такую эпоху недацэннаваць журналістыку як навуку?

У эпоху інфармацыйных тэхналогій тое, што робіць журналіст, і тое, што робяць стваральнікі сродкаў масавага паражэння, — гэта аднаго поля ягады. Сёння мы апынуліся ў стане гібрыднай вайны. Калі б не было сучасных інфармацыйных рэсурсаў, вайна была б фізічная, яўная. Любая вербальная агрэсія з цягам часу пераартае ў фізічную. Ні нафта, ні газ не адгрываюць такую ролю, як інфармацыйныя інструменты. Пры дапамозе гэтых інструментаў можна пабудаваць свет віртуальны, а можна разбурыць фізічны. Мы павінны данесці да грамадства, асабліва да акадэмічнай супольнасці, што сёння інфармацыя — гэта жыццезабеспечальны рэсурс, без яго мы згінем. У эпоху інфармацыйнага грамадства праблема прызнання за журналістыкай права на тэарэтычную і метадалагічную, навуковую запатрабаванасць здаецца парадаксальнай. З'яўленне інфармацыйных тэхналогій, якія ўзарвалі свет і плазмерна «пераўтварочуць яго ў віртуальны», было выклікана менавіта тэхналагічным характарам журналістыкі: трыгер постіндустрыяльнага грамадства — камп'ютары — вывелі інфармацыйныя тэхналогіі на новы ўзровень, як некалі тэлебачанне, а яшчэ раней друк. ІТ ахопліваюць усе аспекты вытворчасці, перадачы, захоўвання і ўспрымання інфармацыі. Змяняецца прафесійная роля журналіста: ён пераўвасабляецца ў камунікатыўнага лідара, які мабільна фарміруе кантэнт-асяродак і кардынальна ўплывае на масавую свядомасць. Метады журналісцкай творчасці перажываюць якасныя змены ў бок яшчэ

большай тэхналізацыі працэсу, з аднаго боку, і нарастання індывідуальнага, з другога. Узнікне журналістыка меркаванняў: сёння мы гаворым пра персаніфікаваныя сучаснага журналіста, таксама як і пра медыяцэнтрычнасць свету. Усё гэта адбываецца на фоне інтэграваных вучэнняў, інтэгральным звязом якіх з'яўляецца інфармацыя як інструмент пазнання рэчаіснасці. У ліпені 2020 года ў інтэрв'ю часопісу «Міліцыя» я перасцерагаў ад інфармацыйнай катастрофы. Абсалютна па тым схаманулі, што там апісаў, прайшлі жывеньскія падзеі. І мне вельмі крыўдна, што часам грамадства не можа аддзяліць зерне ад жыццёвай. Сёння нам трэба працаваць над інфармацыйнай культурай, 2020 год паднёс нам вялікі ўрок. І пасля 2020 года мы схамануліся, агледзеліся і як быццам ачуліся: сёння, напрыклад, тэлеграм-каналы запаланілі жыццёвую прастору грамадства. І гэтым стварылі буйную сілу супрацьстаяння дэструктыўным рэсурсам, фэйкам, маніпуляцыі свядомасці. Мы сталі больш аддаваць увагі інфармацыйнаму рэсурсу, а менавіта ён — сіла.

— **Віктар Іванавіч, вы — адзін з аўтараў праекта новай рэдакцыі «Правілаў беларускай арфаграфіі і пунктуацыі». За амаль 10 гадоў, што дзейнічаюць гэтыя правілы, людзі да іх прывыклі?**

— Новая рэдакцыя правапісу ўводзілася вельмі мякка. І тут трэба аддаць належнае газеце «Звязда», яна падрыхтавала грамадства. «Звязда» стала эксперыментальнай пляцоўкай для ўвядзення новай рэдакцыі ў жыццё. Нешта не прыжылося. Напрыклад, прапанова пісаць у нескладовае з вялікай літары. Сістэма і паслядоўна, я б сказаў, дакладна быў прыняты і Закон «Аб правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі». У 2020 годзе ў часопісе «Роднае слова» мы адкрылі рубрыку «Правілі і дзеянні». Я паставіў сабе за мэту прасачыць, як рэалізоўваецца закон у сродках масавай інфармацыі. Перш за ўсё звярнуўся да «Звязды», больш аўтарытэтнага выдання ў нас няма. І кожнае змененае правіла аналізу з гледжання, наколькі яно прыжываецца ў грамадстве. Ці з'явіліся нейкія новыя тэндэнцыі. Можна з задавальненнем канстатаваць: новыя правапісныя змены прыжыліся, сталі нормай.

Слова журналіста становіцца мабільным. Самым дарагім і важным прадуктам для грамадства. Сёння, як ніколі, адчуваецца моц слова — ідэалагічная, культурназначная, кансалідуруючая. Калі раней маўленчыя паводзіны грамадства фарміравала мова тэатра, літаратуры, кінематографу, то сёння гэтыя асветніцкія функцыі ажыццяўляе менавіта журналістыка.

Пытанні задавала Валерыя СЦЯЦКО.

Парадак на зямлі

Рэальная эканоміка з рацыянальнага выкарыстання

Як добраўпарадкоўваць рэгіёны Беларусі, расказалі спецыялісты Мінпрыроды

Праграма на навядзенні парадку на зямлі — цэлы комплекс мерапрыемстваў, куды ўваходзяць работы не толькі па стварэнні прыгажосці і ўтульнасці, а і па ахове навакольнага асяроддзя і ўстойлівым выкарыстанні прыродных рэсурсаў, а таксама максімальным уцягванні адходаў у гаспадарчы абарот, таму што гэта рэальная эканоміка з рэальнай сыравінай, упэўнены міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй ХУДЫК. Як добраўпарадкоўваць рэгіёны, у прыватнасці Ляхавіцкі раён, карэспандэнт «Звязды» паглядзела разам са спецыялістамі Мінпрыроды.

Архітэктурныя помнікі на пляжы і зваротная тара

Добраўпарадкаванню і рацыянальнаму выкарыстанню рэсурсаў аддаюць увагу ва ўсёй краіне, зыходзячы з існуючых у рэгіёне магчымасцяў. На Брэстчыне, напрыклад, працягваюць змагацца з міні-палігонам і па-наватарску ўпрыгожвалі тэрыторыю: да Года малой радзімы тут паставілі 23 макеты найбольш значных помнікаў архітэктуры раёна, якія зроблены сіламі школьнікаў, бацькоў і настаўнікаў.

Славуцкі падраздзяленне на тры катэгорыі: каталіцыя і праваслаўныя храмы, сядзіба-паркавыя ансамблі і стараяна-паркавыя (чатыры макеты аб'ектаў, якіх цяпер

не існуе), іх аднаўлялі па здымках і ўспамінах старажылаў. Пра кожны аб'ект можна даведацца больш падрабязна, калі выкарыстаць QR-код, замацаваны на кожнай з пабудов.

Памяншэнню выкарыстання прыродных рэсурсаў і зніжэнню аб'ёмаў стварэння адходаў спрыяе і выкарыстанне зваротнай тары на Ляхавіцкім кансервавым заводзе. Уся прадукцыя выпускаецца ў слоіках аб'ёмам ад 0,28 да трох літраў.

Дзякуючы гэтым прадпрыемства вырашае некалькі задат. Скупляе шклянкую тары аб'ёмам 0,5 літра, літровую і трохлітровую, якая выпускаецца ачышчальнымі заводамі. А таксама робіць прадукцыю больш таннай (3-за зваротнай тары) у рабочыце з бюджэтнымі арганізацыямі. На 179 гектарах прадпрыемства вырошчвае 70 % прадукцыі для ўласных патрэб — купляюць толькі капусту і агуркі. Завод, дарэчы, — адзіны ў краіне вытворца кансерваванага шчаўра, якога ў прадпрыемства шэсць гектараў.

Пачатак — па часе, палова — па выніках

Убачанае ў Ляхавічах уражае і пацвярджае, што ў кожным рэгіёне ёсць свае асаблівасці і традыцыі, запэўніў міністр. Так, зваротнае водакарыстанне на Ляхавіцкім малочным заводзе (дзякуючы ўласным ачышчальным збудаванням сцёкавых вод магутнасцю 270 м³/суткі) дазваляе расходаваць менш вады з прыроды. Перш чым трапіць у меліярацыйны канал ракі Ведзьма, сцёкавыя воды праходзяць фізіка-хімічную, механічную і біялагічную ачыстку. А адходы плёнкі тут спрэсуюць на гіраўлічным прэсе.

Асаблівасць мясцовага лясгаса — выраб уласнага мёду. У гаспадарцы сотня пчаліных сям'яў, якія за год даюць каля трох тон салодкага пачастунку. А яшчэ ляснікі маюць уласны дэндрапарк плошчай 11 «сотак», які штогод дапаўняецца дэкаратыўнымі раслінамі, кветкамі і малымі архітэктурнымі формамі. Летась збудавалі цяпліцы, дзе вырошчваюць для сваіх патрэб пасадочны матэрыял.

Прынята Нацыянальная стратэгія па абыходжанні з камунальнымі адходамі і другаснымі матэрыяльнымі рэсурсамі, згодна з якой да 2025 года Беларусь павінна ўцягнуць у гаспадарчы абарот 64 % камунальных

адходаў. Сёння на Брэстчыне ў абарот уцягнута каля сарака працэнтаў адходаў, і гэта найлепшы вынік па краіне (у Беларусі ў цэлым гэтая лічба пакуль 32 %), адзначаў Андрэй Худык.

— Штогод экалагічная сітуацыя ў краіне паліпаўца. Ідзе зніжэнне выкідаў у паветра, бо прыродакарыстальнікі прыслухоўваюцца да нашых парад і выконваюць патрэбныя мерапрыемствы. Стан водных крыніц (паверхневых і падземных) таксама паліпаўца. 70 % паверхневых водных крыніц у краіне маюць экалагічны адзнакі «добра» і «выдатна».

Разам з тым дагэтуль сустрэкаюцца экалагічныя парушэнні накіштат стварэння несанкцыянаваных звалак, парушэння правілаў эксплуатацыі аб'ектаў захоўвання адходаў, парушэнні рэкамендацый пры раздзелным зборы смецця. З усім гэтым працягваюць змагацца, і дынаміка някэпская. «Па гэтым шляху ў еўрапейскіх краінах ішлі па паўстагоддзя, а мы, хоць па часе і знаходзімся ў самым яго пачатку, аднак па выніках — ужо на палове», — заўважыў міністр.

Найбольш зялёная — Гомельшчына

Гаворачы пра навядзенне парадку, нельга абмінуць тэму азелення. Штогод падчас выканання праграмы па добраўпарадкаванні



ў Беларусі павялічваецца колькасць зялёных насаджэнняў. Сёлета, напрыклад, высаджана 363 тысячы дрэў і 195 тысяч кустоў. А яшчэ — адрамантавана больш як 1000 кантэйнерных пляцовак для збору адходаў, рэканструявана і адрамантавана 147 гектараў газонаў, знесена 1125 старых і пустых дамоў, расказаў намеснік міністра Аляксандр КОРБУТ.

Да азелення актыўна далучаюць і жыхароў, у тым ліку ў рамках тэматычных акцый па закладцы паркаў, алей і садоў і догляду за ўжо высаджанымі раслінамі, аднак гэта ўдаецца не ўсюды.

— Узровень азелення ў гарадах (у тым ліку райцэнтрах) павінен складаць да 40 %, — падкрэсліў Аляксандр Корбут. — На Брэстчыне гэты паказчык у сярэднім складае 43 %, на Віцебшчыне — 45 %, Гомельшчыне — 48 %, Гродзеншчыне — 34 %, Міншчыне — 44 %, Магілёўшчыне — 45 % і ў Мінску — 43 %. Пры гэтым нарматыўны ўзровень азелення не дасягнуў у 14 гарадах: Высокая, Пінск (Брэсткая вобласць), Ваўкавыск, Скі-дзель, Ліда, Масты, Навагрудак, Астравец, Ашмяны, Свіслач, Слонім, Шучын, Зэльва, Карэлічы (Гродзенская вобласць). Мяркуецца, што дасягнуць патрабаванага ўзроўню тут зрадоўць толькі да 2025 года.

Абследаванне аб'ектаў азелення сведчыць аб

адсутнасці належнай тэхналогіі якасці работ па высадцы дрэў і далейшага догляду за пасадкамі. У прыватнасці, праз адзін-два гады загінула 86 % раслін, высаджаных уздоўж аўтадарогі Віцебск—Полацк (Полацкі раён), 89 % — высаджаных каля трасы Вязьма—Лапічы (Асіповіцкі раён), палова пасадак загінула ў Магілёўскім раёне каля трасы Віцебск—Гомель.

У выніку арганізацыям прыходзіцца займацца падсадкамі дрэў замест загінулых, а не новымі саджанцамі. Пра гэта кажаў і Юрый ШУЛЕЙКА, старшыня Брэсцкага аблвыканкома:

— Сёлета мы маем на мэце не проста высаджваць новыя дрэвы дзеля азелення, а падсаджваць там, дзе яны гінуць, дзе не прыжываюцца і імі не займаюцца. Мы ўжо ўвесну перасаджвалі іх, падкармлівалі, перавязвалі. Пасаджана па вобласці шмат, але многае не расце, таму будзем аднаўляць.

Пакуль адны расліны трэба саджаць, іншыя неабходна вынішчаць. На працягу трох апошніх гадоў барацьбы з інвазіўнымі раслінамі баршчэўнік Сасноўскага буй вынішчаны на 2766 гектарах, а меры па рэгуляванні распуссюджвання яго колькасці праведзены ў краіне на 3,7 тысячы гектараў.

Ірына СІДАРОК, фота аўтара.

Аднаўляльная энергетыка

ЭНЕРГІЯ СА ЗНАКАМ «ЭКА»

Вытворчасць і выкарыстанне біягазу дапамагае вырашыць шмат экалагічных праблем

У Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя ўпэўненыя: аднаўляльная энергетыка з выкарыстаннем энергіі біягазу мае найбольш экалагічны складнік у параўнанні з іншымі відамі АКЭ.

Біягаз атрымліваюць з біямасы — адходаў жывёлагадоўлі і раслінводства, малочнай і харчовай прамысловасці і іншай арганікі.

Угнаенні з адходаў

Тэхналогія анаэробнага метанавага зброджвання дапамагае вырашаць розныя экалагічныя, эканамічныя і энергетычныя праблемы аграпрамысловага комплексу.

Андрэй ХУДЫК, міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя:

— Важнасць развіцця выкарыстання АКЭ ў нашай краіне не выклікае ніякіх сумненняў. І не толькі таму, што гэты від энергетыкі забяспечвае эканомію нафты і газу, якія ў вялікай ступені з'яўляюцца для Беларусі імпартным таварам. Аднаўляльная энергетыка садзейнічае скарачэнню выкідаў парніковых газаў у атмасферу і робіць неабходны ўнёсак у барацьбу з глабальным змяненнем клімату. А калі асобна вылучаць з усіх варыянтаў выкарыстання АКЭ працэс вытворчасці энергіі з біягазу, то ён з пункту гледжання экалогіі найбольш выгадны.

— Яна выключае бактэрыяльнае і хімічнае забруджванне навакольнага асяроддзя выкідамі парніковых газаў у атмасфернае паветра, атрымліваецца з біямасы і выкарыстоўваць каштоўныя арганічныя ўгнаенні, абагачаючы злучэннямі калію, азоту і фосфару, — тлумачыць Наталія КЛІМЕНКА, консультант у справе рэгулявання ўздзеяння на атмасфернае паветра, змяненне клімату і экспертызы Мінпрыроды. — Так, 8 біягазавых устаноў агульнай магутнасцю не больш за 10 МВт, пабудаваныя ў 2018—2022 гадах у Брэсцкай, Гродзенскай і Мінскай абласцях, дазволілі перапрацаваць летась больш за 600 тысяч тон цвёрдага гною і больш за

800 тысяч м³ жывёлагадоўчых сцёкаў. Пры гэтым атрымана і выкарыстана 93 млн м³ біягазу і вырабавана каля 85 млн кВт·г электраэнергіі.

Небяспечны, але каштоўны рэсурс

Атрымаць біягаз можна таксама пры дэгазацыі палігонаў цвёрдых камунальных адходаў, што нясе шэраг пераваг.

О Метан, які ўтвараецца на палігоне ЦКА, дае ў 25 разоў больш парніковага эфекту ў параўнанні з CO₂. Вытворчасць біягазу з метану вырашае дадзеную праблему.

О Звалачны газ мае непрыемны пах і нясе рызыку ўзгарання ці выбуху. Летась пажары былі зафіксаваны на некалькіх палігонах ЦКА, дэгазацыя якіх не праводзіцца. Між тым пасля ўводу ва эксплуатацыю устаноў на іншых палігонах пажары на іх спыніліся.

О Калі звалачны газ забіраецца з палігона, вызваляецца месца для адходаў. Гэта эканоміць бюджэтных сродкі на будаўніцтва новых аб'ектаў.

О Атрымліваючы энергію з мясцовых адходаў, можна зменшыць

залежнасць ад імпартнага паліва, напрыклад, прыроднага газу.

Сёння звалачны газ выкарыстоўваецца на гарадскіх палігонах ЦКА Мінска («Паўночны», «Трасцянецкі», «Трасцянец»), Віцебска, Гомеля, Магілёва, Оршы, Полацка. Як расказала Наталія Кліменка, дзякуючы ўстаноўцы тэхналагічнага абсталявання на сталічных палігонах аб'ём утылізацыі звалачнага газу вырас з 19,5 да 30 млн м³ у год (з 2014 да 2021 года). Гэта дапамагло зменшыць небяспеку выбухаў і пажараў, палепшыць экалагічную сітуацыю ў рэгіёне і знізіць некантраляваныя выкіды забруджальных рэчываў у атмасфернае паветра.

У краіне таксама рэалізоўваецца шэраг праектаў, у межах якіх працягваюць біягаз з іншых крыніц. З асудку сцёкавых водаў на ачышчальных збудаваннях яго здабываюць на Баранавіцкім КУВП «Водаканал» і ААТ «Слоніміскі водаканал». На Брэсцкім смеццерапрацоўным заводзе — з ЦКА, глею і асудку сцёкавых водаў. З адходаў вытворчасці біягаз атрымліваюць у Вілейскім філіяле

ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» і ААТ «Мілкавіта».

Падтрымаць зялёную энергетыку

Нягледзячы на значную сыравінную базу для атрымання біягазу, сумарная электрычная магутнасць біягазавых устаноў у Беларусі складае менш за 50 МВт. Большасць з іх скацэнтрэвана ў Мінскай вобласці.

— Праекты па атрыманні і выкарыстанні біягазу — самая затратныя як па капітальных укладаннях, так і па эксплуатацыйных расходах, — тлумачыць прадстаўнік Мінпрыроды. — Таму вельмі важная дзяржаўная падтрымка такіх праектаў на першым этапе іх рэалізацыі. І яна прадугледжана — Законам «Аб аднаўляльных крыніцах энергіі», а таксама падатковымі льготамі. Яны датычацца падатку на самі ўстаноўкі АКЭ, на зямельныя ўчасткі, дзе яны знаходзяцца, а таксама экалагічнага падатку за выкіды забруджальных рэчываў у атмасфернае паветра.

Настасся АЛЯКСЕЕВА.

Недзіцячыя праекты

«ЛАВАНДАВЫ ДОМ», «ЖЭТОНЫ ЧЫСЦІНЫ», «ВІРТУАЛЬНАЯ ВАДА»

Беларускія падлеткі стварылі 20 крэатыўных праектаў для вырашэння экалагічных праблем краіны

Забруджванне вады, паветра і глебы, раздзелны збор і перапрацоўка смецця, рацыянальнае выкарыстанне прыродных рэсурсаў, барацьба са шкоднымі раслінамі і насякомымі... Гэтыя і іншыя праблемы закранулі ў сваіх праектах навучнікі зялёных школ Беларусі, якія на працягу чатырох дзён праходзілі навучанне па тэхналогіі «апшыфт» (UPSHIFT) у сталічным Рэспубліканскім цэнтры экалогіі і краязнаўства. Мерапрыемства — другі этап фестывалю «Жыццё ў стылі ЭКА», які вясной распачало Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя пры ўдзеле Цэнтры экалогіі і Дэзіячага фонду ААН ЮНЕСКО ў Беларусі.

Мясцовыя пытанні ў нацыянальным плане

UPSHIFT — метадалогія сацыяльнага праектавання, якая вучыць знаходзіць і разумець праблемы мясцовых суполак і ствараць праекты ў форме прадуктаў ці паслуг для іх вырашэння, тлумачаць арганізатары. За чатыры дні падлеткі фактычна з нуля зрабілі экапраекты, якія закранаюць праблемы, датычныя як мясцовых суполак, так і ўсёй краіны.

— У межах падрыхтоўкі Нацыянальнага плана дзеянняў па зялёнай эканомцы на 2021—2025 гг. да раздзела адукацыі, асветы мы падключылі моладзь, якая займаецца навуковымі даследаваннямі, — паздзялілася Таццяна КАНАНЧУК, начальнік галоўнага ўпраўлення экалагічнай палітыкі, міжнароднага супрацоўніцтва і навукі Мінпрыроды. — Летась прапановы падлеткаў унеслі ў нацыянальны план, і цяпер яны працуюць над яго рэалізацыяй. Праекты, якія яны рыхтуюць, датычацца вытворчасці і спажывання, памяншэння аб'ёму стварэння адходаў, выкарыстання другасных рэсурсаў, распаўсюджвання і ўкаранення эказывячак, устойлівага выкарыстання водных рэсурсаў, ёсць нават элементы цыркулярнай эканомікі. Мінпрыроды плануе і далей падтрымліваць школьнікаў у іх праектах.

Ацэньваючы праекты, журы разглядала рэалістычнасць укаранення праекта, скіраванасць на рашэнне праблем мясцовай суполкі, інавацыйнасць і крэатыўнасць ідэй, наяўнасць партнёраў і зацікаўленых бакоў з мясцовых суполак.

Арганізатары лічаць, што адным з галоўных вынікаў праекта стала разуменне падлеткамі таго, якія праблемы існуюць у іх рэгіёнах і як іх вырашаць, што і пацвярджае тэматыка іх праектаў.

Экахарэла, глейстыя сажалкі, шанц — кожная кроплі

Тэму барацьбы з сіне-зялёнымі водарасцямі ў вадаёмах краіны, якія напўняюць ваду CO₂ і пакрываюць дно слізкай абалонкай, узялі падлеткі з Баранавіч у праекце «Экахарэла». Школьнікі хочучы запустыць у Свяцілаўскае возера карысную водарасць (хла-розел), а праз год паглядзець, як змянілася экасістэма ў возеры, і падрыхтаваць справаздачу.

Спецыяльныя пляцоўкі (сажалкі) для першасных адстойнікаў і актыўнага глею, непрыемны пах ад якіх распаўсюджаецца даўка, зацікавілі школьнікаў сталічнай гімназіі № 146. У праекце «Глейстыя сажалкі пад кантралем» яны прапануюць мінімізаваць забруджванне паветра і

непрыемны пах ад сажалак, дадаўшы ў іх попель. Гэта павысіць рН да шчолачнага асяроддзя і знішыць бактэрыі, якія і ствараюць непрыемны пах.

Праект «Кожная кропля мае шанц» вучняў школы № 2 горада Круглае Магілёўскай вобласці мае на мэце інфармацыйна-асветніцкую дзейнасць адносна якасці вады і наступстваў ад ужывання недастаткова якаснай вільгаці. Школьнікі ствараюць ладзіць розныя акцыі і ствараць падкаст «Жалезная вада».

Вучні з Барысава ў праекце «Віртуальная вада» задумаліся над бескантрольным ужываннем вады ў свеце. Штодня школьнікі траціць да васьмі літраў вады ў зліўным бачку і два літры — з крапа, падлічылі падлеткі. Каб зменшыць расход вады ў школе, яны прапануюць устанавіць прылады для кантролю зліву на бачках і на крахах. У выніку ў адной школе будзе эканоміцца да 2000 м³ вады, запэўнілі яны.



Раслінная арка, флора будучыні, час Tree

Вучні сталічнай школы № 108 у праекце «Флора Беларусі — погляд у будучыню» задумаліся пра небяспеку распаўсюджвання інвазійных раслін. Каманда збіраецца склаці карту-схему месцаў росту такіх раслін на тэрыторыі заказнікаў. А калі тут знойдуцца расліны з Чырвонай кнігі — магчыма, перавезці іх у Батанічны сад, каб выратаваць ад небяспечнага суседства. Свае даследаванні яны хочучы паказаць на сайце «Экалагічныя навіны».

Мэта праекта падлеткаў з Віцебска «Час Tree» — азеляненне гарадскога мікрараёна Білева. Нейкая гадоў таму спроба азелянення тут скончылася няўдачай з-за няправільнага догляду. Школьнікі хочучы высадыць у раёне бярозы і



клёны і далучыць да догляду за імі экспертаў і мясцовых жыхароў.

«Раслінная аркай» хочучы ўпрыгожыць свой горад школьнікі з Гомеля. Месцам для праекта яны выбралі чыгуначны мост, які злучае два раёны абласнога цэнтры. Гэта будзе алея з алюмініевых апор, увітых дзвячым вінаградом, што не толькі ўпрыгожыць мост, але і дасць пешаходам прахаладу.

Аднавіць экасістэму парку ў Асіповічах мараць мясцовыя школьнікі. Яны хочучы выдаліць тую старыя дрэвы, пашкодзаныя амяляй белаі, пракласці ведадарожку, зрабіць спартыўную і дзіцячыя пляцоўкі.

Выхаванцы Брэсцкага абласнога Цэнтры турызму ў праекце

З дваццаці праектаў, прадстаўленых падлеткамі, пераможцы атрымалі поўнае частковае фінансаванне на рэалізацыю. Поўнае фінансаванне (каля тысячы долараў) атрымалі праекты «Віртуальная вада», «Накрыўкі дапамогі», «Батарэйкі збяры — прыроду выратуй», «Раслінная арка», «Лавандавы дом». А іх папярэднія вынікі — як праекты садзейнічаюць вырашэнню пэўных экапраблем — можна будзе ўбачыць ужо восенню.

перапрацоўку. У перспектыве — паставіць на Гродзеншчыне спецыяльныя бакі для збору накрывак, першыя з якіх — зрабіць з ужо перапрацаваных накрывак.

Жлобінскія школьнікі ў праекце «Людзі побач» расказваюць аб праблеме засмечвання адпачывальнікамі лясоў і тэрыторыяў каля вадаёмаў. Каб заахоўваць людзей прыносіць смецце (пластыкавыя і шклянныя бутэльні) у фандаматы — аўтаматы для збору такой тары, першыя з якіх падлеткі думалі ўстанавіць на пляжы ў Жлобіне. Яны мяркуюць увесці сістэму бонусаў: зніжкі на тавары і паслугі, прынамсі, права на меншы кошт праезду ў гарадскім ці чыгуначным транспарце.

Сярод ствараемых штогод мільёнаў тон пластыкавага смецця нейкалькі соцен кілаграмаў складаюць пластыкавыя кубачкі са школ Барысава, падлічылі вучні ў праекце «Пластык++». Школьнікі прапануюць сабраць кубачкі і здаць іх на перапрацоўку, пасля чаго з атрыманай сыравіны (гранулы) вырабіць новыя кубачкі, ужо шматразовыя.

Выхаванцы Гродзенскага экалагічнага Цэнтры дзіцей і моладзі праектам «Батарэйкі збяры — прыроду выратуй» сцвярджаюць, што людзі на Гродзеншчыне недастаткова ведаюць аб правільнай утылізацыі батарэек, а яшчэ — у рэгіёне адсутнічаюць кантэйнеры для збору небяспечных адходаў ва ўстановах адукацыі. Яны плануюць расказаць аб праблеме і ствараць мабільны дадатак-гульнік, дзе галоўная задача — ачысціць ад смецця востраў. Гульнік будзе звязана з інтэрактыўнымі кантэйнерамі — калі гулец выкіне сюды батарэйку, ён атрымае перса-

нальны QR-код, а па ім — пэўны бонус у гульні.

Вучні Далжанскай школы Віцебскага раёна ў праекце «Жэтоны чысціны» расказалі пра забруджванне мясцовага возера адпачывальнікамі. Каб заахоўваць людзей прыбіраць пасля сябе, школьнікі плануюць раздаваць ім мяшкі для збору смецця, за якое яны атрымаюць жэтоны са спрэсаванай драўніны. Абмяняць жэтоны можна на прадукцыю на пляжы.

Ровар, хлеб, святло, глеба, шкоднік

З якімі праблемамі можа сутыкнуцца веласіпедыст, разважала каманда з Кобрына. Праект падлеткаў «Ровар-стоп» мае на мэце стварэнне адмысловых месцаў для бясплатнага дробнага рамонтна-роўрава ці падпампоўвання шын. На іх думку, такі сэрвіс будзе карысны і для дзіцячых калысак. Паралельна тут можна будзе падзарадзіць мабільны і нешта пачытаць на інфармацыйным стэнды.

Школьнікі аграгарадка Ноўка Віцебскага раёна ўзялі за праблему «Светлавога забруджвання» наваколя цяпляцамі. Яны знаходзяць непаладкі ад лесу, і калі светлавы дзень памяншаецца — штучна асвятляюцца. А гэта згубна адбіваецца на біярытмах жывых арганізмаў. Школьнікі прапануюць зменшыць распаўсюджванне святла, закрываючы вокны цяпляці рол-аканіцамі ці металічнымі жалюзі. А яшчэ — высадыць па контуры цяпліц елкі.

Тама праекта «Глядзі, не закісі!» ад выхаванцаў Рэспубліканскага цэнтры экалогіі і краязнаўства прысвечана ўнясенню азотных угнаенняў у глебу. Школьнікі сцвярджаюць, што расліны атрымліваюць падкорм толькі з пятай часткай унесенага — астатняе трапляе ў зямлю. Яны прапануюць выводзіць штамы бактэрыяў, якія будуць жыць на раслінах, дапамагаць ім ужываць азот з паветра, выдзяляць сліз для паляпшэння якасці глебы і паглынаць вокіс азоту. Патрэбныя бактэрыі вучні плануюць шукаць у глебе і раслінах, ствараць іх калекцыю і падбіраць найлепшы штамы.

Навучнікі Мінскага дзяржаўнага турысцка-экалагічнага Цэнтры дзіцей і моладзі ў праекце «Другое жыццё хлеба» прапануюць збіраць сазохлы хлеб без цвілі ў спецыяльных кантэйнеры і накіроўваць яго на харчаванне жывёлам.

«Спыніць шкодніка» — заклікаюць школьнікі з Рэчыцкай гімназіі. Гаворка ідзе пра белага амерыканскага матылька, з якім трэба змагацца. Насякомкае, пашыраючы мясціны свайго пражывання, харчуецца больш як 300 відамі беларускіх раслін.

Маладыя людзі з Магілёва прадставілі прыладу для ачысткі паветра — усталяўць Clean Air, дзякуючы якой паветра фільтруецца, абеззаражваецца і азіраюцца. Навучэнцы прапануюць апрабаваць дзейнае усталяўць у каледжы.

Ірына СІДАРОК, фота аўтара.

Наталля МАРЫНАВА:

«МЫ ВЫЙШЛИ НА ЯКАСНА НОВЫ ЎЗРОВЕНЬ»

«На тэлебачанні няма аб'якавых да сваёй работы людзей, якія не хацелі б паказаць узровень уласнага майстэрства. Такія тут проста не затрымліваюцца», — у гэтым перакананая кіраўнік сацыяльна-культурнага тэлеканала. І дэвіз «Беларусь 3» — «Тэлеканал сапраўдных каштоўнасцяў» — таксама можна лічыць адлюстраваннем імкнення яго каманды распаўсюдзіць пра сапраўды важнае ў культурным жыцці краіны і рабці тое адметна, пазнавальна і прафесійна. Як паказалі вынікі нядаўняга Нацыянальнага тэлевізійнага конкурсу «Тэлеваршыня», усё ў іх атрымліваецца. А каб даведацца, што чакае аўдыторыю канала ў найбліжэйшай перспектыве і ці заўсёды прапанова прафесіяналаў трапляе ў цэль, мы пагаварылі з дырэктарам тэлеканала Наталляй Марынавай.

— **Наталля Васілеўна, сёлета «Беларусь 3» на «Тэлеваршыні» адзначылі дзвюма ўзнагародамі. Наколькі чаканымі яны былі і ў чым важнасць атрымання ацэнкі ад прафесіянальных калег?**

— Прыемна, што нашу работу ацанілі. Мы падавалі на прэмію праекты нашай вытворчасці ў некалькіх намінацыях. Асабліва рады, напрыклад, за праект «Жывая спадчына», таму што гэта сапраўды ўнікальная з'ява для беларускай тэлевізійнай прасторы. Глядзіце, у Беларусі ёсць спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны, і здымачная група, якая працуе ў гэтым напрамку, па кожным пункце едзе і здымае асобную 26-хвілінную перадачу. І усё мы разумеем, што адна справа — сабраць тэкставы матэрыял пра пэўны аб'ект, а іншая — знайсці носьбітаў, якія і сёння зберагаюць спадчыну, дамоўіцца, каб яны пагадзіліся на здымкі (арганізавалі і паказалі абрады, традыцыі). Усё гэта арганізаваны бок, за якім стаіць дастацова няпростая работа, з якой паспяхова спраўляецца наша творчая група. Другі момант — творчы складнік працэсу. Увесь матэрыял трэба данесці да гледача такім чынам, каб яму было цікава, а значыць, са знятага ў камандзіроўцы матэрыялу трэба зрабіць такую праграму, каб яе глядзелі. І, як паказваюць даныя медыявымярэнняў, нас глядзяць, а праграма карыстаецца папулярнасцю. Таму, безумоўна, прыемна, што ў нас атрымліваецца спалучэнне беларускіх трады-

узорны светлавога, студыйнага афармлення і тэхнічных сродкаў, якімі валодае Белтэлерадыёкампанія, зрабілі музычны праект, узяўшы за аснову менавіта класічную музыку. І тое, што ён таксама адзначаны «Тэлеваршыняй», сведчыць пра высокі прафесіянальны ўзровень усіх, хто працаваў над ім: апэратараў, рэжысёрскіх груп і самога сімфанічнага аркестра. Увогуле, вялікая ўдача, што ў складзе Белтэлерадыёкампаніі ёсць такі калектыў і мы маем магчымасць супрацоўнічаць. У нас запісана некалькі праграм у цыкле «Вечары з Сімфанічным аркестрам», дзе і музыка Сярэднёвёжкоў, і музыка беларускага тэатра. А цяпер ідзе работа над запісам канцэртнай праграмы твораў Манюшкі.

Увогуле, можна лічыць, што ў нашага тэлеканала сёлета тры ўзнагароды. Паколькі праект, зроблены рэгіянальнай тэлекампаніяй «Брэст», — чатырохсерыйны дакументальны фільм «Брэсцкая крэпасць» — з'явіўся па заказе «Беларусь 3». Ідэя праекта была першапачаткова нашай, проста рэалізуювалі яе нашы калегі. І прэм'ера яго ў тэлеэфіры, дарэчы, адбылася таксама на сацыяльна-культурным канале.

— **Разумела, што ацэнка работы прафесіянальных журы дае стымул для далейшага росту і развіцця. А вось ці не здаецца вам, што было б дарэчы знайсці спосаб, каб даць права галасу ў межах гэтага конкурсу і тэлеаўдыторыі?**

«Мы ставім сабе задачу даць магчымасць шырокай аўдыторыі трапіць на культурны мерапрыемства незалежна ад іх месцазнаходжання, бо ўсё ж нават самая вялікая канцэртная зала не можа змясціць абсалютна ўсіх ахвотных».

цы, сучаснай тэлевізійнай вытворчасці, а на выхадзе мы маем добры прадукт, які цікава аўдыторыі і атрымаў высокае прызнанне прафесіяналаў.

Другую ўзнагароду мы атрымалі за канцэрт сімфанічнага аркестра Белтэлерадыёкампаніі «Рэха вайны». Ён таксама няпросты, бо, магчыма, гэта першы праект, дзе сімфанічны аркестр быў зняты і паказаны такім чынам, што ў ім спалучыліся класічная музыка і тая ж сучасная тэлевізійная падача. Мы ўпершыню ў студыі на 600 метраў пры такім

— «Тэлеваршыня» — нацыянальны конкурс, дзе ацэньваецца работа прафесіяналаў тэлевізійнай вытворчасці, а можа, у нейкай ступені нават рамства, якім і з'яўляецца журналістыка па сутнасці сваёй. Думаю, было б цікава, калі б у рамках конкурсу з'явілася намінацыя, у якой тэлеаўдыторыя мела б магчымасць выказваць свае ўпадабанні. Адзінае, што ўзнікае пытанне, як тут вызначыць прэтэндэнтаў і пераможцаў. Відаць, патрэбна прапрацаваць пэўныя алгарытмы, сістэму галасавання.



Бо, вядома, у нас ёсць даныя медыявымярэнняў, але з гэтым не ўсё адназначна, паколькі ў кожнага тэлеканала свае ахопы, розная аўдыторыя і задачы. Нават адзін і той жа праект, але размешчаны ў розны час ці ў залежнасці ад дня тыдня, збярэ розных гледачоў. Та-

ненадоўга спыніліся, азірнуліся, перадыхнулі і зноў вярнуліся на дыстанцыю, каб далей рабіць якасны тэлепрадукт для сваёй аўдыторыі.

— **А што акрамя рэйтынгаў і ўзнагарод сёння дазваляе вам зразумець праект праіснае доўга, альбо яго дні ўжо злічаны?**

«Незалежна ад фармату падачы мы заўсёды імкнемся рабіць якасны прадукт. У нас цяпер сучасная тэхніка і настолькі прафесійныя рэжысёры, гукааператары, апэратары працуюць, што адчуваецца нават, як узрасла якасць тэлеверсіі ў параўнанні з тым, што было некалькі гадоў таму. І гэта заўважаюць як артысты, так і тэлегледачы».

му тут пытанне адкрытае. Са свайго вопыту скажу (я працавала на розных тэлеканалах), што тыя праекты, праграмы, якія атрымалі сёлета прэмію, карыстаюцца папулярнасцю сярод аўдыторыі.

— **Які ўражанні пакінуў праект, улічваючы што гэта было яго яртанне пасля значнага перапынку?**

— Мне здаецца, што конкурс усё чакалі і ацэнка журы была аб'ектыўнай, хоць тое пасля заўсёды выклікае дыскусіі. Я вельмі рада за Белтэлерадыёкампанію і за ўсіх калег, чья праца была вельмі адзначана сёлета. Было прыемна убачыцца з усімі паза межамі работы. Бо мы перажываем няпростыя часы, асабліва апошнія два гады. І ўсё шмат працуюць, няма часу на нейкія паўзы, дзе можна сказаць кампліменты ў адрас адзін аднаго. У нас на тэлебачанні кажуць так: каб застацца на месцы — трэба вельмі хутка бегчы. А мы ўсе настолькі хутка беглі, што не проста засталіся ў «абойме», але і, пераадолеўшы пэўную дыстанцыю, выйшлі на якасна новы ўзровень. І «Тэлеваршыня» яго прадаманстварвала і пераканала нас у думцы, што ўсё мы робім правільна. Таму трэба працаваць гэты прафесіянальны марфон. А Белтэлерадыёкампанія і арганізатары зрабілі сапраўднае свята для ўсіх тэлевізійшчыкаў. Дзякуючы гэтайму мы

— Ёсць праекты, якія спыняюць сваё існаванне з аб'ектыўных прычын. Вось, напрыклад, калі скончыцца спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны і мы раскажам пра ўсе аб'екты з яго, то, вядома, не будзем паўтарацца. Гэта проста звычайны рабочы працэс. Іншая справа, калі мы бярэм паказчыкі тэлевізійнай аўдыторыі. Аналізуем лічбы і бачым, што нейкую праграму не глядзяць. Тады робім спробы ўсё ж зацікавіць гледача нашым прадуктам праз пэўныя алгарытмы. А калі і гэта не спрацоўвае, то закрываем праект, а для тэмы шукаем новае працэнтаванне і фармат. Плюс мы шмат водгукі атрымліваем і ў працэсе жывых зносін са сваёй аўдыторыяй. Падчас выездаў на здымкі нашы журналісты маюць магчымасць пацуць ацэнкі і водгукі як ад герояў перадач, так і ад тэлегледачоў. Некаторыя перыядычна нам тэлефануюць, каб агучыць свае ўражанні, пажаданні ці крытычныя заўвагі. Часам чую даволі дэталены падрабязны разбор сваёй работы. І робім з гэтага таксама пэўныя высновы.

— **На «Беларусь 3» пастаянна адбываюцца прамыя трансляцыі і паказы тэлеверсіі розных культурных форумуў, конкурсуў, спектакляў. Што з гэтых двух фарматаў дае большую долю праглядаў?**

— Мы пастаянна адсочваем інфармацыю пра колькасць

«У нас на тэлебачанні кажуць так: каб застацца на месцы — трэба вельмі хутка бегчы. А мы ўсе настолькі хутка беглі, што не проста засталіся ў «абойме», але і, пераадолеўшы пэўную дыстанцыю, выйшлі на якасна новы ўзровень. І «Тэлеваршыня» яго прадаманстварвала і пераканала нас у думцы, што ўсё мы робім правільна».

праглядаў нашых праграм. І магу сказаць, што сама форма — «прамы эфір» ці «тэлеверсія» — не ў значнай меры ўплывае на аб'ём тэлеглядацтва. Тут усё залежыць ад мерапрыемства, якое складае пэўны інтарэс для тэлеаўдыторыі. Так, напрыклад, вельмі добра прайшла прамая трансляцыя ў тэлеверсію Патрыярха Кірыла ў Полацку да 1130-годдзя праваслаўя ў Беларусі. Канцэрты ў Маладзечне таксама вельмі добра былі прыняты гледачамі. Але інтарэс аўдыторыі абумоўлены як мерапрыемствам, так і такімі фактарамі, як час паказу і нават пара года. Калі казаць пра мэтазгоднасць трансляцыі ў тэлеверсію, то перш за ўсё гэта дазваляе нам даносіць інфармацыю маг большай колькасці людзей. Мы ставім сабе задачу даць магчымасць шырокай аўдыторыі трапіць на культурныя мерапрыемствы незалежна ад іх месцазнаходжання, бо ўсё ж нават самая вялікая канцэртная зала не можа змясціць абсалютна ўсіх ахвотных. Дарэчы, бывае так, што паўтор нейкага мерапрыемства ў тэлеэфіры збірае яшчэ большую колькасць гледачоў, чым прамая трансляцыя. Што датычыцца выбару фармату (прамая трансляцыя ці тэлеверсія), то тут мы таксама арыентуемся на значнасць падзеі і работу, якую трэба правесці, каб выдалі якасны прадукт у эфір. Таму што адна справа, калі каманда «Беларусь 3» працуе, напрыклад, на адкрыцці фестывалю і важна даць гледачу магчымасць перажыць агульныя эмоцыі і тэма працуе ад падзеі. І зусім іншая, як здымаем той жа спектакль і разумеем, што трэба прапрацаваць нейкія моманты з гукам, мантажом і г. д. Аднак незалежна ад фармату падачы мы заўсёды імкнемся рабіць якасны прадукт. У нас цяпер сучасная тэхніка і настолькі прафесійныя рэжысёры, гукааператары, апэратары працуюць, што адчуваецца нават, як узрасла якасць тэлеверсіі ў параўнанні з тым, што было некалькі гадоў таму. І гэта заўважаюць як артысты, так і тэлегледачы.

— **Летась у Дзень беларускага пісьменства на «Беларусь 3» стартуваў праект «Кафедра». І вы з такой нагоды адзначалі, што фармат лекцыі вельмі папулярны. Якія яшчэ тэм і фарматы хочацца дадаць у палітру праграм вашага тэлеканала?**

— Адрэню вам таямніцу. Мы ўжо цяпер актыўна рыхтуем да 10-годдзя тэлеканала, якое будзем адзначаць у лютым наступнага года. І ў сувязі з гэтай датай у рабоце

падрыхтоўка серыі прэм'ер, таму што нам хочацца ў першую чаргу зладзіць свята для сваёй тэлеаўдыторыі. Так, хочам зрабіць акцэнт на таленавітых маладых людзях у беларускай культуры. Бо дзесяць гадоў з пазіцыі тэлебачання — ужо ўзрост, а па чалавечых мерках — гэта толькі пачатак. Мы вярнем з «Маладымі талентамі Беларусі», падтрымліваем канцэрты каледжа пры Акадэміі музыкі. Але хочацца зрабіць асобную пляцоўку для таленавітай моладзі нашай краіны. І ў нас ёсць ідэі, як тое можна падаваць. Будзе некалькі напрамкаў. Мы жадаем паказаць маладое пакаленне, яго ўзаемадзеянне з больш вопытнымі калегамі і прадаманстварваць іх патэнцыял і перспектывы.

— **Увогуле, наколькі гарачымі будзе лета і восень на сацыяльна-культурным?**

— Ведаецца, я ад многіх чую, што лета — такі час, калі трэба ісці ў адпачынак. А для нас той жа чэрвень быў вельмі насычаным, бо прайшоў фестываль у Маладзечне, «Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў», да 22 чэрвеня ў нас адбылася прэм'ера спектакля «45 хвілін». У мантажы знаходзіцца яшчэ некалькі спектакляў і канцэртных праграм, якія знілі і рыхтуем да эфіру. Адналічыва няма калі. Цяпер культурных падзей столькі, што толькі паспявай адсочваць і выбіраць, пра што распавядаць. У ліпені — святкаванне Дня Незалежнасці, 140-годдзя Янкі Купалы, «Славянскі базар у Віцебску»... Хутка ўжо пачнём рыхтавацца да Дня беларускага пісьменства.

— **Калі самі маеце вольны час, то якой культурнай праграме аддаеце перавагу?**

— Я атрымліваю запрашэнні на розныя мерапрыемствы, але мне складана прыйсці ў нейкае месца і абстрагавацца. Люблю тэатр, аднак не заўсёды ўдаецца там заставацца незаўважанай і не гутарыць пра справы. Часта магу выбраць кіно — проста паглядзець, на сваім тэлеканале. Думаю, нашы гледачы заўважлі ўжо маю любоў да савецкага кінематографа. Гэтыя фільмы, хоць і былі зняты дзясяткі гадоў таму, распаўсюджаюць пра дружбу, каханне, здраду і іншыя жыццёвыя рэчы, пры гэтым выхоўваюць светлыя пачуцці ў чалавеку, даюць нагоды радавацца, думаць. І тут схаваная сапраўдная магасць, асабліва калі глядзіш кінастужкі ў добрай якасці.

Алена ДРАПКО.
Фота з архіва
Наталлі МАРЫНАВАЙ.



...Рабіцца драбніцай святла

У сёлетнім жніўні споўнілася б 75 гадоў з дня нараджэння Віталя Уладзіміравіча Скалабана. Яшчэ добры ўзрост для навукоўца, даследчыка... Узрост, калі за плячыма ёсць досвед, ёсць велізарны вопыт і, вядома ж, перад вачыма — мноства задумак, мноства нерэалізаваных, неразгледжаных тэм... А яго ўжо няма сярод нас: 20 жніўня 2011 года гісторык, літаратуразнавец, энцыклапедыст, архівец, краязнавец пайшоў з жыцця пасля цяжкай хваробы.



У памяці і сёння застаецца адна з апошніх сустрэч з гэтым руслівым зборальнікам памятак пра родную Беларусь, пра беларусаў, якія нешта вартае здзейснілі, якія пакінулі свой след у няпростым XX стагоддзі, у часе, які быў выпрабаваннем на годнар і годнасць. Ён зайшоў да нас, у рэдакцыю выдавецтва «Літаратура і мастацтва», і сціпла сядзеў у прыёмнай. Нейкі тлум, відаць, замінаў увайсці ў кабінет, ды і ў мяне пэўная трэмінавая справа забрала час... Выправіўшы наведвальніка, я выйшаў у прыёмную і сумеўся, што Віталь Уладзіміравіч чакае. Выгляд у яго быў не найлепшым. Не чакаючы ад мяне нейкіх распытань, ён адказаў на позірк: «Укаталі Сивку крутые горки...» А далей — ужо па справе...

Іх, спраў, клопатаў сумесных, было шмат. Завяршалася работа над падрыхтоўкай да выдання трохкіжкі — зборніка дакументаў і матэрыялаў «Купала і Колас, вы нас гадавалі». Ён убачыў толькі першую кніжку і першую частку другой кнігі. Адна выйшла ў 2010 годзе. Першая частка другой кнігі, якую здалі ў друкарню ў 2010 годзе і падпісалі ў друку 11 жніўня 2010 года, выйшла ўжо ў 2011 годзе. А была ж яшчэ і другая частка другой кнігі... Кніга сёння выглядае як трохтомнік. Выдадзеная накладам (усе тры тамы) у тысячу экзэмпляраў, гэтая кніга, здавалася б, разлічаная выключна на архівіста, літаратуразнаўцаў, гісторыкаў

літаратуры, разышлася з выдавецтва за паранальна невялікі перыяд. Паспрабуйце яе цяпер знайсці нават у буквістычных аддзелах кнігарняў! Спраша Віталь Уладзіміравіч, сабраўшы гэты зборнік разам з Вячаславам Дзмітрыевічам Селяменевым, прыйшоў у «ЛіМ», каб выдаць адзін вялікі том. Так яго, відаць, было б і правільна. Але ж... Фінансава мы пацягнуць такую справу не змоглі б. І разам з тым, вельмі хацелася выдаць гэтую кніжку. Супольна і падрыхтаваў да ідэі двухтомніка. А як пачалася работа выдавецкага характару, высветлілася неабходнасць яшчэ нешта ўключыць — працягваюць пошук архівістаў і гісторыкаў: вось і атрымаліся дзве кнігі, другая — у дзвюх частках, выходзіць якраз трохкіжкі...

Убачыла свет у «лімаўскім» выдавецтве і сумесная кніга Віталя Скалабана і Людмілы Рублеўскай «Время и бремя архивов и имен». Пад адной вокладкай былі сабраны нарысы, эсы, а яшчэ і п'еса «Людвіка і Фабіяна» (пра Зоську Верас і Фабіяна Шантыра). Артыкулы, эсы раней друкаваліся ў газеце «СБ. Беларусь сегодня» і выклікалі надзвычай шырокае чытацкае ўвагу. Рэзанаансы атрымалася і кніга. Былі рэцэнзіі, водгукі ў друку. А галоўнае — гэта паказалі хуткасці продажаў — быў зацікаўлены чытач. Вось як адгукнуўся на выхад кнігі «Время и бремя архивов и имен» аўтарытэтны вучоны, тэксталаг, літаратуразнавец,

гісторык беларускай літаратуры, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук Міхась Мушынінкі: «... кніга багатая на аўтарскія разважанні пра літаратуру, пра спецыфіку вобразнага адлюстравання, псіхалогію творчасці, пра адметнасць светаўспрымання творчых асоб... Багата і супастаўленняў пісьменніцкіх лёсаў у розных краінах, у розных гістарычных абставінах. Асабіста пазіцыя Л. Рублеўскай і В. Скалабана, іх эстэтычны густ, маральна-этычны крытэрыі ацэнкі дзейных асоб выяўлены тут ярка і паслядоўна. У гэтым пераканаецца кожны, хто знойдзе час разгараць старонкі гэтай незвычайнай, цікавай і вельмі патрэбнай сучаснаму чытачу кнігі, выхад якой з'яўляецца значнай падзеяй літаратурна-грамадскага жыцця Беларусі».

У «Спісе асноўных друкаваных прац В. У. Скалабана», з увагай да кожнай публікацыі складзеным вядомым бібліятэказнаўцам і бібліяграфам Таццянай Рошчынай, як арыгінальныя кнігі пазначаны тры выданні... Вядома ж, калі б Віталь Уладзіміравіч ставіў перад сабой задачу займацца выключна сабою, друкаваць уласныя даследаванні, кніг было б нашмат болей. І нават, магчыма, гэта таксама было б правільным у выбары шляху, як распавесці грамадству пра мінулае, пра важныя гістарычныя факты ў лёсе Беларусі. Яго выбар быў іншым — данесці да зацікаўленага чытача архіўныя дакументы, раскажаць пра часам даўно забытыя імёны праз публікацыі на старонках энцыклапедыі, спецыялізаваных гістарычных выданняў, праз выступленні на навуковых канферэнцыях.

Менавіта Віталь Уладзіміравіч паставіў многія пытанні і сам на іх адказаў. Пра сутнасць зробленага гавораць назвы яго артыкулаў: «Сцежкі вяртання: (новае імя — Іван Баранкевіч)» у альманаху «Братэрства-83», «Барвы першай зоркі: (газета «Дзянінцы», «Васіль Мачульскі і дачыненне паэмы «Тарас на Парна-

се», «Міхась Мялешка — вучань Б. І. Эпімаха-Шыгіль», «Невядомыя лісты Якуба Коласа» (дарэчы, колькі гэтай пазначана было ў яго публікацыях: «невядомы...», «невядомыя...»!), «Тайны Змітрока Астапенка...»... Пэраль можа быць доўгім. А зазірніце яшчэ ў найлепшыя айчыныя энцыклапедыі — «Энцыклапедыю літаратуры і мастацтва», «Энцыклапедыю гісторыі Беларусі», біябібліяграфічны слоўнік «Беларускія пісьменнікі»... Ён часта выступаў у друку ў сааўтарстве з журналістамі — Эрнстам Ягудзіным, Людмілай Рублеўскай, Сяргеем Крапівіным... Для яго важна было знайсці факт, дакумент. І хутэй аддаць яго на «белы свет». А галоўнае для самога — ісці далей, шукаць і знаходзіць!..

А колькі тэлеперадач, дакументальных кінафільмаў зроблена з яго ўдзелам, па яго сцэнарыях, пры яго непасрэдных кансультацыях!.. Толькі ў 2010—2011 гг. (2011-ы — апошні год жыцця, год развіцця хваробы, выпрабаванні ў лякарні) — па дзевяці штогод: «Граніца 45-го. Беластоцкім ізлом», «Красны карандаш цензуры», «Шпён из-под Вилейки», «Рижский гамбит», «Красная Дания белорусского наркома», «Эвакуация», «Крушение империи. Последняя столица», «Крушение империи. Заговор генералов», «Дамы и комиссары. Революционные страсти в городе М», «Смех сквозь слезы. Из истории рабоче-крестьянской сатиры», «Белорусская армия. Проект Пономаренко», «Страсти по декаде. Либретто для вождя», «Прием по-белорусски. За кулисами официального визита»...

У адной са сваіх публікацый, цытую гэтае прызнанне пра артыкулаў Міхаіла Шумейкі, добрага сябра Віталя Уладзіміравіча, «Віталій Владимирович Скалабан как историк», ён прызнаўся: «...У жыцці мне шмат шчасціла, перш за ўсё на сустрэчы з добрымі людзьмі. Яшчэ студэнтам я пазнаёміўся з Вадзімам Андрэевічам Круталевічам,

які прывёў мяне ў Беларускую Савецкую Энцыклапедыю як магчымага аўтара па пытаннях гісторыі стварэння беларускай савецкай дзяржаўнасці». Беларуская гістарыяграфія, археаграфія, беларускі энцыклапедыям пашчасціла на Віталя Скалабана (больш за два дзесяцігоддзі ён адпрацаваў у «Беларускай энцыклапедыі імя Петруся Броўкі» — рэдактарам, загадчыкам рэдакцыі гісторыі).

...Яны былі вельмі блізкія — Міхась Мушынінкі, Генадзь Кісялёў, Генадзь Кахановіч, Міхась Ткач, Янка Саламевіч, Адам Мальдзіс... Можна было б назваць яшчэ з дзясятка імёнаў. Блізкія па сваім стаўленні да гісторыі, культуры Беларусі, па сваім светабачанні. І цяпер, калі мы толькі што і здольны зрабіць, як азірнуцца на зробленае імя, угледзецца ў напісаныя імя кнігі і артыкулы, выдрукаваныя знойдзеныя імі архіўныя крыніцы, паразважаць пра іх асветніцкія ініцыятывы і справы, яны ўяўляюцца адной кагортай русліцаў, якія служачы і будучы служачы прыкладам ахвяравання ў імя будаўніцтва нашай Айчыны.

...У Людмілы Рублеўскай ёсць верш «Віталю Скалабану»: «Ісці на святло лабірынтаў даўніх падзей. // Ісці на святло — дзеля зніклых у цемры людзей. // Скрозь цемру ісці — і рабіцца драбніцай святла, // Каб праўда здабыта/ сэрцы жывым алякля, // Каб крокі дзядоў не расталі, // Каб людзі спазналі аднойчы — // Айчына жыве!»

Маштаб творчай гісторыка-публіцыстычнай, гісторыка-літаратурнай спадчыны Віталя Скалабана прыцягальна ўражвае. І добра было б у кніжнай серыі «Беларускі кнігазбор», якой аглядаецца акадэмічнае выдавецтва «Беларуская навука», заімаць асобны том артыкулаў, эсы «Віталі Скалабан. Творы». Магчыма, дадаўшы туды і штосці з ненадрукаваных дакументаў, якія больш шырока раскрываюць біяграфію таленавітага гісторыка.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Беларускі некропаль

КУПАЛА СПАЧЫВАЕ ПОБАЧ

Вайсковыя могілкі хаваюць шмат вядомых імёнаў

Пэўны час да могілак у нас не ставіліся як да спадчыны, там больш за якой можна чытаць гісторыю. Пасля вайны многія са старых некропалюў былі знішчаны — Старажоўскія, Залагорскія, Яўрэйскія. А з імі сышла і частка інфармацыі пра асоб, якія жылі ў населеным пункце, іх лёсы, падзеі, што адбываліся (напрыклад, тэя ж эпідэміі). Па магілах можна было здагадацца пра дастатак сям'і памерлага і пра тое, як людзі ставіліся да яго. Нават змены ў мове можна прасачыць па надпісах на помніках. Таму, калі колькі гадоў назад на Вайсковых могілках пачалося добраўпарадкаванне, мясцовыя жыхары забілі трывогу — за ўніфікаванымі аднолькавымі камянямі, што з'явіліся на месцы прыбраных магіл (і якія мінчук абазвалі «падгалоўнікамі») сірылася падказкі з мінулага. Так, па абрысах кветнікаў і магілак, нават калі надпісы на іх сапаваліся, можна было вызначыць прыкладна якога часу гэта пахаванне ці гэта дзіцячыя магілы. А хіба агароджа, зробленая з водаправодных труб у бедныя, галодныя 1940-я гады, або крыж з шасцярэннем, які бацька-чыгуначнік у 1944 годзе паставіў свайму сыну, — не сведчанні эпохі? Калі пачаць шукаць інфармацыю пра Вайсковыя могілкі, можна здасціць не адну назавальную лекцыю, распаўсюджаючы пра тое, колькі знакавых асоб, пісьменнікаў жыло побач з імі, ці пра тое, чымі месцам спачыну яны сталі. Сёння Вайсковыя могілкі — адзін з самых старых сталічных некропалюў, якія захаваліся. Часам назва можа ўводзіць у зман — насамрэч чырванармійцаў тут пахавана толькі каля 40 працэнтаў. Проста ў XX стагоддзі могілкі былі пры вайсковым шпіталі — адсюль і іх назва. У міжваенны час тут хавалі партыйную эліту, навукоўцаў, творцаў, медыкаў, акцёраў.

Напрыклад, тут знаходзіцца пахаванне грамадскага і палітычнага дзеяча, гісторыка, вучонага, першага прэзідэнта Нацыянальнай акадэміі навук Усевалада Ігнацьеўскага, які скончыў жыццё самагубствам у далёкім 1931-м, калі я яго завялі справу аб міфічным «Саюзе вызвалення Беларусі».

Пахаваны тут і яшчэ адзін вядомы самагубца — «усебеларускі староста» Аляксандр Чарвякоў. Ён быў адной з ключавых фігур у Беларусі. На пасадзе старшыні Цэнтральнага выканаўчага камітэта БССР шмат зрабіў для станаўлення беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці. У 1937 годзе на з'ездзе кампартыі «калегі» выступілі з жорсткай крытыкай дзейнасці Чарвякова. Прадчуваючы, што за гэтым могуць прыняць больш радыкальныя меры, на абедзеным перапынку камуніст застрэліўся. Улады выдалі афіцыйную версію — «загінуў з-за смяняных абставін». Пра пахаванне на апошняй старонцы «Звязды» была нават змешчана невялікая нататка.

Калі пасля вайны зносілі Старажоўскія могілкі, адтуль выраша-

на было на Вайсковыя перанесці пахаванне рэвалюцыянера Івана Пуліхава, які ў 1906 годзе спрабаваў здзейсніць тэракт, каб адпомсціць губернатру Курлову за расстрэл мітыngu працоўных. На яшчэ адным помніку — Іосіфу Апанаску — красуецца пяціканцова зорка і пазначана прычына смерці «Ад рукі контррэвалюцыі». Насамрэч супрацоўнік савецкіх спецслужбаў і яго шафёр загінулі ў 1927 годзе ў выніку чыгуначнай катастрофы на дырыне. Але прызнаваць, што асоба такога ўзроўню памерла з-за банальнай неасцярожнасці, тагачасныя ўлады не сталі, таму спісалі гэта на дыверсію. Хавалі Апанаска з вялікай помпай, мільяграм працоўных, абураных «дзеяннямі контррэвалюцыі».

На Вайсковых могілках ёсць цэлы куток з пахаваннямі літаратураў — Алесь Гурло, Веры Лютаявай, Валлянціна Таўлая, Міхаса Клімковіча. Апошні — аўтар слоў гімна БССР. На гэтых жа могілках пахаваны і кампазітар, які напісаў дады гімна музыку, — Нестар Сакалоўскі.

Пэат Паўлюк Трус памер ад тэфу ва ўзросце 25 гадоў і на піку сваёй

папулярнасці, захавалася сведчанне, што на яго пахаванне сышоўся натоўп, багата было дзяўчат у слязах... Побач знайшоў спачыні Кузьма Чорны, які памёр ад інсульту ў 44 гады праз два месяцы пасля вяртання ў вызвалены ад фашыстаў Мінск.

Можна згадаць і пра Якава Кругера, які пакінуў прыжыццёвыя партрэты Купалы, Коласа, Бядулі. У гады вайны некаторыя яго творы былі вывезены ў Германію, а пасля Перамогі вернуты на радзіму.

Як ні здаецца Міхась Чарот да сястры свайго калегі Андрэя Александровіча — Алесі, пакарыць дзяўчыну не змог. Прыгажуня выступала ў музычным драме Чарота «На Купалле» (адтуль усім нам знаёмая песня «Купалінка»), якую ён напісаў спецыяльна для яе. Але калі тэатр з гастролямі ездзіў у Маскву, сэрца Алесі захпіў малады дыпламат Міхаіл Мароз. Шчасце суужэнцаў было нядоўгім. Міхаіла арыштавалі, адправілі ў ссылку. Алесь так яго і не дачакалася і не ведала, калі і дзе яго не стала, таму родных напросіла, каб на яе надмагіллі пазначылі

Традыцыі ў сучаснасці

Новы фармат вядомага брэнда

Знакаміты Ганненскі кірмаш у Зэльве пачаўся фестывалем гістарычнай рэканструкцыі мінулых падзей

Сёлета брэндавае свята ўпершыню складаецца з трох фестываў. У асобныя мерапрыемствы вылучаны яшчэ дзве лакацыі Ганненскага фестывалю. Гэта «Легендарная эпоха» і духоўны фестываль у Сынкавічах.

ГІСТАРЫЧНАЯ КАЛЯ СТАРОГА МЛЫНА

Пачаўся кірмаш у мінулыя выхадныя міжнародным фестывалем гістарычнай рэканструкцыі «Легендарная эпоха». Летась ён праходзіў падчас Ганненскага кірмашу, але лакацыя была настолькі цікавай, што сёлета яе вылучылі ў асобнае мерапрыемства. Відовішчны фестываль прысвечаны Году гістарычнай памяці.

На думку арганізатараў, фестываль «Легендарная эпоха» з'яўляецца вяршыняй дзейнасці рэканструктараў, якія на працягу многіх гадоў займаюцца стварэннем вобразу, касцюмаў, даспехаў. Дзякуючы іх гістарычнай дасканаласці, усе прысутныя змоглі ўбачыць знакамітыя падзеі нібы ўжываю.

Каля старога млына ўдзельнікі імпрэзы сабраліся 16 ліпеня. У праграме — рэканструкцыя чатырох гістарычных перыядаў: прыход вікінгаў, рыцары Сярэднявечча, вайна з Напалеонам і вызваленне Зэльвеншчыны ў 1944 годзе. Дарэчы, рэканструкцыя часоў Вялікай Айчыннай вайны адбылася ўпершыню і стала адметнай асаблівасцю сёлеташняга фестывалю. Вядома, у цэнтры ўвагі былі і коні, многія гістарычныя рэканструкцыі пройдуць з іх удзелам.

Галоўнай лакацыяй стала цэнтральнае рыстальшча, дзе кожная эпоха прадставіла сваю гістарычную падзею ў дзеянні — з баявымі атакамі, маневрамі, баталіямі. За пляцоўкай размясціліся паходныя лагеры, дзе ўдзельнікі клубаў пазнаёміліся з бытам былых часоў; працавалі інтэрактыўныя зоны, цыры, горад майстроў-рамеснікаў. Ахвотнікі змоглі атрымаць майстар-клас па сярэднявечных танцах і гульніх.

КІРМАШ З 300-ГАДОВАЙ ГІСТОРЫЯЙ

Галоўны фестываль новага фармату адбудзецца 19—20 жніўня. Уласна кажучы, гэта і ёсць Ганненскі кірмаш. Менавіта дзякуючы такому свята пасёлак Зэльва ў пачатку XVIII стагоддзя атрымаў амаль сусветную вядомасць. Сюды падчас фестываў з'язджалася да пяці тысяч купцоў. Хто на брычках, хто на фурманках, а хто і па раце Зэльвянцы. Кажуць, што кірмаш быў адным з самых вядомых у Еўропе.

Адрадзілі старажытную імпрэзу ў 2001 годзе, а летась адзначылі 300-гадовы юбілей з часоў заснавання фестываля. Цяпер ён штогод праводзіцца ў канцы жніўня. Але сёлета вырашлі правесці яго ў тры этапы.

— Паколькі праграма фестывалю была вельмі насычанай і наведвальнікі не паспявалі ахапіць усе лакацыі, была прапанавана сям'я ярыя пляцоўкі пераўтварыць у асобнае свята. Так, сёлета ўпершыню з'явілася «Легендарная эпоха» з рэканструкцыяй самых знакамітых гістарычных падзей. Брэндавы Ганненскі кірмаш з насычанай праграмай пройдзе ў другой палове жніўня, а ў верасні каля сцен Сынкавіцкай

царквы пройдзе Сынкавіцкі духоўны фестываль, — паведаміла начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Зэльвенскага райвыканкама Галіна РАМАНЧУК.

КОНІ І... КНІГІ

Дарэчы, у Зэльве сабраліся нямала рэчаў, якія звязаныя з гісторыяй Ганненскіх кірмашоў. Пакуль усе яны захоўваюцца ў адным музейным пакоі, але тут спадзяюцца, што ў будучым будзе створаны і асобны музей. Экспанатаў, дарэчы, нямала. Прыносілі ўсё, у каго што ёсць, адусюль. Напрыклад, хамуты збіралі па раёне. Падчас кірмашоў ладзіліся выстаўкі вупражы, якая цяпер захоўваецца ў музейным пакоі. Ёсць нямала арыгінальных падоў, конных статуэтак. На сцяне вісіць вялікая карта, адкуль відаць, з якіх краін з'язджалі сюды купцы. Шляхі ў Зэльву вялі нават з Персіі. Месяца аказалася зручна — на скрыжаванні гандлёвых шляхоў, да таго ж па свеце славіўся мясцовы конны завод, які трымалі ўладальнікі мястэчка Салегі. Таму сюды ехалі купляць коней. Але не толькі. Па словах Галіны Раманчук, тут яшчэ былі вялікія кніжныя кірмашы. І гэту традыцыю працягваюць арганізатары і сёння.

— Захавалася і афіша з нашага першага фестывалю, які ладзілі 20 гадоў таму: яе рабілі самі работнікі культуры, праграма таксама была саматужнай, сучасныя буклеты выглядаюць прэзентабельна, — заўважае сармазоўніца. — Ствараем і гісторыю выступленняў падчас кірмашу, конкурсаў, якіх, дарэчы, нямала — звыш дзясятка. Мы падбіраем цікавыя шоу-праграмы, цыганскія калектывы, казакі.

ЛАГАТЫП У КАВАЛЬСКИМ ВЫКАНАННІ

Сёлета праграма фестывалю разлічана на два дні. У першы (пятніца, 19 жніўня) адбудзецца забавляльная праграма на беразе Зэльвенскага вадасховішча з майстар-класамі па вадным турызме, гандлем і атракцыёнамі. А вось у наступны дзень, 20 жніўня, кірмаш пачнецца з тэатралізаванага прадстаўлення з прыбыццём самога князя Салегі і яго світы. Паколькі гісторыя Ганненскага кірмашу звязана з коньмі, арганізатары не адыходзяць ад традыцый. Кожны, хто прыйдзе на свята, зможа пакаціцца па брычках ці нават узяць урокі верхавой язды.

— Сёлета мы задумаліся аб тым, каб увасобіць лагатып фестывалю. У нас ужо ёсць эскіз, але толькі на паперы, ён зацверджаны. На кірмашы адбудзецца конкурс сярод кавалёў па выбаце лагатыпа. Работа-перамога будзе ўстаноўлена на плошчы гарадскога пасёлка, — расказала прадстаўніца райвыканкама.

Сёлета свята хоць і не юбілейнае, але мае адбыцца з размахам. Будуць працаваць стылізаваныя падворкі сельскіх Саветаў і сельгаспрадпрыемстваў, свае вырабы прадставяць больш як 80 рамеснікаў, а добры настрой забяспечыць каля 300 удзельнікаў аматарскіх і прафесійнальных калектываў, выступаюць і беларускія зоркі. Арганізатары спадзяюцца, што гарадскі пасёлак стане месцам прыцяг-



нення гасцей з усіх куткоў Беларусі і замежжа. Менавіта так адбывалася і ў тую далёкія часы, калі падчас кірмашу насельніцтва пасёлка павялічалася больш чым удвая, а на вуліцах выступалі цыркачы, аркестры, адбываліся тэатралізаваныя відовішчы. Новы фармат дазволіць паказаць сучаснае свята не адзін раз, а тры.

ДУХОЎНЫ ФЕСТИВАЛЬ «СЫНКАВЕЧА»

Мерапрыемства пройдзе ў Сынкавічах у рамках Ганненскага кірмашу 18 верасня і прысвечана юбілейным датам старажытнай Сынкавіцкай царквы-крэпасці — 720-годдзю заснавання і 615-годдзю са дня асвячэння ў гонар Архангела Міхаіла. Храм унесены ў спіс гісторыка-культурнай каштоўнасці Беларусі і з'яўляецца адным з самых ранніх гатычных праваслаўных храмаў. Царква мела абарончае значэнне, аб чым сведчаць круглыя байніцы па перыметры будынка. Наверх можна падняцца па драўлянай лесвіцы з рагавой вежы. Храм у савецкія часы не дзейнічаў, яго вярнулі вернікам у пачатку 1990-х гадоў.

Падчас свята адбудзецца святочная літургія, якую правядзе архіепіскап Гродзенскі і Ваўкавыскі Антоній.

Цікавым момантам стане гістарычная рэканструкцыя эпохі князя Вітаўта. Ёсць версія, што менавіта ён пабудаваў храм у знак удачнасці мясцовым жыхарам, якія выратавалі яго ад пераследу Ягайлы. Сюжэт, па словах арганізатараў, дазволіць любому гоасцю адчуць сябе жыхаром Сярэднявечча. Будзе магчымаць узяць удзел у старажытных гульніх і турнірах, нават самому стаць артыстам тэатра «Батлейка».

На духоўным фестывалі свае вырабы прадставяць мастацкія падворкі, народныя рамеснікі. Пройдуць майстар-класы па саломаляцтву, разьбе па дрэве, пляценні паясоў. Жадаючыя змогуць паспрабаваць варыць мыла і нават пазнаёміцца з асновамі іканавання.

Маргарыта УШКЕВІЧ.

З КОЛАСАМ



На Вайсковых могілках пахаваны нашы класікі.

таксама імя яе мужа. Сёння гэтае пахаванне-кенатаф знаходзіцца на Вайсковых могілках.

У 1922 годзе не стала Эміліі Манэ, помнік ставіў яе зяць Янка Купала. Сяброўка яе дачкі Уладзіслава Станкевічанкі Канстанцыя Буילו прызнавалася, што Эмілія дапамагала ёй з вучобай: «Яна кіравала маёй самаадукацыяй, выбіраючы мне кнігі для чытання. Яна вяла са мной доўгія і цікавыя размовы, адкрываючы мне вочы на многія сацыяльныя з'явы. Усё гэта мне вельмі дапамагала ў жыцці, і я сёння з глыбокай любоўю і ўдзячнасцю ўспамінаю маю лагодную і строгаю, добрую і патрабавальную настаўніцу...»

Магчыма, Эмілія кансультвала Купалу, калі той рабіў пераклады з французскай мовы.

Непадалёку знаходзіцца і магіла маці Купалы — Бянігіны Луцвіч. Калі на трэці дзень вайны Купала спеха пакідаў Мінск, шкадаваў, што не ўзяў маці. Кажуць, што навіна пра смерць Купалы ўжо дайшла да Мінска, але маці гэта не павадамялялі. Толькі яе сэрца адчула, што адбылася трагедыя. Бянігіна Луцвіч памерла праз

два дні пасля таго, як не стала яе сына. Хавалі іх у адзін дзень, толькі Купалу ў Маскве, а Бянігіну Іванаву ў Мінску.

У 1962 годзе Песняра перапахавалі ў сталіцы Беларусі. У той дзень, каб не было натопаў, калектывам ішлі паведамлены з розным часам пахавання.

Побач з пахаваннем Купалы знаходзіцца і помнік Якубу Коласу. На магіле няма дат нараджэння і смерці, кожны беларус павінен сам іх ведаць.

Мала хто звяртае ўвагу на незвычайнае помнік у выглядзе расколатага каменя, а гэта рэшткі пахаваньня XVII стагоддзя. Ён знайшлі падчас раскопак на плошчы Свабоды на месцы царквы Святога Духа,

а пасля перанеслі на Вайсковыя могілкі.

Яшчэ за адным помнікам схавана трагічная гісторыя пасляваеннага Мінска. Вось толькі на помніку пра тое, што адбылося, ніякай згадкі няма. Толькі пазначаны 27 прозвішчаў і ўзрост ахвяр — 15, 16, 20 гадоў. Яны загінулі ў пажары 1946 года, які пачаўся ў Гасцінскіх двары на Плошчы Свабоды, куды запрасілі выдатнікаў вучобы, актывістаў, дзяцей чыноўнікаў на першую ў горадзе пасляваенную вёлку...

На Вайсковых могілках створаны і мемарыял героям Вялікай Айчыннай вайны. Тут пахавана звыш 500 салдат і афіцэраў, якія загінулі пры вызваленні Мінска ў 1944 годзе.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Сугучча

Купалаўскае

прывітанне з Марыў Эл

У беларускіх і марыўскіх пісьменніках у апошнія гады склаўся добры сяброўскі сувязі. Як сведчанне — і публікацыі перакладаў твораў пэзаўтаў і прэзакіаці з Беларусі ў найстарэйшым літаратурна-мастацкім часопісе Іашкар-Алы «Ончыко» (у перакладзе на рускую мову — «Вперёд»).

Вось і цяпер дырэктар Выдавецкага дома «Марыўскае кніжнае выдавецтва», прэзакіаці і перакладчык Юры Салаўёў даслаў чарговы, шосты, нумар «Ончыко» з беларускімі публікацыямі. Гэтым разам яны прысвечаны 140-годдзю з дня нараджэння народнага песняра Беларусі Янкі Купалы. З артыкулам пра сяброўства беларускага класіка і расійскага публіцыста, літаратуразнаўца, сачыўлага Льва Клейнбарта выступае старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Алесь Карлюкевіч. Вершы Янкі Купалы (усяго ў падборцы — тры творы) пераклаў народны пэзт Марыў Эл, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Марыў Эл у галіне літаратуры імя С. Г. Чавайна Геннадзь Яар (сапраўднае прозвішча — Генадзь Сабанцаў). Ён не ўпершыню звяртаецца да перакладаў з беларускай паэзіі. Раней пераўвасобіў на родную марыўскую мову і ўрываў з прадмовы Францыска Скарыны да кнігі «Юдзіф». Часопіс «Ончыко» друкаваў і творы сучасных пэзаўтаў Беларусі ў перакладах Геннадзь Яара. Нагадаем, што публікацыі вершаў Янкі Купалы ў марыўскім друку былі і раней — у 1962 і 1978 гадах. Сярод перакладчыкаў — народны пэзт Марыў Эл Мікілай Казакіў (1918 — 1989), які, дарэчы, пераўвасобіў і легендарны купалаўскі верш «А хто там ідзе?». Між іншым, яшчэ ў 1937 годзе Мікілай Казакіў напісаў верш «Шміту», прысвечаны нашаму земляку-магіляўчаніну Ота Юльевічу Шміту — Герою Савецкага Саюза, кіраўніку артычных экспедыцый на ледаколах «Сядоў», «Сібіракоў», «Чалюскі».

— Мы вельмі хацелі б выдаць кнігу Янкі Купалы на марыўскай мове, — каментуе публікацыю ў часопісе «Ончыко» Юры Салаўёў. — Спадзяюся, што гэта ў найбліжэйшыя гады і адбудзецца. У частцы складання спадзяёмся на падтрымку беларускіх даследчыкаў жыцця і творчасці вялікага класіка нацыянальнай і сусветнай літаратуры.

Сяргей ШЫЧКО.



Банк свежих решений

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС
30 июня 2022 года

Наименование банка:
Закрытое акционерное общество «МТБанк»
(в тысячах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Симв.	Пункт примечаний	30.06.2022	31.12.2021
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		175 099	119 953
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		-	-
4	Средства в Национальном банке	1103		361 594	237 076
5	Средства в банках	1104		159 356	129 159
6	Ценные бумаги	1105		77 861	39 639
7	Кредиты клиентам	1106		1 314 241	1 309 036
8	Производные финансовые активы	1107		-	-
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		959	793
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		76 640	78 513
11	Доходные вложения в материальные активы	1110		-	-
12	Имущество, предназначенное для продажи	1111		460	680
13	Отложенные налоговые активы	1112		-	-
14	Прочие активы	1113		12 806	17 765
15	ИТОГО активы	11		2 179 016	1 932 614
16	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
17	Средства Национального банка	1201		-	25 095
18	Средства банков	1202		35 814	68 841
19	Средства клиентов	1203		1 659 658	1 386 669
20	Ценные бумаги банка	1204		46 762	58 541
21	Производные финансовые обязательства	1205		-	-
22	Отложенные налоговые обязательства	1206		-	-
23	Прочие обязательства	1207		25 004	17 310
24	ВСЕГО обязательства	120		1 767 238	1 556 456
25	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ				
26	Уставный фонд	1211		65 598	65 598
27	Эмиссионный доход	1212		-	-
28	Резервный фонд	1213		122 131	122 131
29	Фонды переоценки статей баланса	1214		14 753	15 124
30	Накопленная прибыль	1215		209 296	173 305
31	ВСЕГО собственный капитал	121		411 778	376 158
32	ИТОГО обязательства и собственный капитал	12		2 179 016	1 932 614

ОТЧЕТ
о прибылях и убытках
за 2 квартал 2022 года

Наименование банка:
Закрытое акционерное общество «МТБанк»
(в тысячах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Симв.	Пункт примечаний	30.06.2022	30.06.2021
1	Процентные доходы	2011		108 682	68 693
2	Процентные расходы	2012		53 055	36 461
3	Чистые процентные доходы	201		55 627	32 232
4	Комиссионные доходы	2021		81 078	73 483
5	Комиссионные расходы	2022		32 115	28 333
6	Чистые комиссионные доходы	202		48 963	45 150
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		-	-
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		(327)	(351)
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		43 966	9 731
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206		-	740
11	Чистые отчисления в резервы	207		16 319	1 670
12	Прочие доходы	208		11 330	15 335
13	Операционные расходы	209		72 108	64 952
14	Прочие расходы	210		4 481	3 424
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211		66 651	32 791
16	Расход (доход) по налогу на прибыль	212		15 267	8 211
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		51 384	24 580

Председатель Правления Д.П. Шидлович

Главный бухгалтер С.И. Миркевич

Дата подписания: 12 июля 2022 г.

Адреса интернет-страниц сайта, на которых размещена квартальная отчетность о деятельности Банка:
1) баланс <https://www.mtbank.by/about/reporting/balance>
2) отчет о прибылях и убытках <https://www.mtbank.by/about/reporting/profit-loss>

ООО «Фрондера» извещает о проведении публичных торгов в форме открытого аукциона по продаже имущества ООО «ТК-прайм»

Лот	Наименование	Местонахождение лота	Начальная цена с учетом НДС 20 %, бел. руб.	Задаток, бел. руб.	Шаг аукциона, бел. руб.
1	Кап. строение с инв. № 500/С-59, площадь 1063,9 кв. м, назначение – здание многофункциональное, наименование – административно-торговое здание, с составными частями и принадлежностями (площадка; проезд; площадка под склад; дорожка; дорожка; дорожка; площадка под мусоросборниками; эстакада; проезд; ограждение; ограждение; ворота; ворота; ворота; борт тротуарный; борт тротуарный)	г. Минск, ул. Селицкого, 115/1	1 703 000,00	170 300,00	85 150,00
2	Изолированное помещение с инв. № 500/С-30562, площадь 20 кв. м, назначение – здание неустановленного назначения, наименование – производная З 1/К	г. Минск, ул. Селицкого, 115/2	-	-	-
3	Изолированное помещение с инв. № 500/D-798825620, площадь 631,1 кв. м, назначение – административное помещение, наименование – административное помещение	г. Минск, ул. Селицкого, 113-3	576 400,00	57 640,00	28 820,00
3	Изолированное помещение с инв. № 500/D-708124027, площадь 920,0 кв. м, назначение – административное помещение, наименование – административное помещение	г. Минск, ул. Селицкого, 113А-16	964 160,00	96 416,00	48 208,00

Лот № 1 расположен на неделимом земельном участке с кадастровым № 50000000002009194, по адресу: г. Минск, ул. Селицкого, 115, площадь 1,8216 га, назначение – для обслуживания здания многофункционального по ул. Селицкого, 115/1, здания специализированного иного назначения по ул. Селицкого, 115/2. Право аренды. Лот № 2 расположен на неделимом земельном участке с кадастровым № 50000000002009190, по адресу: г. Минск, ул. Селицкого, 113, площадь – 0,3308 га, назначение – эксплуатация и обслуживание административно-бытового корпуса и гаражей. Право аренды

В отношении лотов проводятся первые торги

Обременения (ограничения) в отношении реализуемых лотов: 1. Кап. строение с инв. № 500/С-59 (административно-торговое здание) находится в залоге у ЗАО «РРБ-Банк»; часть кап. строения с инв. № 500/С-59 являются объектами аренды. 2. Изолированное помещение с инв. № 500/D-798825620 (гараж) находится в залоге у ЗАО «РРБ-Банк»; 3. Изолированное помещение с инв. № 500/D-708124027 (административное помещение) находится в залоге у ЗАО «РРБ-Банк»; часть изолированного помещения с инв. № 500/D-708124027 являются объектами аренды. По вопросам, связанным с обременениями (ограничениями), обращаться по тел. +375293337580 (Сергей Николаевич)

Начало приема заявлений в 10.00 19.07.2022 г. Окончание приема заявлений в 16.00 17.08.2022 г.

по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 1, оф. 1127

Аукцион состоится 19.08.2022 в 12.00 (регистрация участников с 11.30 до 11.55) по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 1, оф. 1127

УСЛОВИЯ ДЛЯ УЧАСТИЯ В АУКЦИОНЕ

1. До подачи заявления необходимо внести задаток на р/с ВУЗ6ALFA 3012215570040270000 в Отделении «На Красной» ЗАО «Альфа-Банк», код банка ALFBY2X, УНП 192789344. Получатель – ООО «Фрондера». Назначение платежа: «задаток для участия в аукционе по Лоту № ____, ООО «ТК-прайм» проводимом 19.08.2022». Срок внесения задатка: с 10.00 19.07.2022 г. по 16.00 17.08.2022 г.

Участник торгов, желающий участвовать в торгах по нескольким лотам, вносит задаток в размере, установленном для лота с наибольшей начальной ценой.

2. Заявления на участие и необходимые документы принимаются в рабочие дни с 10.00 до 18.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 1, оф. 1127. Документы могут подаваться посредством направления почтой (220113, г. Минск, а/я 524) или личной подачи. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата и время получения организатором торгов оригинала заявления на участие в аукционе и полного пакета прилагаемых документов (в случае направления почтой – дата и время поступления документов на абонентский ящик организатора торгов).

3. Порядок оформления участия в торгах – к участию в торгах допускаются лица, подавшие организатору торгов в указанный в извещении о проведении торгов срок заявления с приложением необходимых документов и зарегистрированные в журнале регистрации на участие в торгах.

4. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Критерии выявления победителя торгов – аукцион проводится до наиболее высокой цены предмета аукциона. Аукционист объявляет участника, предложившего более высокую цену за предмет аукциона, трижды повторяет последнюю цену и, при отсутствии надбавок, объявляет о том, что имущество считается проданным лицу, которое предложило на аукционе самую высокую цену.

5. В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником, объект аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов. Данный участник получает статус

«Претендент на покупку» и на него распространяются правила и условия, установленные законодательством для победителя аукциона.

6. Порядок оформления результатов торгов – результаты торгов оформляются протоколом в день проведения торгов. Победитель торгов в день проведения торгов подписывает протокол. Протокол подписывается в трех экземплярах всеми присутствующими членами комиссии по проведению торгов и победителем торгов. Протокол утверждает организатором торгов в день их проведения. Один экземпляр протокола выдается победителю торгов и является документом, удостоверяющим его право на заключение договора купли-продажи предмета торгов. Второй экземпляр протокола выдается организатору торгов, третий – продавцу.

7. Победитель аукциона (Претендент на покупку) обязан возместить Организатору аукциона стоимость затрат на организацию и проведение открытого аукциона (вознаграждение аукциониста и затраты на публикацию в газете «Звязда» на основании счета-фактуры и акта в течение 5 (пяти) календарных дней со дня проведения аукциона. Победитель аукциона (Претендент на покупку) должен подписать с Продавцом договор купли-продажи Объекта после возмещения затрат на организацию и проведение аукциона в течение 7 (семи) календарных дней со дня проведения аукциона. Оплата приобретенного на аукционе Объекта производится в соответствии с договором купли-продажи, но не позднее 21 (двадцати одного) календарного дня со дня заключения договора купли-продажи. Вознаграждение аукциониста – 2% от конечной цены предмета торгов, складывающейся в ходе торгов. По вопросу участия в торгах и ознакомления с правилами проведения торгов обращаться по телефонам: +375293082897; +375293058650 или на электронную почту: info.torgi@orgtorg.by.

Контактное лицо для осмотра Объекта: +375293337580, Сергей Николаевич.

Организатор аукциона вправе после опубликования извещения о проведении аукциона отказаться от его проведения в любое время, но не позднее чем за три дня до назначенной даты проведения торгов. Организация и проведение аукциона осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь.

Организатор аукциона	ООО «Фрондера»: ☎ 8 (029) 308 28 97, 8 (029) 305 86 50 e-mail: info.torgi@orgtorg.by • сайт https://orgtorg.by
Продавец	ООО «ТК-прайм» (220075, г. Минск, ул. Промышленная, д. 21, к. 1-4) • тел +375293337580

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска»

Застройщик – государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска», зарегистрированное в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей 27.02.2014 № 190580553.

Место нахождения: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, 4-й Загородный пер., 64А.
Тел./факс: (8017) 361 67 99; (8017) 399 53 94; (8017) 370 84 18; (8044) 785 84 81; (8029) 323 11 11.

Режим работы – приемное время: понедельник – четверг с 8.45 до 18.00; обеденный перерыв с 13.00 до 14.00; выходные дни: суббота, воскресенье.

Сведения о жилых домах и иных объектах недвижимости, в строительстве которых принимал участие застройщик в течение трех лет, предшествующих опубликованию проектной декларации:

- 1) Жилой дом № 15 по ул. Юрия Семеняко;
- 2) Жилой дом № 6 по ул. Маршала Лосика;
- 3) Жилой дом № 14 по ул. Маршала Лосика;
- 4) Жилой дом № 4 по ул. Малакович;
- 5) Жилой дом № 16 по ул. Маршала Лосика;
- 6) Жилой дом № 23 по ул. Юрия Семеняко;
- 7) Жилой дом № 21 по ул. Юрия Семеняко;
- 8) Встроенные помещения по ул. Одоевского, 101А.

Застройщиком получены свидетельства (удостоверение) № 500/1805-6224 о государственной регистрации в отношении земельного участка с кадастровым номером 50000000006010461:

- акт выбора места размещения земельного участка, утвержденный председателем Мингорисполкома 06.09.2016;
- заключение государственной экспертизы РУП «Главгосстройэкспертиза» от 12.02.2018 № 598-15/17, от 05.04.2018 № 598-15/17 -Д1, от 12.03.2022 № 15-15/22, от 28.04.2022 № 232-15/22;
- решения Мингорисполкома от 20.01.2022 № 124 «Об организации строительства жилых помещений», от 24.03.2022 № 760 «О предоставлении земельного участка и разрешении строительства»;
- договор строительного подряда от 27.05.2022 № 27-05/2022 с ОАО «МАПИД».

товарищества собственников (ПТС) с отдельным входом снаружи, помещение входной группы в каждую секцию, колосчатые, помещенные для хранения контейнеров. На типовом этаже запроектированы 1-, 2-комнатные квартиры. В составе квартир предусмотрены: жилые комнаты, кухни, санузлы (совмещенные и раздельные), прихожие. На 1-м этаже под балконами размещены погреб с доступом через люк. В каждой секции запроектированы одна лестничная клетка и один лифт.

Внутренняя отделка:

- стены – оклеива обоями с покраской (жилые комнаты, прихожие, коридоры квартир, кухни), покраска акриловой краской (санузлы);
- потолки – покраска акриловой краской;
- полы – линолеум на тепловоздухоизолирующей подоснове (жилые комнаты, прихожие, коридоры квартир, кухни, кладовые квартир), керамическая плитка (санузлы);
- окна – профиль ПВХ, заполнение – двухкамерные стеклопакеты, оборудованы детскими замками безопасности; остекление лоджий, балконов – профиль ПВХ;
- двери – металлические, деревянные.

Строительство жилых помещений осуществляется для организации в соответствии с решением Мингорисполкома от 20.01.2022 № 124 «Об организации строительства жилых помещений», для предоставления работникам этих организаций, состоящим на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий по месту работы (службы):

- 78 (семьдесят восемь) однокомнатных квартир;
- 37 (тридцать семь) двухкомнатных квартир;
- 2 (две) трехкомнатные квартиры.

Цена 1 кв. метра общей площади объекта долевого строительства в жилом доме № 8/2 по генплану на дату опубликования проектной декларации с учетом прогнозных индексов составляет 1 974,68 бел. рублей.

Начало строительства – 19 июля 2022 года.
Окончание строительства – 4 июня 2023 года.

С планировкой квартир и ходом работ по строительству можно ознакомиться по адресу: г. Минск, 4-й Загородный пер., 64А, каб. 101, 102.

Для заключения договора необходимо:

- свидетельство о государственной регистрации юридического лица;
- реквизиты юридического лица;
- документы, подтверждающие полномочия на выполнение юридически значимых действий;
- паспорт;
- быть готовыми оплатить в течение 5 (пяти) рабочих дней с момента получения договора 30 процентов от общей стоимости объекта долевого строительства.

**Закрытое акцыйнае грамадства
«Белорусско-Швейцарскі банк
«БСБ Банк»**

www.bsb.by

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС

на 1 июля 2022 года

Закрытое акцыйнае грамадства
«Белорусско-швейцарскі банк «БСБ Банк»

(в тысячах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт применения	На 01 июля 2022 г.	На 01 января 2022 г.
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		50 265	36 971
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		3 447	14 772
4	Средства в Национальном банке	1103		191 130	81 647
5	Средства в банках	1104		146 919	112 317
6	Ценные бумаги	1105		89 609	113 469
7	Кредиты клиентам	1106		26 999	35 299
8	Производные финансовые активы	1107		1 740	1 177
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		35	35
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		41 870	41 422
11	Доходные вложения в материальные активы	1110		-	-
12	Имущество, предназначенное для продажи	1111		-	-
13	Отложенные налоговые активы	1112		1 513	186
14	Прочие активы	1113		14 331	16 820
15	ИТОГО активы	11		567 858	454 115
16	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
17	Средства Национального банка	1201		-	-
18	Средства банков	1202		541	1
19	Средства клиентов	1203		472 852	373 416
20	Ценные бумаги банка	1204		-	-
21	Производные финансовые обязательства	1205		-	-
22	Отложенные налоговые обязательства	1206		-	-
23	Прочие обязательства	1207		17 338	9 126
24	ВСЕГО обязательства	120		490 731	382 543
25	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ				
26	Уставный фонд	1211		21 684	21 684
27	Эмиссионный доход	1212		-	-
28	Резервный фонд	1213		9 181	8 801
29	Фонды переоценки статей баланса	1214		26 797	30 781
30	Накопленная прибыль	1215		19 465	10 306
31	ВСЕГО собственный капитал	121		77 127	71 572
32	ИТОГО обязательства и собственный капитал	12		567 858	454 115

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ
на 1 июля 2022 года

Закрытое акцыйнае грамадства
«Белорусско-швейцарскі банк «БСБ Банк»

(в тысячах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт применения	На 01 июля 2022 г.	На 01 июля 2021 г.
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		8 458	5 954
2	Процентные расходы	2012		1 329	1 061
3	Чистые процентные доходы	201		7 129	4 893
4	Комиссионные доходы	2021		16 441	13 886
5	Комиссионные расходы	2022		6 744	6 426
6	Чистые комиссионные доходы	202		9 697	7 260
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		13 854	114
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		(96)	(260)
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		33 158	6 032
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206		563	952
11	Чистые отчисления в резервы	207		20 001	(1688)
12	Прочие доходы	208		169	5 088
13	Операционные расходы	209		22 367	16 073
14	Прочие расходы	210		1 033	552
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211		21 073	9 142
16	Расход (доход) по налогу на прибыль	212		5 566	1 309
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		15 507	7 833

Заместитель
Председателя Правления
Закревский А.А.

Главный бухгалтер
Бельник А.Н.

Дата подписания: 8 июля 2022 г.

УНП 807100089

**Брестский филиал
РУП «Институт недвижимости и оценки»
ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВОГО
ПОВТОРНОГО ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА**

Лот № 2:
1) капитальное строение с инв. № 251/С-72412 (наименование: комплекс на 400 голов; назначение: здание специализированное животноводства), площадью 4162,3 кв. м, расположенное по адресу: Витебская обл., Верхнедвинский р-н, Борковичский с/с, 10/2, вблизи аг. Борковичи, на земельном участке с кад. № 22100000001000423, площадью 676,8608 га; 2) капитальное строение с инв. № 251/С-72411 (наименование: здание телитяжика; назначение: здание специализированное животноводства), площадью 1720,8 кв. м, расположенное по адресу: Витебская обл., Верхнедвинский р-н, Борковичский с/с, 10/1, вблизи аг. Борковичи, на земельном участке с кад. № 22100000001000423, площадью 676,8608 га; 3) недвижимое улучшение: траншея сенажная (инв. № 2660), расположенное по адресу: Витебская обл., Верхнедвинский р-н, Борковичский с/с, вблизи аг. Борковичи; 4) недвижимое улучшение: траншея сенажная (инв. № 2682), расположенное по адресу: Витебская обл., Верхнедвинский р-н, Борковичский с/с, вблизи аг. Борковичи; 5) недвижимое улучшение: дорога подъездная (инв. № 2023), расположенное по адресу: Витебская обл., Верхнедвинский р-н, Борковичский с/с, вблизи аг. Борковичи; 6) недвижимое улучшение: дороги-улицы (подъездная дорога к сенажным траншеям) (инв. № 2741), расположенное по адресу: Витебская обл., Верхнедвинский р-н, Борковичский с/с, вблизи аг. Борковичи; 7) оборудование для охлаждения молока (танк-охладитель) МТК3500, инв. № 5905, год выпуска 2002 г.; 8) молокоохладитель МОР-40000М, инв. № 5917, год выпуска 2009 г.; 9) транспортер для навозоудаления, инв. № 7781, год выпуска 2017 г.; 10) транспортер для навозоудаления, инв. № 7782, год выпуска 2012 г.; 11) транспортер для навозоудаления, инв. № 7783, год выпуска 2017 г.; 12) транспортер для навозоудаления, инв. № 7784, год выпуска 2017 г.; 13) установка доильная стационарная АДСН, инв. № 5915, год выпуска 2009 г.; 14) установка доильная стационарная АДСН, инв. № 5916, год выпуска 2009 г.

Начальная цена, руб. (без НДС)	Размер задатка, руб.	Шаг, %
303 930,00	30 393,00	15 196,50

Ознакомиться с предметом торгов можно в рабочие дни на месте его расположения, предварительно согласовав время по тел. +375 (29) 810 70 10. **Продавец:** КУПСХП «Борковичи» Витебская обл., Верхнедвинский р-н, д. Борковичи, +375 (295) 69-19-72. **Организатор торгов:** Брестский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Брест, ул. Наганова, 10-329, 80162 40 87 01. **Р/с для перечисления задатка:** BY32BARB30127866600100000000 в ОАО «Белгоспромбанк» ЦБУ №116 в г. Брест, РД по Брестской области, код банка BARBY2X, УНП 201028245. **Срок внесения задатка:** не позднее 17.00 2 августа 2022 г. **Срок подписания договора купли-продажи:** в течение 5 рабочих дней с момента подписания протокола аукциона. **Условия оплаты:** согласно заключенному договору купли-продажи в течение 15 дней с даты подписания договора купли-продажи. **Условия продажи:** без условий. **Информация о возмещении затрат:** участник аукциона, выигравший торги, оплачивает фактические затраты на организацию и проведение аукциона, включающие вознаграждение Организатора аукциона в течение 3 рабочих дней со дня аукциона. В случае если торги признаны несостоявшимися в связи с тем, что заявление на участие в них подано только одним участником либо для участия в них явился только один участник, предмет торгов может быть продан единственному участнику, подавшему заявление на участие в торгах, при его согласии, по начальной цене, увеличенной на 5 (пять) процентов.

Аукцион состоится 03 августа 2022 г. в 11.00 по адресу: г. Витебск, ул. 2-ая Продольная, д. 3, пом. 33

Сведения о документах, которые необходимо представить для участия в аукционе, правила проведения аукциона, порядок оформления участия в торгах и иная информация содержится на официальном сайте Единого государственного реестра сведений о банкротстве bankrot.gov.by, а также на сайте организатора аукциона www.oselkabet.by, также можно узнать по телефонам: 80162-40-87-01, 80212-64-69-64.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-329 в рабочие дни с 9.00 до 17.00
Последний день приема заявлений – 2 августа 2022 г. до 17.00

**ДОПОЛНЕНИЕ
К ПРОЕКТНОЙ ДЕКЛАРАЦИИ
ООО «ТЕНКИНВЕСТ»,**

опубликованной в газете «Звезда» от 01.04.2022 г.

по объекту «Жилая многоквартирная застройка в границах ул. Л. Беды – 1-я и 1-я Поселковая – ул. Восточная – ул. 1-я Базисная в г. Минске» 5-я очередь. Жилой дом № 05 по генплану

Цена одного квадратного метра общей площади жилых помещений с учетом лоджии составляет сумму в белорусских рублях эквивалентную **1 500 долларам США**. Подлежащая оплате сумма определяется по согласованному сторонами курсу белорусского рубля к доллару США на дату поступления денежных средств на счет Застройщика.

Количество объектов строительства для заключения договоров в совокупности 10 (десять) штук из которых 1-комнатные квартиры общей площадью по СНБ от 46,61 до 48,80 кв. м, 2-комнатные квартиры общей площадью по СНБ от 61,79 до 63,64 кв. м, 3-комнатные квартиры общей площадью по СНБ от 78,98 до 79,42 кв. м.

Обязательным условием для заключения договора долевого строительства на жилое помещение является приобретение не менее одного машиноместа в многоэтажной гараж-стоянке по адресу: г. Минск, ул. Л. Беды, 46.

Условия оплаты: оплата цены объекта долевого строительства производится дольщиком одновременно либо в установленном договором период по графику платежей.

По согласию сторон дольщику может быть предоставлена скидка от общей стоимости объекта долевого строительства.

Условия возможного изменения цены строительства застройщиком в одностороннем порядке: основанием для изменения застройщиком в одностороннем порядке цены договора является нарушение дольщиком условий предоставления скидки.

Информация о процентном соотношении в строящемся объекте граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий: обязанность привлекать граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, при долевом строительстве объекта у Застройщика отсутствует.

Условия ознакомления с информацией по проекту, порядку приема и регистрации заявлений на заключение договоров:

Ознакомиться с объектом долевого строительства и ходом работ по его строительству, можно на сайте www.4sezona.by, а также в отделе продаж Застройщика «4 Сезона»: г. Минск, ул. Леонида Беды, 45, тел. +375 44 782-07-07, где также можно подать заявление на заключение договора в рабочие дни – с понедельника по пятницу, рабочие часы – понедельник – пятница с 9.00 по 17.30; обед – с 12.00 по 13.00, выходные дни – суббота, воскресенье.



- Высшие должностные
- Проведение торгов
- Лицензия
- Юридические услуги

**ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПУБЛИЧНЫХ
ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ (АУКЦИОНА)**

Организатор публичных торгов (аукциона)	ООО «Индустрия Инноваций», г. Минск, Старовиленицкий тракт, д. 10, пом. 3Н Сайт в интернете: www.iin.by , https://intorgi.by		
Продавец	ОАО «Банк БелВЭБ», 220004, г. Минск, пр-т Победителей, 29		
Предмет публичных торгов (аукциона)			
Лот №	Наименование	Начальная цена, бел. руб. с учетом НДС 20%	Минимальная цена, бел. руб. с учетом НДС 20%
1	Изолированное помещение с инвентарным номером 500/D-1005359 площадью 231,2 кв. м, расположенное по адресу: г. Минск ул. Приыцкого, д. 39-3Н	790 988,80	428 571,45
Задаток 3 % от начальной цены предмета публичных торгов (аукциона) в белорусских рублях перечисляется на р/с BY40LMP3012300945640000933 в ОАО «Белгоспромбанк», БИК OLMPBV2X, УНП 291442411, получатель платежа – ООО «Индустрия Инноваций»			
Шаг аукциона – 5 % от начальной цены лота либо цены за лот, складывающейся в ходе торгов. В случае отсутствия ставок участников торгов начальная цена торгов поэтапно снижается равными долями 5 (пять) раз до минимальной цены или до момента совершения ставок участниками торгов			
Условия участия и порядок проведения публичных торгов (аукциона) размещены в открытом доступе на официальном сайте электронной площадки ООО «Индустрия Инноваций» https://intorgi.by и на официальном сайте ООО «Индустрия Инноваций» www.iin.by			
Срок подписания договора купли-продажи: 10 (десять) рабочих дней после публичных торгов (аукциона)			
Условия оплаты предмета торгов (аукциона): 5 календарных дней со дня заключения договора купли-продажи			
Торги проводятся в соответствии с регламентом ООО «Индустрия Инноваций», размещенным по адресу: https://intorgi.by , www.iin.by			
Победитель публичных торгов (аукциона), либо единственный участник публичных торгов (аукциона), согласившийся повысить начальную цену предмета торгов на 5%, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить вознаграждение 0,7 % от цены продажи лота в случае, если цена продажи лота составляет до 500 тыс. белорусских рублей, 0,4 % от цены продажи лота в случае, если цена продажи лота составляет свыше 500 тыс. белорусских рублей в течение 3 (трех) рабочих дней после проведения публичных торгов (аукциона)			
Организатор публичных торгов (аукциона) имеет право снять предмет аукциона с торгов, но не позднее чем за 3 дня до наступления даты проведения торгов (аукциона)			
Дата и время проведения торгов (аукциона): 18.08.2022 начало торгов 10.00, окончание торгов 16.00, электронные торги продлеваются на 3 минуты с момента поступления последней ставки, если ставка сделана менее чем за 3 минуты до времени окончания торгов. Торги проводятся на электронной торговой площадке https://intorgi.by			
Дата и время окончания приема заявок	Заявки на участие в публичных электронных торгах (аукционе) принимаются по 17.08.2022 г. до 16.00		
Контактные данные	Тел.: +375 17-300-90-03; +375 (29) 671-83-95; E-mail: e.pinchuk@iin.by		

**ЗАО «БЕЛРЕАЛИЗАЦИЯ»
ОБЪЯВЛЯЕТ АУКЦИОН**

Организатор торгов: **ЗАО «Белреализация»** (УНП 19113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 28, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 09, **BELTORGLBY**.
Продавец: **УП «Комбинат декоративно-прикладного искусства им. А.М. Кущенко»** (УНП 600126458) 222520, г. Борисов, ул. Блюхера, 19, тел. 8 033 688 86 54, в лице ликвидатора ООО «Правовая компания «Делегат».

Повторные публичные торги в электронной форме будут проводиться: **01 августа 2022 г. 09.00–17.00** на электронной торговой площадке **BELTORGLBY**.

№ п/п	Предмет торгов	Начальная цена предмета торгов, бел. руб. с НДС
1	Гараж, инв. № 1-005, общ. пл. 114 кв. м, механические мастерские и склады, инв. № 01-008, общ. пл. 337 кв. м, производственный корпус керамического цеха, инв. № 01-010, общ. пл. 4027,0 кв. м, производственный корпус № 01-003, столовая комбината, инв. № 01-03а, общ. пл. 3000,1 кв. м, производная, инв. № 01-006 (задняя). Производная центральная, инв. № 01-013, общ. пл. 13 кв. м, склад, инв. № 01-009, склад материальных ценностей, инв. № 01-017, общ. пл. 184 кв. м, склад материальных ценностей, инв. № 01-012, общ. пл. 103,7 кв. м, художественные мастерские, инв. № 01-002, общ. пл. 996 кв. м, г. Борисов, ул. Блюхера, 19	1 508 751,65
2	Художественные мастерские 610/с-26415, инв. № 01-004, общ. пл. 459,8 кв. м, г. Борисов, пр-т Революции, 42Б	131 522,27
3	Станок гончарный, инв. № 191	120,00
4	Станок гончарный, инв. № 192	120,00
5	Станок гончарный, инв. № 192-1	120,00
6	Станок гончарный, инв. № 192-2	120,00
7	Станок гончарный, инв. № 192-3	120,00
8	Промышленная швейная машина Global Z2 171-3S (голландия), инв. № 606	900,00

Телефон для ознакомления и осмотра: +37529-698-53-53.

Для участия в торгах необходимо в срок с 20.07.2022 г. 09.00 по 29.07.2022 г. 17.00: 1) зарегистрироваться и подать заявку по выбранному лоту на участие в торгах на сайте BELTORGLBY; 2) перечислить задаток по выбранному лоту на р/с BY33BPSB30121854590139330000 в ОАО «Сбер Банк», код BPSBVB2X, УНП 191113330, получатель – ЗАО «Белреализация».

Шаг торгов – 5%, задаток – 10% от начальной цены предмета торгов. Организатор торгов вправе отказаться от их проведения не позднее чем за день до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается участник, предложивший наиболее высокую цену за лот. Если заявка на участие в торгах подана только одним участником, торги признаются несостоявшимися. Предмет торгов продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Результаты торгов оформляются в виде протокола. Победитель торгов (претендент на покупку) обязан в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов оплатить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, и аукционный сбор. Срок заключения договора купли-продажи и оплаты предмета торгов: не позднее 10 рабочих дней со дня проведения торгов. Извещение о ранее проведенных торгах было опубликовано в газете «Звезда» от 08.06.2022 г.

Спорт-тайм

«Рэспубліканскія спаборніцтвы — сусветныя рэкорды»

У традыцыйным аглядзе «Звядзды» расказваем важныя спартыўныя навіны

ГЕРОЙ ТЫДНЯ. Яўген Каралёк выйграў міжнародную велашматдзёнку «Тур Беларусі», якая праходзіла на дарогах Брэсцкай і Гродзенскай абласцей. Ён быў лідарам на першых пяці этапах гонкі. Сваіх найбліжэйшых праследавацеляў — Марка Грынкевіча (Гродзенская вобласць) і Васіля Строкава (Мінская вобласць) — ён аперэдзіў больш як на тры хвіліны. Таксама Каралёк перамог у намінацыі «Самы стабільны гоншчык». У класіфікацыі «Самы актыўны гоншчык» найлепшым аказаўся Аляксей Шнырко з Мінска, а званне «Горнага караля» дасталося Дзянісу Мазуру (Брэсцкая вобласць). У камандным заліку першынствавала каманда Гродзенскай вобласці.



Клімава (каноз-адзіночка, 5000 м), Алег Юрэнга (байдарка-адзіночка, 5000 м) і Іван Патапенка (каноз-адзіночка, 5000 м). Пераможцамі турніру таксама сталі Раман Захаранка, Уладзіслаў Кравец, Уладзіслаў Літвінаў і Ілья Федаронка (байдарка-чацвёрка, 500 м). Алег Юрэнга стаў бронзавым прызёрам спаборніцтваў на дыстанцыі 1000 метраў.

Удзел у чэмпіянаце Беларусі па веславанні на байдарках і канозі ў Заслаўі ўзяло больш за 240 атлетаў.

ТУРНИР ТЫДНЯ. У Брэсце адбыўся адкрыты Кубак Беларусі па лёгкай атлетыцы. Гэта — дзявяты этап Беларускай лёгкаатлетчнай лігі. Удзел у спаборніцтвах узялі наймацнейшыя беларускія спартсмены, а таксама прадстаўнікі Расіі, якія выступаюць пад нейтральным флагам. У спаборніцтвах па штурханні ядра ў жанчын перамогу атрымала Алена Дубіцкая, якая адправіла снарад на 18,96 м; у гэтым жа сектары сярод мужчын найлепшы вынік паказаў Алег Тамашовіч (20,06 м). У мужчынскіх спаборніцтвах па скачках вышынню перамог Максім Недасекаў, які пакарыў планку на адзнацы 2,11 м. У бегу на дыстанцыі 3000 метраў з перашкодамі найлепшымі сталі Дзмітрый Іваненка і Іна Новік. Першым да фінішу дыстанцыі ў 5000 метраў прыбеглі Сяргей Краўчэня і Карына

Тамашук, а на 1500 метрах — Ілья Карнавухаў і Вольга Немагай. У забегу на 100 метраў пераможцамі сталі Максім Грабарэнка і Кацярына Жываева. А пераможцы забегу на 110 і 100 метраў з бар'ерамі — Віталій Парахонька і Эльвіра Герман. Дыстанцыя ў 400 метраў пакарылася Раману Валодзькіну і Аліне Лучшавай. Пераможцы на дыстанцыі 3000 метраў — Сяргей Краўчэня і Карына Тамашук, на 800 метрах — Ілья Карнавухаў і Вольга Немагай. Дыстанцыя ў 200 метраў першымі пераадолелі Максім Грабарэнка і Эльвіра Герман, а 400 метраў з бар'ерамі — Ягор Хаўратовіч і Кацярына Белановіч. У кіданні дыска перамаглі Яўген Багуцкі і Аліна Нікіценка. А ў кіданні молата — Юрый Васільчанка і Анастасія Маслава. У сектары для скачкоў у даўжыню найлепшымі сталі Настасся Мірончык-Іванова і Арцём Гурын, а для трайнага скачка — Максім Несцяранка і Віялета Скварцова.

У сектары для кідання камяня перамаглі Аляксей Каткавец і Таццяна Халадовіч. У сваёй найлепшай спробе Таццяна Халадовіч адправіла снарад на 66 метраў 19 сантыметраў, што стала найлепшым вынікам сезона ў свеце.

У жаночай эстафеце 4х400 м найлепшыя каз паказалі дзюэчаты з Мінска, у гэтым жа відзе праграмы ў мужчын наймацнейшымі таксама сталі прадстаўнікі сталіцы.

У агульным заліку Кубка Беларусі па лёгкай атлетыцы перамагла каманда Брэсцкай вобласці, другую суму набралі спартсмены Магілёўшчыны, зборная Гродзенскай вобласці заняла трэцяе месца.

Валерыя СЦЯЦКО.
Фота з адкрытых крыніц.

Месяц

Поўня 13 ліпеня.
Месяц у сузор'і

Авена.

СЁННЯ

Сонца

	Уход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	— 5.02	21.29	16.27
Віцебск	— 4.45	21.25	16.40
Магілёў	— 4.52	21.19	16.27
Гомель	— 4.57	21.07	16.10
Гродна	— 5.19	21.42	16.23
Брэст	— 5.28	21.35	16.07

Імяніны

Пр. Ульяны, Антона, Вялянця, Васіля, Інакенця, Лук'яна, Сідара, Сыся, Фёдара, К. Макрыны, Вінцэнта, Марціна.



Фота Настасі ГРУК.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

Абазначэнні:
 ☁️ — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 🌩️ — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 🌪️ — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +28...+38°C	КІЕЎ +28...+28°C	РЫГА +18...+21°C
ВІЛЬНЮС +18...+21°C	МАСКВА +28...+22°C	С. СЛІЦЬСЬКІ +28...+22°C

УСМІХНЕМСЯ

Бацька, моцна пакараўшы сына, пытаецца:
— Ну, ты зразумеў, за што табе трапіла?
— Бачыш, які ты, — адказвае сын, — спаткаў ўрэжаш, а потым у мяне ж пытаешся, завашта!

Мужчына прыходзіць у аптэку і пытаецца:
— У вас для жанчын «Віягра» ці нешта накшталт гэтага ёсць?
— У нас няма, але ў ювельнай краме на рагу можна што-небудзь падабраць...



Даты

Падзеі

Людзі

19 ЛІПЕНЯ



1450 год — у пісьмовых крыніцах упершыню згадваецца Узда (як двор Корсакаў у Мінскім павеце). Сёння — горад, цэнтр Уздзенскага раёна Мінскай вобласці, на рацэ Уздзянка. Захаваліся помнікі архітэктуры XIX стагоддзя — касцёл, Петрапаўлаўская царква, магільныя склепы.

1800 год — нарадзіўся (г. Магілёў) Аляксандр Іосіфавіч Карніловіч, дзекабрыст, ваенны гісторык, літаратар. Аўтар больш за 35 работ па гісторыі XVII—XVIII стст., геаграфіі, статыстыцы, публікацыі гістарычных дакументаў. У 1825 годзе малады афіцэр Гвардзейскага генеральнага штаба быў прыняты ў Паўднёвае таварыства дэкабрыстаў. 14 снежня 1925 года ён знаходзіўся на Сенацкай плошчы ў Пецярбургу разам са змоўшчыкамі, быў арыштаваны, прыгавораны да 12 гадоў катаргі. Па літасці імператара тэрмін быў зменены да васьмі гадоў (адбываў на Нерчыцкіх руднях). Адбываючы пакаранне ў Петрапаўлаўскай крэпасці, А. Карніловіч (яму было дазволена займацца літаратурнай дзейнасцю) напісаў 23 запіскі па пытаннях прамысловасці, гандлю, рэлігіі, адукацыі, знешняй палітыкі. Пераклаў Таццяну і Ціта Лівія, напісаў аповесць «Андрэй Безыменны», якая пасля стала бібліяграфічнай рэдасцю. У 1832 годзе следства прызнала яго невінаватым і Карніловіча адправілі радавым у Шырванскі пяхотны полк. Там ён цяжка захварэў і памёр.

1867 год — нарадзіўся (в. Дубейкава, цяпер у Мсціслаўскім раёне) Лявон Іванавіч Вітан-Дубайкоўскі, беларускі архітэктар, будаўніч, педагог, пазі і фальклорыст. Скончыў Мсціслаўскае гарадское вучылішча, Школу будаўнічых рамёстваў у Варшаве, Акадэмію архітэктуры ў Парыжы. Спраектаваў царкву ў Відзаш, Дрысцяцкі Петрапаўлаўскі касцёл, многія пабудовы ў Вільні і на Вілейшчыне. Аднаўляў касцёлы ў Оршы, Мсціславе, Крычаве

і інш. Удзельнічаў у беларускім нацыянальна-культурным руху: садзейнічаў дзейнасці клуба «Беларуская хатка», чытаў лекцыі па беларускіх настаўніцкіх курсах у Вільні і Гродне. Аўтар прац па тэорыі архітэктуры, вершаў і баек. Склаў зборнік беларускіх прымавак (захаваўся ў рукапісе).

1919 год — у Віцебску на чыгуначнай станцыі адбыўся камуністычны суботнік, першы ў Беларусі. У ім удзельнічалі 33 чалавекі, адрамантаваны тры вагоны.



1695 год — у Вялікабрытаніі ў папулярным зборніку «Як палепшыць гаспадарку і гандаль» публікуюцца першыя шлюбныя аб'явы.

1822 год — французскі вынаходнік Жазэф Нісефор Ньепс зрабіў першую ў свеце фатаграфію — «Выгляд з акана ў Ле Гра». Фатаграфія ўяўляе сабой друкарскі адбітак з кішэў і адлюстроўвае выгляд з акана майстэрні Ньепса ў маэнтак Гра, размешчаным у мястэчку Сен-Лу-дэ-Варэн французскай правінцыі Бургундыя. Нізкая якасць перашкаджае разгледзець дэталі, тым не менш, можна убачыць дзве сцяны і спусціцы дах нейкага будынка. На далёкім плане прыкметныя дрэва і яшчэ адна хата з выразна бачнымі вокнамі. У 2003 годзе часопіс Life унёс гэты здымак у спіс «100 фатаграфій, якія змянілі свет».

1908 год — у лонданскім саборы святога Паўла епіскап, благаслаўляючы Алімпіяда, вымавіў фразу: «Галоўнае — не перамога, а ўдзел».

1918 год — уступіла ў дзейнасць першая савецкая камітэцкая.



МАКСІМ ТАНК
«Усе дарогі, апроч тых, што вядуць на прагост, — бяскоўныя».